

Dokumentacija

OSNOVE KONKURENČNEGA PRAVA EU SPLETNI SEMINAR ZA SLOVENSKO SODSTVO

221DV139e

Spletni seminar, 14.–16. junij 2021 (v popoldanskem času)

REPUBLIC OF SLOVENIA
MINISTRY OF JUSTICE
JUDICIAL TRAINING CENTRE

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

Vsebina / Table of Contents

OSNOVE KONKURENČNEGA PRAVA EU:

SPLETNI SEMINAR ZA SLOVENSKO SODSTVO

ESSENTIAL EU COMPETITION LAW:

WEBINAR FOR SLOVENIAN JUDICIARY

Spletni seminar, 14.–16. junij 2021 (v popoldanskem času)

Webinar, 14-16 June 2021 (afternoons)

Vsebina / Table of contents

I. Splošne informacije / General Information

Seznam govorcev / List of speakers

II. Prispevkigovornikov / Speakers' Contributions

- Andrej Matvoz	
	• PPT Cilji politike konkurence. Pregled členov 101–109 PDEU
	• PPT Opredelitev trga in tržna moč
- Pavle Pensa & Janja Zaplotnik	
	• PPT Sporazumi, sklepi in usklajena ravnanja
	• PPT Praktično usposabljanje o spletnih podatkovnih zbirkah
	• PPT Delavnica o členih 101 in 102 PDEU
- Janja Čevriz	
	• PPT Zloraba prevladujočega položaja iz člena 102 PDEU
- Aleksandar Dorich	
	• PPT Sodna praksa Sodišča Evropske unije v zvezi s pravico do odškodninskih zahtevkov zaradi kršitev protimonopolnih pravil in Direktiva o odškodninah
- Nataša Pipan Nahtigal	
	• PPT Nacionalna zakonodaja, s katero se prenaša Direktiva o odškodninskih tožbah
- Aleš Ferčič	
	• PPT Uvod v zakonodajo EU o državnih pomočeh
- Andrés Borja Alcaraz Riaño	
	• PPT Vloga nacionalnih sodišč pri izvajanju pravil EU o državnih pomočeh in odločbe
	• PPT Sodelovanje z Evropsko komisijo
	• Študija primera o državnih pomočeh
	• Kviz

III. Dokumentacija / Background Documentation

Splošne informacije / General Information

Essential EU Competition Law: Webinar for the Slovenian Judiciary
Osnovnem Konkurenčnem Pravu EU: Spletni Seminar Za Slovensko Sodstvo

14. - 16.6.2021, Online Format

221DV139e

Seznam govorcev / List of speakers

Andrés Borja Alcaraz Riaño
Skrbnik primerov,
Enota H/4 Izvedba in nadzor državnih pomoči
Generalni direktorat za konkurenco
Evropska komisija
Case Handler
European Commission
DG Competition
H.4 - State Aid Enforcement and Monitoring
Place Madou
BE-1210 BRUSSELS

Aleksandar Dorich
Strokovni sodelavec
Sodišče Evropske unije
Legal Secretary
Court of Justice of the European Union
Bd Konrad Adenauer
LU-2925 LUXEMBOURG

Andrej Matvoz
Direktor
Agencija za varstvo konkurence
Director
Slovenian Competition Protection Agency
Dunajska Cesta 58
SI-1000 LJUBLJANA

Nataša Pipan Nahtigal
Partnerka
Partner
Šelih & Partnerji
Odvetniki Šelih in partnerji, o.p., d.o.o.
Komenskega ulica 36
SK-1000 LJUBLJANA

Janja Čevriz
Skrbnica primerov,
Enota D1 - Protimonopolne zadeve: Plačilni sistemi
Generalni direktorat za konkurenco
Evropska komisija
Case Handler
European Commission
DG Competition
D.1 - Antitrust: Payment systems
Place Madou
BE-1210 BRUSSELS

Aleš Ferčič
Izredni profesor
Pravna fakulteta
Univerza v Mariboru
Associate Professor
Faculty of Law
University of Maribor
Mladinska 9
SI-2000 MARIBOR

Pavle Pensa
Starejši partner
Senior Partner
Jadek & Pensa Law Office
Tavčarjeva ulica 6
SI- 1000 LJUBLJANA

Janja Zaplotnik
Partnerka
Partner
Jadek & Pensa Law Office
Tavčarjeva ulica 6
SI-1000 LJUBLJANA

Speakers' Contributions

Andrej Matvoz

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje

1

Cilji politike konkurence

ANDREJ MATVOZ,

JAVNA AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VARSTVO KONKURENCE

1

Uvodno – kaj je konkurenca? Cilji konkurenčnega prava?

2

- ▶ Definicija konkurence ni enotna → SSKJ: "prizadevanje, da je z večjo kvaliteto blaga ali nižjo ceno izdelkov, z boljšimi storitvami kdo boljši kot nasprotnik, tekmovalje";
- ▶ Konkurenčno pravo: varuje konkurenčni proces, da bi se povečala **blaginja potrošnikov**;
- ▶ Pomen poznavanja in pravilne uporabe prava EU → velik pomen sodne prakse SEU;
- ▶ PDEU čl. 101 – 109; Zakon o preprečevanju omejevanja konkurence (Uradni list RS, št. 36/08, 40/09, 26/11, 87/11, 57/12, 39/13 – odl. US, 63/13 – ZS-K, 33/14, 76/15 in 23/17) (ZPOmK-1) + direktive in uredbe + podzakonski akti + sodna praksa.

2

Področja

- ❖ Omejevalni sporazumi (čl. 101 PDEU/6. čl. ZPOmK-1)
- ❖ Zloraba prevladujočega položaja (čl. 102 PDEU/9. čl. ZPOmK-1)
- ❖ Nadzor nad koncentracijami (Uredba o združitvah št. 139/2004)
- ❖ Omejevanje konkurence z oblastnimi akti in dejanji ter državnimi pomočmi (čl. 107 – 109 PDEU)

Cilji

- ❖ Zaščita potrošnika
- ❖ Redistribucija
- ❖ Zaščita konkurentov
- ❖ Ostali cilji, odvisni od posamičnih prioritet
- ❖ V kontekstu EU – ustvarjanje enotnega trga

Čl. 101 PDEU oziroma 6. čl. ZPOmK-1

- **Sporazumi in usklajena ravnanja** → soglasje volj med vsaj dvema strankama, pri čemer oblika, v kateri je soglasje volj izraženo, ni pomembna, če gre za zvest izraz volje strank (zadeva T-41/96 Bayer AG proti Komisiji).
- Med podjetji in sklepi podjetniških združenj → **podjetje**:
 - vsaka entiteta, ki se ukvarja z ekonomsko aktivnostjo (t. j. ponujanje dobrin in storitev na trgu) (zadeva C-180/98 Pavlov), ne glede na njeno pravnoorganizacijsko obliko in način financiranja (zadeva C-41/90 Klaus Höfner and Fritz Elser v Macrotron GmbH);
 - subjekt, ki opravlja gospodarsko dejavnost, ne glede na njegovo pravnoorganizacijsko obliko in lastninsko pripadnost. Podjetje je tudi podjetniško združenje, ki neposredno ne opravlja gospodarske dejavnosti, vendar vpliva ali bi lahko vplivalo na ravnanje podjetij iz prejšnjega stavka na trgu (1. točka prvega odstavka 3. člena ZPOmK-1).
- **Cilj oziroma posledica (učinek)** je preprečevanje, omejevanje, izkrivljanje konkurence → ločeni kategoriji, ki naj se ne bi prekrivali.

NB! Če sporazum omejuje konkurenco po cilju, ni treba izkazovati njegovih škodljivih učinkov.

CILJ

- ▶ samo po sebi pomeni zadostno stopnjo škodljivosti za konkurenco (zadeva C-67/13 GCB, para 57)
- ▶ objektivni pomen in namen sporazuma kot takega v danem ekonomskem kontekstu, NE gre za cilj pogodbenih strank (zadevi 29/83 in 30/83 Compagnie Royale Asturienne des Mines SA and Rheinzink GmbH proti Komisiji)
- ▶ pravni in gospodarski okvir, v katerega je sporazum umeščen (zadeva C-32/11 Allianz Hungária Biztosító Zrt)
- ▶ poslovni interes oz. njegova odsotnost ni relevanten (zadeva C-403/04 P Sumimoto Metal Industries LTD proti Komisiji)
- ▶ dodaten, legitimen cilj sporazuma ne pomeni, da ne gre za omejevanje po cilju (zadeva C-209/07 Competition Authority v Beef Industry Development Society Ltd)

UČINEK

5

- ▶ zahteva celovito ekonomsko analizo
- ▶ oceniti v kontekstu – dejanskih in pravnih okoliščinah, ki povzročajo, da preprečuje, omejuje ali izkrivlja konkurenco (zadeva 23/67 A Brasserie de Haecht v Wilkin; zadeva C-2334/89 Delimitis v Henninger Bräu AG)
- ▶ opredeliti teorijo škode – **na kakšen način** bo imel sporazum omejevalni učinek
- ▶ preučiti, kakšen bi bil konkurenčni položaj **brez sporazuma** (*counterfactual*) (zadeva 56/65 Société Technique Minière (L.T.M.) v Maschinenbau Ulm GmbH (M.B.U.); zadeva T-328/03 O2 (Germany) GmbH & Co. OHG proti Komisiji)
- ▶ dejanska in potencialna konkurenca (združene zadeve T-374/94, T-375/94, T-384/94 and T-388/94 European Night Services proti Komisiji)

5

Cilj ali učinek?

6

- ▶ Smisel razlikovanja: nekatere oblike dogovarjanja so že zaradi svoje narave škodljive za dobro delovanje konkurenčnega trga (zadeva C-32/11 Allianz Hungária Biztosító Zrt para. 35 in citirana sodna praksa) → ni potrebe po izkazovanju posledic.
- ▶ Ni izčrpnega seznama sporazumov, omejevalnih po cilju, vključujejo pa: določanje cen, izmenjavo informacij o poslovnih načrtih, delitve trga, kvote, kolektivne ekskluzivne dogovore, kontrole virov, prepovedi izvoza, plačevanje konkurentom za izostanek s trga (*pay-for-delay*)...
- ▶ Bistveno pri ugotavljanju cilja je ali se lahko pojavi posledica in v kolikšni meri, ne pa ali se je, to je že ugotavljanje učinka → pomembno pri odmeri glob.

6

Čl. 101(3) PDEU - Izjema

7

Posamezni sporazum je lahko izvzet iz prepovedi (Smernice o uporabi člena 81(3) Pogodbe 2004/C 101/08):

- ▶ **prispevati mora k izboljšanju proizvodnje ali distribucije blaga ali k spodbujanju tehničnega ali gospodarskega napredka;**
- ▶ potrošnikom je treba omogoči **pravičen delež doseženih koristi;**
- ▶ **omejitve morajo biti bistvene za uresničitev teh ciljev in**
- ▶ sporazum **ne sme omogočiti strankam nobene možnosti za odpravo konkurence** v zvezi z bistvenimi elementi zadevnih proizvodov.

Ali pa lahko sodi v **skupinske izjeme** (*block exemptions*)!

- Uredba št. 1217/2010 o uporabi člena 101(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije za nekatere skupine sporazumov o **raziskavah in razvoju**
- Uredba št. 1218/2010 o uporabi člena 101(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije za nekatere skupine sporazumov o **specializaciji in usklajena ravnanja**
- Uredba št. 330/2010 o uporabi člena 101(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije za **skupine vertikalnih sporazumov** in usklajenih ravnanj
- Uredba št. 461/2010 o uporabi člena 101(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije za skupine **vertikalnih sporazumov in usklajenih ravnanj v sektorju motornih vozil**
- Uredba št. 316/2014 o uporabi člena 101(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije za skupine sporazumov o **prenosu tehnologije**

7

Čl. 102 PDEU oziroma 9. čl. ZPOmK-1

8

Prepovedano:

- zloraba **prevladujočega položaja**
- eno ali več **podjetij**
- notranji trg oz. njegov znaten del/Republika Slovenija ali njen znatni del
- prizadene trgovino med DČ.

Prevladujoči položaj = podjetje lahko v znatni meri ravna **neodvisno** od konkurentov, strank ali potrošnikov; tržni delež na trgu Republike Slovenije **višji od 40%** oziroma **60%** za dve ali več podjetij.

Posebna odgovornost – podjetje s prevladujočim položajem ima posebno odgovornost, da ne dovoli, da bi s svojim ravnanjem škodilo učinkoviti in neizkrivljeni konkurenci; obseg te odgovornosti pa se obravnava glede na posebne okoliščine posamezne zadeve.

8

Smisel prepovedi zlorabe prevladujočega položaja

9

- ▶ Prevladujoči položaj kot tak ni prepovedan, vendar pa mora podjetje v tem primeru paziti, da ne ravna na način, ki predstavlja zlorabo, konkurira le na podlagi lastne uspešnosti.
- ▶ Zaščita delovanja konkurence in zagotavljanje, da podjetja s prevladujočim položajem ne izključijo konkurentov na nedovoljen način (t.j. z zlorabo); pomembno je učinkovito delovanje konkurence, ne le zaščita konkurentov.
- ▶ Zaščita potrošnikov – neposredno s prepovedjo škodljivih praks (npr. čezmerne cene), kot tudi skozi zagotavljanje integriranega trga in delujočo konkurenco.

(Sporočilo Komisije – Navodila glede prednostnih nalog izvrševanja Komisije pri uporabi člena 82 Pogodbe ES za izključevalna ravnanja, s katerimi prevladujoča podjetja zlorablajo svoj položaj 2009/C 45/02)

9

Nadzor nad koncentracijami – smisel

10

- ▶ *Ex ante* nadzor oziroma preprečevanje zlorab prevladujočega položaja
- ▶ Preventiva > kurativa
- ▶ Ocena bodočih učinkov (nameravane) koncentracije → ekonomska analiza, ki zahteva širok **nabor informacij** → **priglasitveni obrazec** v skladu z Uredbo o vsebini obrazca za priglasitev koncentracije podjetij (Uradni list RS, št. 36/09 in 3/14)
- ▶ Uredba Sveta (ES) št. 139/2004 o nadzoru koncentracij podjetij (Uredba ES o združitvah), ZPOmK-1

10

Nadzor nad koncentracijami - osnove

11

► **Koncentracija** je trajnejša sprememba kontrole nad podjetjem:

- **združitev** dveh ali več predhodno **neodvisnih podjetij ali delov podjetij** ali
- ena ali več **fizičnih oseb**, ki že obvladuje najmanj eno podjetje, ali kadar eno ali več **podjetij z nakupom vrednostnih papirjev ali premoženja**, s pogodbo ali kako drugače pridobi **neposredno ali posredno kontrolo nad celoto ali deli enega ali več podjetij** ali
- kadar dve ali več neodvisnih podjetij ustanovi **skupno podjetje**, ki opravlja vse funkcije samostojnega podjetja z daljšim trajanjem.

► **Kontrola: pravice, pogodbe ali druga sredstva**, ki omogočajo izvajanje odločilnega vpliva, zlasti:

- lastništvo ali pravice do uporabe celotnega ali dela premoženja podjetja;
- pravice ali pogodbe, ki zagotavljajo odločilen vpliv na sestavo, glasovanje ali sklepe organov podjetja.

► Osebe ali podjetja, ki so **nosilci pravic** ali so **upravičeni do njih na podlagi pogodb** ali imajo **dejansko možnost** uveljavljanja pravic

11

Nadzor nad koncentracijami in obveznosti strank

12

- Priglasitev je zakonska obveznost podjetja, ki pridobi kontrolo, oziroma podjetij, ki se združujejo → **skrbnost dobrega gospodarstvenika** → ni v nasprotju s privilegijem zoper samoobtožbo
- Pravni in ekonomski pogoj za priglasitev
- Obveznost priglasitve → pred začetkom izvrševanja in najpozneje 30 dni od sklenitve pogodbe, objave javne ponudbe ali pridobitve kontrole (43. čl. ZPOmK-1)
- Presoja koncentracije po uradni dolžnosti → sodelovanje podjetij pri pridobivanju informacij ne pomeni priznanja krivde oziroma zamude pri priglasitvi, to Agencija eventualno ugotovi na podlagi posredovanih informacij

12

Čl. 107 – 109 PDEU: Državne pomoči

Razen če Pogodbi ne določata drugače, je vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nezdržljiva z notranjim trgov, kolikor prizadene trgovino med državami članicami. (čl. 107(1) PDEU)

- Državna sredstva
- Izkrivlja, bi lahko izkrivljala konkurenco
- Z dajanjem prednosti → na način, da daje prednost
- Prizadene trgovino med DČ

Izjeme dovoljenih pomoči

Absolutne (čl. 107(2) PDEU)

- pomoč socialnega značaja, dodeljena brez diskriminacije glede na poreklo izdelkov;
- pomoč za povrnitev škode zaradi naravnih nesreč ali izjemnih dogodkov;
- pomoč, dodeljena gospodarstvu nekaterih območij Zvezne republike Nemčije.

Relativne (čl. 107(3) PDEU)

- pospeševanje gospodarskega razvoja območij s podzaposlenostjo, določenih regij glede na strukturni, gospodarski, socialni položaj;
- pospeševanje izvedbe pomembnega projekta skupnega evropskega interesa ali odpravljanje resne motnje v gospodarstvu države članice;
- pospeševanje razvoja določenih gospodarskih dejavnosti ali določenih gospodarskih območij;
- pospeševanje kulture in ohranjanja kulturne dediščine;
- druge vrste pomoči, ki jih lahko določi Svet na predlog Komisije.

Nadzor nad državnimi pomočmi (čl. 108 PDEU) 15

- ❖ Pristojnost Komisije;
- ❖ Redno preverjanje sistemov pomoči v DČ, predlaganje ustreznih ukrepov za razvoj notranjega trga;
- ❖ Lahko naloži prilagoditev ali odpravo določene pomoči, če ne, je možna tožba pred SEU (tudi druga DČ);
- ❖ Na predlog DČ, ob izjemnih okoliščinah, lahko Svet sklene, da je konkretna pomoč združljiva z notranjim trgov, čeprav odstopa od siceršnjih pravil;
- ❖ DČ morajo Komisijo ustrezno zgodaj obveščati o nameravanih državnih pomočeh → v primeru, da Komisija uvede postopek ugotavljanja združljivosti z notranjim trgov, DČ ne sme izvajati ukrepov o izdaje sklepa.

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

1

Opredelitev trga in tržna moč

ANDREJ MATVOZ,

JAVNA AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VARSTVO KONKURENCE

1

Pravna podlaga

2

- ▶ ZPOmK-1, 3.člen, točka 6-8. (Grilc, et al., ZPOmK-1 s komentarjem. Ljubljana: GV Založba, 2009, stran 69-77).
- ▶ Navodilo o načinu in pogojih določanja upoštevne trga (Uradni list RS št. 59/00).
- ▶ Obvestilo komisije o opredelitvi upoštevne trga za namene konkurenčnega prava Skupnosti (Uradni list Evropske unije - C372/5, .9.12.1997, stran 155-163).

2

Zakaj je opredelitev trga tako pomembna?

3

- ▶ da se določi konkurenčni prostor na trgu, na katerem ponudniki proizvodov in storitev tekmujejo za naklonjenost potrošnikov;
- ▶ da se identificira dejanske udeležence na tem trgu, to je ponudnikov (konkurentov) in kupcev;
- ▶ da se ugotovi in opredeli pogoje konkurence na tem trgu, v kolikšni meri so izpolnjeni popolne konkurence, (ti so veliko število ponudnikov in kupcev, neodvisno delovanje od konkurentov, homogeni proizvodi, racionalno obnašanje - to je doseganje max. dobička, ni diskriminacije tako med ponudniki kot kupci, enotne cene in njihovo polno poznavanje);
- ▶ da se prepoznajo omejitve, s katerimi se soočajo udeležena podjetja na tem trgu (vstop novih in rivalstvo obstoječih konkurentov, grožnja pojava substitutov, pogajalska moč kupcev ter dobaviteljev);
- ▶ da lahko izračunamo tržne deleže za posamezne udeležence in določimo strukturo trga, saj tržni deleži predstavljajo pomemben podatek o tržni moči, predvsem za namen ugotavljanja prevladujočega položaja na tem trgu;

3

Kaj je upoštevni trg

4

- ▶ upoštevni proizvodni trg – obsega vse tiste proizvode in/ali storitve, ki jih potrošnik smatra za zamenljive ali nadomestljive glede lastnosti proizvodov, njihove cene in namen uporabe;
- ▶ upoštevni geografski trg – obsega območje, na katerem so zadevna podjetja vključena v ponudbo in povpraševanje proizvodov ali storitev, na katerem so pogoji konkurence dovolj homogeni, in ki ga je mogoče razlikovati od sosednjih območij zato, ker so pogoji konkurence v teh območjih občutno drugačni;

4

- **Pri opredelitvi upoštevanje trga se upošteva posamezne konkurenčne omejitve** katerimi se soočajo podjetja na trgu, in to so:

► 1. Zamenljivost povpraševanja

- določi se obsega proizvodov, ki jih potrošnik smatra za nadomestljive, gre za t.i. substitute;
- gre za neposredno in učinkovito silo discipliniranja za ponudnike z vidika odločitev glede oblikovanja cen saj ponudnik ne more imeti velikega vpliva na cene in ostale prodajne pogoje (količine, dobava), če potrošnik izdelek lahko hitro nadomesti z drugim izdelkom ali pa gre k drugemu ponudniku;
- uporabi se pristop poskusa, ki predstavlja hipotetično majhno a trajno spremembo v relativnih cenah in ki oceni verjetne reakcije potrošnikov na to povečanje – gre za SNIPP test (small but significant non-transitory increase in price): ali bi kupci izdelkov udeleženih podjetij ob majhnem (od 5% do 10%), vendar stalnem povečanju relativnih cen obravnavanih proizvodov in območij, prešli že na razpoložljive substitute ali ponudnike iz drugih območij;
- pomembno je, da preide k drugim zamenljivim izdelkom zadostno število kupcev in dovolj hitro (kaj je zadostno število kupcev - toliko, da je dvig cene za prodajalca nedobičkonosen) - na primer, če kupec v primeru zvišanja cen kakovostnejšega izdelka ni več prepričan, da kakovost opraviči razliko v ceni, lahko preide na izdelek slabše kakovosti, in če se za to odloči dovolj kupcev, oba izdelka različne kakovosti sodita na isti upoštevni trg;
- podatke o zamenljivosti se pridobiva na različne načine iz različnih baz, med drugimi z intervjuju kupcev in konkurentov, s podatki o pretekli zamenjavi izdelkov, z ugotavljanjem ovir in stroškov, ki bi jih imeli kupci pri zamenjavi izdelkov.

► 2. Zamenljivost ponudbe

- da so ponudniki ob majhnih in stalnih spremembah relativnih cen določenega izdelka sposobni preiti na proizvodnjo in trženje tega izdelka v relativno kratkem času brez dodatnih stroškov ali tveganj (takoj oziroma do enega leta odvisno od proizvoda in storitev);
- dodatna proizvodnja bo na trgu imela disciplinski učinek na konkurenčno ravnanje ostalih udeleženih podjetij;
- kadar bi zamenljivost ponudbe zahtevala spremembe v opremi, nove investicije, strateške odločitve ali velike časovne zamike pri izvedbi je ne upoštevamo na stopnji opredelitve trga

▶ 3. Potencialna konkurenca

- ▶ se pri opredelitvi upoštevnega trga načeloma ne upošteva, opravi se le na kasnejši stopnji, ko je položaj udeleženi podjetij na upoštevem trgu že zagotovljen in kot tak vzbuja skrb z vidika omejevanja konkurence
- ▶ potencialni konkurenti predstavljajo zunanji konkurenčni vpliv in niso del upoštevnega trga
- ▶ ugotavlja se vstopne ovire za vstop novih konkurentov na opredeljeni upoštevni trg (vstop mora biti mogoč, brez večjih stroškov ter v relativno kratkem času)

Postopek opredelitve upoštevnega trga v praksi

a) Postopek zbiranja dokazov (podatki in informacije) pomembni za opredelitev – upošteva se ozirom se pridobi;

- ▶ predhodno razpoložljivi podatki Agencije;
- ▶ javno dostopni podatki kot so AJPEŠ, SURS;
- ▶ podatki, ki jih posredujejo udeležena podjetja;
- ▶ naveže se stik z glavnimi kupci in konkurenti ter tudi drugimi podjetji na nabavnem trgu ali distribucijski verigi, da se pozanima o njihovih stališčih glede mej upoštevnega trga - naslovi se pisne zahteve za informacije na omenjene akterje na trgu z vprašanji o zaznavanju podjetij glede odzivanja na hipotetična povečanja cen in njihove poglede na meje upoštevni trgov, zahteva se lahko dejanske podatke;
- ▶ naveže se stik z drugimi kot so npr. strokovna združenja, združenja proizvajalcev posameznih panog (v okviru Gospodarske zbornice), državni ali javni organi, ki spremljajo določene panoge (AKOŠ, Agencija za energijo, Ministrstva)
- ▶ preveri se praksa EK ali proizvodnja pri organih držav članic
- ▶ se opravi pogovore z direktorji za trženje ali drugimi uslužbenci, da se dobi boljši vpogled
- ▶ lahko se opravijo tudi preiskovalna dejanja pri udeležencih

b) Dejavniki pri proizvodnega/storitvenega upoštevnega trga: (v praksi ne pomeni, da je treba pridobiti in presoditi vsakega od teh dejavnikov, pogosto zadostujejo dokazi iz podniza teh dejavnikov)

- ▶ analiza lastnosti in namen uporabe proizvoda/storitve, prvi kriterij s katerim se omeji področje proučevanja možnih substitutov, sicer to še ne zadostuje za to ali sta dva proizvoda nadomestljiva z vidika povpraševanja, ker je odvisno tudi od tega, kako kupci vrednotijo različne lastnosti
 - ▶ Primer brezalkoholnih pijač
 - ▶ Primer belega in rdečega mesa

- ▶ podatki o cenah: absolutna raven, elastičnost povpraševanja (občutljivost na spremembo cen) in korelacija cen – za kar se uporabljajo kvantitativni testi (različni statistični in ekonometrični pristopi).
 - ▶ Primer pršut
 - ▶ Letalske karte
 - ▶ Sveže rdeče in perutninsko meso – analiza cenovne elastičnosti
- ▶ dokazi o nadomeščanju proizvodov iz bližnje preteklosti: da se analizira dogodke iz preteklosti na trgu, ki dajejo dejanske primere nadomestljivosti med proizvodoma
- ▶ podobnost pogojev konkurence – gre lahko za isti upoštevni trg na primer različni izdelki (lahko gre za komplementarje), ki jih kupci kupujejo skupaj pri enem samem proizvajalcu/ponudniku, torej so pogoji konkurence enaki za vse izdelke
 - ▶ Sanitarni izdelki

- ▶ mnenja kupcev in konkurentov, da se zberejo njihova stališča glede mej upoštevne trga in dejanski podatki potrebni za opredelitev (obrazloženi odgovori kaj če se cena spremeni za %..- SNIPP test.)
- ▶ preference potrošnikov - tržne študije, ki so jih podjetja naredila v preteklosti in jih uporabljajo pri lastnem odločanju o preferencah potrošnikov glede cen in dejavnosti trženja, dajo lahko uporabne informacije za opredelitev upoštevne trga (če se potrošniške raziskave, ki jih udeležena podjetja opravijo od hoc za namene postopka pred Agencijo navadno zelo skrbno preuči)
- ▶ ovire in stroški povezani s preходом povpraševanja na možne substitute, ovire in stroški imajo širok spekter izvorov (regulatorne omejitve, omejitve v proizvodnji, distribucijski verigi, kapitalska vlaganja, lokacija kupcev, človeški kapital, novi nepoznani dobavitelji)
- ▶ Zemeljski plin

- ▶ različne skupine kupcev in cenovna diskriminacija pri ločenih skupinah kupcev je obseg upoštevne trga lahko ožji, če je taka skupina podvržena cenovni diskriminaciji - gre za posebne skupine potrošnikov ki neglede na spremembo cene ne morejo preiti na drug izdelek
- ▶ različne skupine potrošnikov in različni distribucijski kanali, to velja, če se enaki ali podobni izdelki dobavljajo različnim skupinam kupcem oziroma preko različnih distribucijskih kanalov, gre za različne upoštevne trge
 - ▶ Praksa EU - Gradnja in sanacija objektov na drobno
 - ▶ Plin – industrijski in gospodinjstvi odjemalci
- ▶ **v praksi ne pomeni, da je treba pridobiti in presoditi vsakega od teh dejavnikov, pogosto zadostujejo dokazi iz podniza teh dejavnikov!**
 - ▶ Maloprodajni trg pogonskih goriv

c) Dokazi (podatki in informacije) pomembni za opredelitev geografskega upoštevne trga:

- ▶ pretekli dokazi preusmeritve naročil na druga območja: o spremembi cen med različnimi območji in posledičnem odzivanju kupcev;
- ▶ kvantitativni testi: enaki kot pri opredelitvi proizvodnega trga, le da so mednarodne primerjave cen bolj kompleksne (devizni tečaji, obdavčenje...);
- ▶ osnovne značilnosti povpraševanja: nacionalne preference, jezik, kultura, lokalna prisotnost
- ▶ stališča kupcev in konkurentov;
- ▶ sedanje geografske potrošniške navade: npr. trg ima razsežnost Skupnosti, če kupci kupujejo od podjetji, ki se nahajajo kjerkoli v Skupnosti ali EGP, pod enakimi pogoji (če sodelujejo v postopkih javnih naročil s ponudbami podjetja iz katerega koli območja Skupnosti ali EGP);
- ▶ trgovski tokovi/vzorci pošiljk: če je število kupcev tako veliko, da prek njih ni mogoče dobiti jasne slike o geografskih potrošniških navadah (pogoj, da je dovolj natančna statistika o trgovanju);
- ▶ ovire in stroški prehoda s preusmeritvijo naročil na podjetja, ki se nahajajo na drugih območjih: odsotnost čezmejnih nakupov ni nujno, da je trg v večini nacionalen glede obsega – vendar pa je treba ugotoviti ovire, ki ločijo nacionalni trg, preden se le-ta opredeli kot geografski trg (najbolj jasna ovira je vpliv transportnih stroškov in transportnih omejitev, ki izhajajo iz zakonodaje ali same narave upoštevanih proizvodov) dostop do distribucijskih poti transportni, zakonske ovire, kvote in carine;
- ▶ Za dokazovanje širšega geografskega trga so potrebni zadostni dokazi, da so pogoji konkurence dovolj homogeni

Tržni delež

1) Pomen tržnih deležev

- ▶ da se določi tržna struktura upoštevne trga oziroma porazdelitev tržne moči med posameznimi udeleženci upoštevne trga;
- ▶ tržno moč posameznega podjetja, ali več podjetij skupaj, na posameznem trgu, lahko opredeljuje že njegov oziroma njihov skupni tržni delež;
- ▶ s tržnimi deleži lahko v grobem opredelimo stopnjo tržne koncentracije in s tem učinkovitost konkurence;
- ▶ stopnja tržne koncentracije meri stopnjo tržne dominantnosti in je odvisna od števila podjetij na določenem upoštevne trgu in njihove relativne velikosti. Visoka stopnja koncentracije trga pomeni majhno število udeležencev z velikimi tržnimi deleži (merimo jo na več načinov: s koeficientom koncentracije, Herfindahl-Hirschmanov indeksom oz. HHI indeksom, Ginijev koeficientom, z Lorenzovo krivuljo, idr., vsem pa je osnova tržni delež posameznega podjetja);
- ▶ o veliki tržni moči lahko govorimo že kadar ima posamezno podjetje ali več podjetij skupaj več kot 40 % tržni delež, kar absolutno sicer še ne pomeni dejanske tržne moči;
- ▶ tržna moč je odvisna še od drugih dejavnikov, kot so možnost za financiranje, morebitne pravne ali dejanske vstopne ovire na trg, dostop do dobaviteljev, obstoječa ali potencialna konkurenca, elastičnost povpraševanj, slednje je eden izmed odločilnejših dejavnikov, in sicer bolj neelastično je povpraševanje po določenem proizvodu in manj substitutov ima ta proizvod, večjo tržno moč bo imel ponudnik teh proizvodov.

2) Izračun tržnega deleža

- ▶ identificira se kdo so ponudniki in kupci, ki so dejavni na upoštevnem trgu;
- ▶ pridobi se podatke o prodaji udeležencev na tem trgu (vrednostno in/ali količinsko), in sicer od vsakega udeleženca (oziroma se jih zajame čim več) na način, da se od njih zahteva, da zagotovijo svoje podatke o prodaji;
- ▶ preverimo pravilnost podatkov, ki so jih posredovali udeleženci, s podatki iz drugih virov, če so le-ti na razpolago (letna poročila AJPES, SURS, razna združenja, državni organi, specializirane institucije za zbiranje podatkov);
- ▶ na podlagi pridobljenih podatkov se izračuna celotni obseg upoštevne trga in tržni deleži posameznih udeležencev;

3) Prevladujoč položaj

- ▶ imajo podjetja takrat, ko imajo moč da lahko v znatni meri sprejemajo odločitve neodvisno od drugih udeležencev, torej, da bi pri tem ne upoštevajo reakcij svojih konkurentov, dobaviteljev in kupcev;
- ▶ prevladujoč položaj omogoča tržno moč, če ima podjetje sposobnost, da v nekem dovolj dolgem obdobju obdrži cene na ravni, ki je višja od konkurenčne in še dosega dobiček;
- ▶ za prevladujoči položaj se šteje, če ima posamezno podjetje ali več podjetij skupaj več kot 40 % tržni delež;
- ▶ sam prevladujoč položaj ni prepovedan, saj sam po sebi še ne pomeni, da podjetje deluje v nasprotju s konkurenčnimi pravili in da obstajajo konkurenčni problemi, sploh ne v primeru če ga podjetje pridobi na podlagi konkurenčnih prednosti;
- ▶ sporno je, ko se prevladujoč položaj zlorablja oziroma podjetje namerno izvaja dejanja, ki vodijo do protikonkurenčnih učinkov;
- ▶ prevladujoč položaj, pri katerem nastopi velika verjetnost protikonkurenčnih učinkov je prepovedan v primeru, če se pridobiva oziroma krepi na podlagi koncentracij, v takih primerih organ za varstvo konkurence takšne koncentracije prepove;
- ▶ prevladujoč položaj enega podjetja: lahko pride do enostranskih protikonkurenčnih učinkov, saj gre za obstoj dominantnega podjetja, navadno z visokim tržnim deležem (nad 40 %), poleg njega obstaja še precejšen del manjših ponudnikov z nizkimi tržnimi deleži. To podjetje se lahko obnaša kot monopolist in lahko vodi politiko cen na določenem upoštevnom trgu, saj ostali konkurenti nimajo dovolj moči, da bi mu konkurirali in njegovo ceno enostavno sprejmejo. Seveda bodo ti učinki manjši, če je na trgu prisotna nakupna moč tako na strani dobaviteljev kot kupcev ter da je mogoč vstop novih konkurentov na trg;
 - ▶ Primer Geoplin

- ▶ prevladujoč položaj na podlagi kombinirani tržni delež: ko določeno število velikih ponudnikov (dva do štiri) skupaj obvladuje večji del trga, ostali manjši ponudniki na trgu pa se zgolj prilagajajo njihovem vedenju, pri čemer to lahko razumemo kot neko vrsto usklajenega delovanja oziroma koluzivno vedenje, kjer udeleženci tveganje konkurence zavestno nadomestijo z medsebojnim sodelovanjem, ki ne izvira vedno iz dejanskega dogovora med podjetji, temveč je lahko posledica nepovezanega delovanja podjetij. To se običajno označuje kot „tiha koluzija oz. tihi dogovori“. V tem primeru gre za koordinirane protikonkurenčne učinke;
- ▶ Primer – kartel

Način ugotavljanje zlorabe prevladujočega položaja se loči glede na področje delovanja Agencije:

- ▶ pri presoji koncentracij se najprej ugotavlja kakšen bo tržni delež združenega podjetja po izvedeni koncentraciji na opredeljenem upoštevnem trgu, in če ta presega 40 %, to od Agencije zahteva poglobljeno analizo s katero ugotavlja kakšna je verjetnost nastanka protikonkurenčnih učinkov na upoštevnem trgu. S sklepom uvede 2. fazo postopka presoje priglašene koncentracije, izvede tržno analizo, izda Povzetek relevantnih dejstev na katerega ima stranka postopka možnost podati pripombe ter na koncu izda odločbo v skladu z ugotovitvami, in sicer koncentracijo dovoli, jo prepove ali pa dovoli na način, da stranki izda korektive ukrepe;
- ▶ Agencija je prepovedala koncentracijo v zadevi Delo/Večer (2009) – trg izdajanja tiskanih dnevnih časopisov in v zadevi IKO Poland/United Media Limited (2018) – trg predvajanja športnih programov;
- ▶ primer korektivnih ukrepov: zadeva Sully System/CENEJE (2018) – trg spletnih cenovnih primerjalnikov in zadevi Ariva/Alpetour (2015) – trg avtobusnih prevozov.
- ▶ pri ugotavljanju omejevalnih ravnanj

Hvala za vašo pozornost!

Morebitna vprašanja pošljite na

Andrej.Matvoz@gov.si

Pavle Pensa and Janja Zaplotnik

Sporazumi, sklepi in usklajena ravnanja (čl. 101 PDEU)

SPLETNI SEMINAR ZA SLOVENSKO SODSTVO O OSNOVNEM KONKURENČNEM PRAVU EU, 14.–16. junij 2021

Pavle Pensa, starejši partner, Jadek & Pensa

Janja Zaplotnik, partnerica, Jadek & Pensa

Vsebina

1. Pomen protikartelnih (antitrust) pravil
2. Uvodno o čl. 101 PDEU in čl. 6 - 8 ZPOmK-1
3. Predmet prepovedi
4. Subjekti
5. Sporazum, sklepi združenj, usklajeno ravnanje
6. Omejitveni sporazumi zaradi cilja in zaradi posledice
7. Občutna posledica, de minimis, znatni vpliv na trgovino med članicami
8. Izjeme – čl. 101(3) PDEU, čl. 8 ZPOmK-1
9. Elementi ekonomskega dela analize
10. Dokazovanje in dokazno breme
11. Dokazi

Pomen protikartelnih pravil

- **Razvoj:**
 - Common Law – angleška konkurenčnopravna doktrina
 - Shermanov zakon
- **Pomen:**
 - Javni interes
 - Demokracija
 - Notranji trg
- Priporočeno branje: dr. Klemen Podobnik, O nastanku in vlogi Shermanovega zakona, Pravniki, letnik 72 (134), številka 11–12/2017

Uvodno o čl. 101 PDEU in čl. 6–8 ZPOmK-1

- Konstitutivni del notranjega trga
- Konvergenca nacionalnih pravil
- Značilnosti:
 - Generalna klavzula („principle based law“)
 - Predmet varstva: konkurenca
 - Ni „per se“ prepovedi
 - Ekonomska analiza je del prava
- Posledice kršitve:
 - Ničnost (čl. 101(2) in čl. 6(1) ZPOmK-1)
 - Preiskava – kazni
 - Odškodninska odgovornost

Predmet prepovedi

- Sporazumi
- Sklepi podjetniških združenj
- Usklajena ravnanja

Subjekti

- Podjetja:
 - Avtonomni igralci na trgu, ki izvajajo gospodarsko dejavnost (*C-41/90 – Höfner and Elser*)
 - Funkcionalni koncept podjetja – dejavnost, ki jo opravlja na trgu (*C-113/07 P – Selex*)
 - Nerelevantnost pravnega statusa (pravna oseba, fizična oseba, državni organ ali organizacija, organ ali organizacija lokalne skupnosti) (*Case 42/83 – Komisija v. Italija*; *T-217 and 245/03 – FNSEA*; *C-475/99 – Ambulanz Glöckner*; *C-309/99 – Wouters*)
 - Koncept enotne ekonomske enote („Single Economic Unit“) (*C-73/95 P – Viho*)
- Podjetniška združenja

Sporazum (1)

- **Kaj je sporazum po čl. 101 PDEU:**

- Skupen namen podjetij, da na trgu ravnajo na določen način (*C-2 and 3/01 P – Bayer*)
- Ni nujno, da vsebuje vse elemente pogodbe po Obligacijskem zakoniku
- Ni nujno, da ga sklenejo pooblašene osebe (velja že dogovor med zaposlenimi)
- Oblika ni pomembna (*Case 28/77 – Tepea*)
- Upoštevni so tudi nezavezujoči dogovori („gentlemen’s agreement“, dogovor o „dobrososedskih odnosih“) (*Cases 209-215 and 2018/78 – Van Landewyck*)
- Upoštevni so tudi dogovori, katerih veljavnost je pretekla, pa se še upoštevajo (*T-7/89 – SA Hercules Chemicals*)
- Upoštevni so tudi dogovori predvideni in spodbujani po nacionalnem pravu; celo, če so odobreni s strani državnih organov.

Sporazum (2)

- **Kaj ni sporazum po čl. 101 PDEU:**

- Sporazum znotraj „podjetja“;
- Sporazum med agentom in principalom;
- Razmerja zaposlitve; pogodbe o delu;
- Pogodbe, ki so podlaga koncentracije (kar pa ne velja za morebitne dodatne dogovore – „ancillary agreements“);
- Pogodbe, potrebne za izvajanje nalog splošnega gospodarskega interesa (čl. 106(2) PDEU);
- Obvezne pogodbe po nacionalnem pravu;
- Ekstrateritorialne pogodbe;
- Pogodbe oz. dogovori, skladni s kmetijsko politiko EU.

Sporazum - horizontalna in vertikalna razmerja (3)

- **T. i. horizontalna razmerja**
 - Sporazumi med podjetji, ki so dejanski ali potencialni konkurenti (delujejo na enaki stopnji proizvodne ali distribucijske verige)
- **T. i. vertikalna razmerja**
 - Sporazumi med podjetji, ki za namene sporazuma vsako posluje na različni stopnji proizvodne ali distribucijske verige (npr. dobavitelj – distributer) (*Cases 56 and 58/64 – Consten and Grundig*)

Sporazum vs. enostranska ravnanja

- **Za „sporazum“ je zahtevano dokazano soglasje volj**
- **Enostranska ravnanja podjetij ne zapadejo pod člen 6 PDEU**
 - Pristno enostransko ravnanje ali navidezno enostransko ravnanje? (*C-2 and 3/01 – Bayer*)
 - Široka razlaga sporazuma – izrecno ali domnevano soglasje; posredno doseženi dogovor (hub-and-spoke sporazum, prek posrednikov) (*Cases 228 and 229/82 – Ford, Case 107/82 – AEG, C-277/87 Sandoz, C-338/00 P – Volkswagen*)
 - Ravnanja, vsiljena s strani enega podjetja; ravnanja v nasprotju z najboljšo koristjo podjetja; aktivno ravnanje proti željenemu ravnanju enega podjetja; dogovor prek skupnega dobavitelja / distributerja?

Sklepi združenj

- **Zajeti tudi dogovori v institucionaliziranih oblikah združevanja**

- Namen: da ne bi izvzeli prepovedanih usklajevanj podjetij samo zaradi oblike, v kateri poteka usklajevanje (združenja so lahko medij za omejevalne sporazume)
- Npr. podjetniška združenja določene industrije, kmetijske zadruge, organizacije za kolektivno uveljavljanje pravic; organizacije s tudi javnimi pooblastili
- Funkcionalni pristop (ali združenje glede neke zadeve opravlja gospodarsko dejavnost ali izvršuje javna pooblastila?)
- Zavezujoča odločitev, priporočilo, določilo statuta, certifikacijska shema, neformalni sklepi – vse lahko šteje za sklep združenja (*Case 96/82 NV IAZ; Case 8/72 – Cementhandelaren*)

Usklajeno ravnanje

- Pojem je uporabljen, da zajame tudi poslovne prakse, ki ne temeljijo na sporazumu (*Cases 48, 49 and 51-57/69 – Dyestuffs; cases 40-48, 50, 54-56, 111, and 113-114/73 – Suiker Unie*)
- Pojma „usklajeno ravnanje“ in „sporazum“ se lahko prekrivata
- Koordinacija, pri kateri ni nujno, da temelji na skupnem načrtu; ni nujna recipročnost ravnanj
- Moramo pa dokazati usklajevanje: dejanski kontakt (neposreden ali posreden) med podjetji, izvrševanje usklajevana in vzročna zveza med obema (*C-51/92 - SA Hercules Chemicals; Dyestuffs, Suiker Unie*)
- Kontakt: zadošča sodelovanje na sestankih; neformalna izmenjava informacij (*C-8/08 – T-Mobile; C-293 and 294/13 P – Del Monte; C-286/13 P – Dole; C-74/14*)
- Domneva: izmenjava informacij se upošteva pri ravnanju na trgu (izjema: javno distanciranje) (*C-49/92 P – Anic*)

Omejevalni sporazumi zaradi cilja (1)

- **Ena izmed alternativnih oblik prepovedanih omejevalnih sporazumov** (*Case 56/65 – STM*)
 - Tako škodljivi dogovori, da ugotavljanje njihovih posledic ni potrebno – bistveno merilo: pomenijo zadostno stopnjo škodljivosti za dobro delovanje konkurence
 - Analiza:
 - i. vsebina določb sporazuma
 - ii. cilji sporazuma
 - iii. pravni okvir sporazuma
 - iv. gospodarski okvir sporazuma (narava blaga / storitev, dejanski pogoji delovanja trga, struktura zadevnega trga)

(*C-67/13 P – Cartes Bancaires*; ; *C-345/14 – Maxima Latvija*; *C-228/18 – Budapest Banks*)

- Namen strank ni odločilen za opredelitev (objektivni koncept) (*C-209/07 – BIDS*)
- (Ne)nastop škodljivih posledic ni pravno odločilen

Omejevalni sporazumi zaradi cilja (2)

- Ni taksativnega seznama omejitev po cilju
- Primeri omejitev po cilju:
 - Določanje cen med konkurenti (prodajne cene, nabavne cene, element v strukturi cene)
(*Joined Cases C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P to C-252/99 P and C-254/99 P ICI v Commission*; *Joined Cases C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P and C-137/07 P Österreichische Volksbanken v Commission*; *Case T-208/08 Gosselin Group v Commission*; *Joined Cases T-217/03 and T-245/03 French Beef*; *Case 38549 Architectes Belges*)
 - Omejevanje proizvodnje med konkurenti (obseg proizvodnje, proizvodna zmogljivost) (*C-209/07 Beef Industry Development Society (BIDS)*)
 - Delitev trga ali delitev strank (*Case C-41/96 ACF Chemie farma NV v Commission*; *Joined cases 29/83 and 30/83 CRAM v Commission*; *Cases T-370/09 GDF Suez v Commission and T-360/09 E.ON Ruhrgas and E.ON v Commission*; *T-208/13, - Portugal Telecom*; *C-591/16 – Lundbeck*)
 - Izkrivljanje javnih naročil / natečajev (*Case T-21/99 Dansk Rorindustri v Commission*)
 - Kolektivni bojkoti (*Case T-90/11 Ordre national des pharmaciens (ONP) and Others v European Commission*; *C-68/12 Protimonopolný úrad Slovenskej republiky v Slovenská sporiteľňa a.s.*)

Omejevalni sporazumi zaradi cilja (3)

- Primeri omejitev po cilju:
 - Izmenjava informacij o bodočih cenah in obsegu (Case C-8/08 T-Mobile; Case C-286/13 P Dole v Commission)
 - Omejitve pri izvajanju R&D ali uporabi svoje tehnologije
 - Omejitve distributerjem glede prodaje (Case C-501/06 P GlaxoSmithKline Services v Commission; C-439/09 Pierre Fabre)
 - Vzdrževanje preprodajnih cen
- Ozka razlaga omejitev po cilju
- Če se z analizo vrste dogovora med podjetji ne ugotovi zadostna stopnja škodljivosti za konkurenco, je treba preučiti posledice
- Omejitve po cilju najverjetneje ne izpolnjujejo pogojev po členu 101(3) PDEU za ugovor učinkovitosti

Omejevalni sporazumi zaradi posledic / učinkov (1)

- **Druga izmed alternativnih oblik prepovedanih omejevalnih sporazumov**
 - Ko cilj sporazuma ni omejitev konkurence, vendar pa je to njegova dejanska ali potencialna posledica
 - Vsebina omejevalnih posledic – inter-brand in intra-brand omejitve konkurence
 - Analiza:
 - i. upoštevni trg
 - ii. pravni in gospodarski okvir sporazuma
 - iii. presoja glede na dejansko in potencialno konkurenco v odsotnosti omejevalnega sporazuma (časovno, vsebinsko)
 - iv. vpliv na dejansko in potencialno konkurenco - verjetnost izvrševanja tržne moči zaradi sporazuma glede na faktorje, ki vplivajo na dostop do upoštevnega trga, in faktorje, ki vplivajo na konkurenco na upoštevne trgu
- (Case 56/65 – STM; C-234/89 – Delimitis; T-328/03 – O2 (Germany))

Omejevalni sporazumi zaradi posledic / učinkov (2)

- Verjetni učinki
- Znatnost učinkov
- Tehtanje prokonkurenčnih učinkov v okviru analize čl. 101(3) PDEU

Občutne posledice na konkurenco

- Kršitev ne sodi v okvir čl. 101 PDEU, če ima zgolj neznatne posledice (npr. sporazum med šibkimi igralci na trgu) (*Case 5/69 – Völk v Vervaecke*)
- Tudi posledica najhujših omejitev (t. i. „hard core“) mora biti občutna
- Vendar hujša, kot je omejitev, manj pomemben je položaj strank dogovora na trgu za presojo kršitve
- Obvestilo Komisije o sporazumih manjšega pomena, ki neznatno omejujejo konkurenco v skladu s čl. 101 PDEU (Obvestilo De minimis)
- Čl. 7 ZPOmK-1

Občutne posledice – izjema De minimis

- Ni znatne omejitve konkurence v smislu čl. 101(1) PDEU, kadar gre za sporazume, kjer:
 - skupni tržni delež strank sporazuma ne presega 10 % na nobenem izmed upoštevni trgov (sporazumi med konkurenti)
 - skupni tržni delež strank sporazuma ne presega 15 % na nobenem izmed upoštevni trgov (sporazumi med nekonkurenti)
 - vendar: sporazum ne vključuje omejitev, katerih cilj je (a) določanje cen, ko gre za prodajo proizvodov tretjim osebam; (b) omejevanje proizvodnje ali prodaje; (c) porazdelitev trgov ali odjemalcev; (d) katere druge nedopustne omejitve, ki so navedene kot nedopustne omejitve v kateri koli sedanji ali prihodnji uredbi Komisije o skupinskih izjemah

Vpliv na trgovino med državami članicami

- Ne gre za omejevalni sporazum v smislu čl. 101(1) PDEU, če ta znatno ne vpliva na trgovino med državami članicami
 - široka razlaga „vpliva na trgovino“:
 - i. trgovina med državami članicami (*Case 56/65 – STM; Cases 56 and 58/64 – Consten and Grundig*)
 - ii. verjetnost vpliva
 - iii. znatnost vpliva (NAAT pravilo)
- Omejevalni sporazumi, ki se nanašajo na celotno ozemlje države članice

Izjeme po čl. 101(3) PDEU (1)

- Četudi gre za omejevalni sporazum po čl. 101(1) PDEU, je lahko skladen s konkurenčnim pravom, če izpolnjuje kumulativno vse štiri pogoje iz čl. 101(3) PDEU – ugovor učinkovitosti
 - Pogoji:
 - i. prispevek k izboljšanju proizvodnje ali distribucije zadevnih proizvodov ali storitev oziroma k pospeševanju tehničnega ali gospodarskega napredka
 - ii. pravičen delež koristi pridrжан potrošnikom
 - iii. udeležnim podjetjem ne sme nalagati omejitev, ki niso nujne
 - iv. udeležnim podjetjem ne sme dajati možnosti za izključitev precejšnega dela zadevnih proizvodov ali storitev od konkurence

Izjeme po čl. 101(3) PDEU (2)

- Načeloma lahko velja za vse sporazume – vendar: najverjetneje ne za omejitve po cilju, nedopustne omejitve
- Dokazno breme podjetja
- Uredbe Komisije o skupinskih izjemah za določene kategorije sporazumov:
 - T. i. varen pristan (izvzem iz dometa čl. 101(1) PDEU)
 - Pogosto struktura z opredelitvijo mejnih tržnih deležev udeleženih podjetij in nedopustnih omejitev, ki izključujejo ugodnost varnega pristana
 - Najpomembnejše uredbe o skupinskih izjemah (neposredno uporabljive):
 - Uredba 330/2010 – vertikalni sporazumi
 - Uredba 316/2014 – sporazumi o prenosu tehnologije
 - Uredba 1218/2010 – sporazumi o specializaciji
 - Uredba 1217/2010 – sporazumi o R&R

Elementi ekonomskega dela analize

- Definicija trga – produktni upoštevni trg in geografski upoštevni trg
- Produktni trg:
 - Zamenljivi proizvodi:
 - Kvalitativna analiza
 - SSNIP
- Geografski trg:
 - Homogeni pogoji konkurence
 - Vstopne ovire
 - Stroški transporta
- Trgovina med članicami EU

Dokazovanje in dokazno breme

- Dokazuje se skupna volja oz. dejstvo kontaktov in koordinacija ravnanja ter vzročna zveza med njima
- Izmenjava informacij: dovolj je že udeležba na srečanju, kjer udeleženec sliši strateško informacijo (pasivna participacija)
- Ni nujna recipročnost (npr. enostransko razkritje informacije ene osebe drugi)
- Možnost razbremenitve krivde: javno distanciranje ob slišani informaciji in dokaz, da informacija ni bila uporabljena v ravnanju na trgu
- Izjava o namerah je zadosten dokaz za sporazum
- Ni potrebno dokazati namena kršitve
- Algoritmi

Dokazi

- Direktni dokazi – vsi tipi dokazov
- Indično dokazovanje: blizu standarda „izven razumnega dvoma“
- V primeru indičnega dokazovanja morajo stranke za razbremenitev ponuditi kredibilno alternativno razlago
- dokazi pridobljeni s kršitvijo človekovih pravic (zasebnost; osebnostne pravice; nedotakljivost stanovanja; tajnost pisem):

„To pa ne pomeni, da ne bi bil tak poseg v pravico do zasebnosti pod določenimi pogoji dopusten, vendar bi morale v pravnem postopku za izvedbo dokaza, pridobljenega s kršitvijo pravice do zasebnosti, obstajati posebej utemeljene okoliščine. Izvedba takšnega dokaza bi morala imeti poseben pomen za izvrševanje neke pravice, ki jo varuje Ustava. V takšnem primeru mora sodišče upoštevati načelo sorazmernosti in skrbno presoditi, kateri pravici je treba dati prednost (tretji odstavek 15. člena in 2. člen Ustave).“ (Odločba Ustavnega sodišča RS, Up 472/02)

JADEK & PENSA

Pavle Pensa

Pavle.Pensa@jadek-pensa.si

Janja Zaplotnik

Janja.Zaplotnik@jadek-pensa.si

T: +386 (0)1 234 25 20

<http://www.jadek-pensa.si>

Praktično usposabljanje o spletnih podatkovnih zbirkah

SPLETNI SEMINAR ZA SLOVENSKO SODSTVO O OSNOVNEM KONKURENČNEM PRAVU EU, 14.–16. junij 2021

Pavle Pensa, starejši partner, Jadek & Pensa

Janja Zaplotnik, partnerica, Jadek & Pensa

Vsebina

1. EUR-Lex
2. InfoCURIA
3. Evropska komisija - DG COMP case search
4. Drugo uporabno

EUR-Lex

<https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

EUR-Lex
Access to European Union law

English EN Guest

EUROPA > EUR-Lex home > EU law

QUICK SEARCH

Search tips

Need more search options? Use the [Advanced search](#)

Brexit - UK's withdrawal from the EU
New agreements published

EU law

- Treaties
- Legal acts
- Consolidated texts
- International agreements
- Preparatory documents
- EFTA documents

EU case-law

- Case-law
- Digital reports
- Directory of case-law

Information

National law and case-law

- National transposition
- National case-law
- JURE case-law

Official Journal
Latest issue: 14/06/2021

L209 — C226 C226I C227 C228

More >

Find results by document number

Year Number

All document types

Find results by CELEX number

EUR-Lex

<https://eur-lex.europa.eu/content/e-learning/search.html>

E-learning module

- WHAT IS EUR-LEX?
- MAIN FEATURES
- QUIZ 1
- OFFICIAL JOURNAL
- SEARCH
- Search tips
- Quick search
- Search by Document No and CELEX No
- How to build CELEX Numbers
- QUIZ 2
- Advanced search
- QUIZ 3
- Collections
- Results list
- DOCUMENT VIEW
- QUIZ 4
- ADDITIONAL FEATURES
- Browsing options

Ways to search EUR-Lex

Quick Search

Type free text, keywords or document numbers in the quick search box at the top of any page. This lets you search the whole database. Your search results will comprise documents containing your keyword(s) in their text, title and/or metadata (extra data about the document, apart from the actual text).

Search by document number or CELEX number

If you have a document number (e.g. Regulation No 1223/2009 on cosmetic products) or a CELEX number (e.g. 32009R1223), use the dedicated search boxes on the start page.

Advanced Search

Do you want to narrow your search - e.g. by searching only part of the database, by looking for documents whose titles contain a specific phrase, or by specifying dates or a particular time range? Then use the advanced search. This will give you more focused results.

Expert Search

You need to register to use this tool. It allows you to formulate your own complex search queries, based on your specific selection of the search criteria available on EUR-Lex. To formulate a search query, combine search operators and search fields, using a specific syntax. [More on expert search on EUR-Lex](#)

In the next few pages, we will look at how to use some of these search options.

InfoCURIA

<https://curia.europa.eu/juris/recherche.jsf?language=en>

Komisija - DG COMP case search

<https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/>

Komisija - DG COMP case search

Overview

All Cases

Search competition cases (all policy areas)

Policy Area:	All ☒ Antitrust / Cartels ☐ Cartels ☐ Merger ☐ State Aid ☐
Case Number:	
Case Title or Company Name:	(word(s) that the title contains) ?
Decision Date:	From to ?
Economic sector (NACE CODE):	Select Clear ?
Web Publication Date:	From to

Clear Search

Help on [how to use the case search tool](#)

Drugo

- DG COMP - https://ec.europa.eu/competition-policy/antitrust_en

EN English

Competition Policy

Home Antitrust ☒ Cartels ☐ Mergers ☐ State aid ☐ Sectors ☐ Competition & you ☐ Green Deal

European Commission > Competition Policy > Antitrust > Legislation

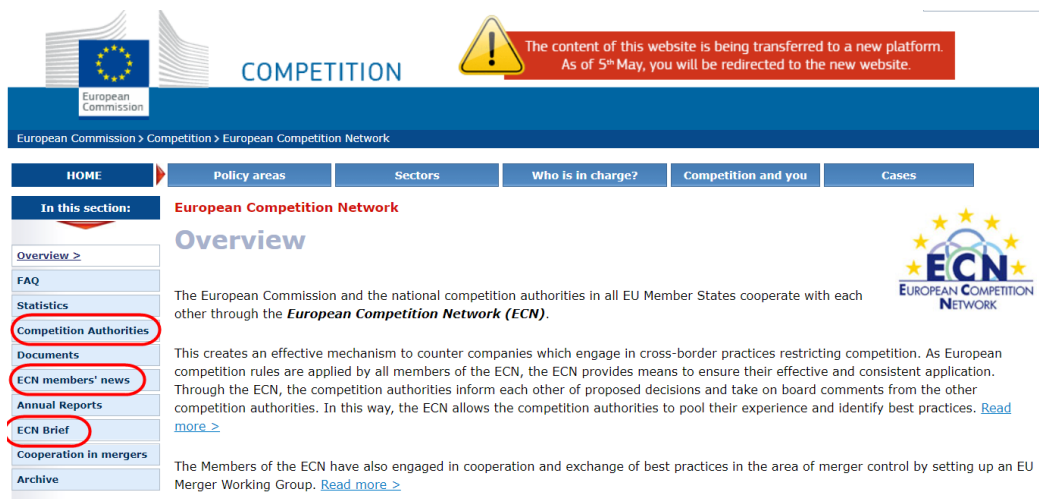
Antitrust and Cartels Legislation

Antitrust rules are contained in various legal instruments. The basic provisions are contained in the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU)

A number of **regulations** implementing the Treaty articles relevant to EU competition law have been adopted, either by the Council or the Commission. Some of these regulations contain the **general rules** for the implementation of the Treaty provisions laying down, among others, the investigative powers of the Commission. Other regulations deal either with particular types of **conduct** or with specific **sectors**.

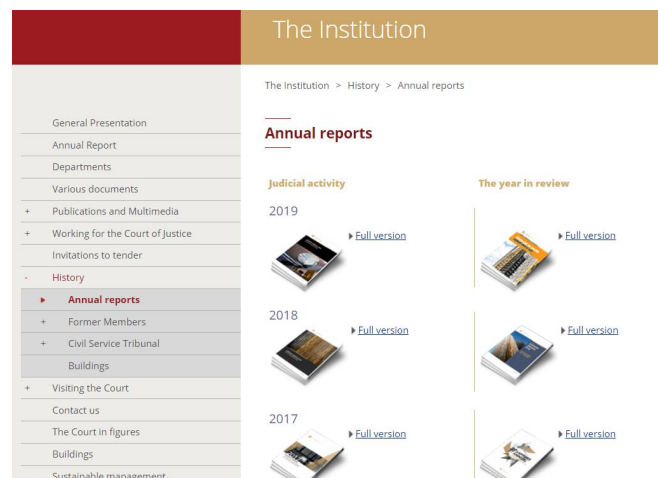
Drugo

- European Competition Network - https://ec.europa.eu/competition/ecn/index_en.html

Drugo

- CJEU judicial activity reports - https://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_11035/rapports-annuels

JADEK & PENSA

Pavle Pensa

Pavle.Pensa@jadek-pensa.si

Janja Zaplotnik

Janja.Zaplotnik@jadek-pensa.si

T: +386 (0)1 234 25 20

<http://www.jadek-pensa.si>

Spletni seminar za slovensko sodstvo – osnove konkurenčnega prava EU

14.–16. junij 2021

Študija primera:

1. primer:

Družba E je imetnica izključnih pravic spletnega programa, ki deluje kot skupni sistem za spletno rezervacijo potovanj, in njegova skrbnica. Potovalnim agencijam z licenco za uporabo sistema za omogoča, da na svojih spletnih mestih ponujajo prodajo potovanj po enotnem načinu rezervacije, ki ga je določila družba E. Glede na licenčno pogodbo med potovalnimi agencijami in družbo E, E nima pravic določanja cen za storitve, ki jih ponujajo potovalne agencije.

Vsaka potovalna agencija ima v spletnem programu osebni elektronski račun, s katerim se lahko poveže z uporabo gesla, ki ji je bil dodeljen ob sklenitvi licenčne pogodbe z družbo E. V tem računu imajo potovalne agencije dostop do pošte rezervacijskega sistema, ki deluje kot elektronska pošta. S to pošto poslana poročila se berejo kot elektronska sporočila, zato jih mora naslovnik, da jih lahko prebere, prej odpreti.

Direktor družbe E je več potovalnim agencijam poslal elektronsko sporočilo z naslovom Glasovanje, s katerim je naslovnike pozval, naj glasujejo o znižanju stopnje popusta na spletu s 4 % na od 1 do 3 %. Naslednjega dne je osem potovalnih agencij objavilo oglaševalska sporočila za 3-odstotne popuste. Potovalne agencije so sicer še vedno lahko ponujale tudi višje popust na svoje aranžmaje, vendar pa so morale za to izpolniti dodatne tehnične zahteve spletnega sistema rezervacij.

Agencija za varstvo konkurence je štela, da so potovalne agencije, ki so uporabljale rezervacijski sistem v zadevnem obdobju in ki niso izrazile nasprotovanja, odgovorne za kršitev pravil konkurenčnega prava, saj so lahko razumno sklepale, da tudi preostali uporabniki tega sistema svoje popuste omejujejo na največ 3 %. Agencija je štela, da so te agencije druga drugo obvestile o stopnji popusta, ki so ga nameravale uporabiti v prihodnosti, in so tako posredno – z implicitno ali tiho privolitvijo – izrazile skupno strinjanje z ravnanjem na upoštevem trgu. Na podlagi tega je Agencija sklenila, da je treba ravnanje navedenih agencij na upoštevem trgu opredeliti kot usklajeno ravnanje, in ugotovila, da je družba E, čeprav na upoštevem trgu ni bila dejavna, to ravnanje omogočila.

Je Agencija odločila pravilno?

2. primer:

Podjetje A je ameriški proizvajalec procesorjev, ki se uporabljajo v proizvodnji osebnih računalnikov, prenosnikov in strežnikov. Ima cca. 45 % tržnega deleža v svetovnem merilu na trgu proizvodnje procesorjev in s tem vodilni tržni položaj. Omenjeni trg proizvodnje procesorjev označujejo visoke vstopne ovire zaradi visokih stroškov raziskav in razvoja ter pomena pravic intelektualne lastnine, ne glede na to, pa je podjetje B (iz EU) postajalo vse večji tekmelec A-ju in v treh letih skoraj podvojilo svoj tržni delež na 25 %.

Podjetje A je na uspeh konkurenta na trgu odreagiralo z odobritvijo letnih rabatov do 4 % za največje 4 stranke (vse na Kitajskem in/ali v Južni Koreji), proizvajalce računalnikov, vendar pod pogojem, da vsaj 60 % vseh svojih povpraševanj po procesorjih kupijo pri podjetju A. Če je njihov delež nabave pri A-ju še večji, nad 80 %, pa so stranke lahko upravičene do 10 % rabata, in to na vse pri A-ju kupljene količine procesorjev v tem letu. Prvim trem največjim strankam A-ja za procesorje je A ponudil primerljive rabate (primerljivi pragovi in % rabatov), pri četrti največji stranki, ki je najbolj povečevala nabave procesorjev pri konkurentu, pa je A ponudil višji rabat (6 % za nabave nad 60 % pri A-ju ter 15 % za nabave nad 80 % vseh nakupov procesorjev, le za količine nad 80 % vseh nabav). A in ta stranka sta se na koncu dogovorili, da stranki konec leta pripada 15 % rabata na vse kupljene količine procesorjev pri A-ju, če stranka kupi določene količine pri A-ju (pri teh količinah je šlo za 85 % vseh strankinih potreb po procesorjih). A je sicer svojim štirim največjim strankam prodal 60 % vse svoje letne prodaje procesorjev. A je svoji peti največji stranki ponudil plačilo, če pri proizvodnji svojega naslednjega modela prenosnikov v prihajajočem letu ne vključi konkurentovih proizvodov.

Ne glede na vse ponujene rabate omenjenim strankam A procesorjev ni prodajal pod svojimi povprečnimi variabilnimi stroški. Na očitke konkurentov, da jih izključuje s trga, je A zatrjeval, da bi jih lahko ponujali tudi sami, če bi bili enako učinkoviti kot A ali pa vsaj kot očitno B, kateremu tržni položaj se je vseeno povečal tudi v zadnjem letu, in sicer za 2 odstotni točki.

Ali je podjetje A kršilo konkurenčnopravna pravila?

Janja Čevriz

Zloraba prevladujočega položaja v skladu z 102 PDEU

Janja Čevriz

Skrbnica primerov, Generalni direktorat za konkurenco, Evropska komisija

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

Competition

1

102 PDEU

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

“Kot nezdružljiva z notranjim trgovom je prepovedana vsaka zloraba prevladujočega položaja enega ali več podjetij na notranjem trgu ali njegovem znatnem delu, kolikor bi lahko prizadela trgovino med državami članicami.

Takšna zloraba je zlasti:

- a) neposredno ali posredno določanje nepoštenih nakupnih ali prodajnih cen ali drugih nepoštenih pogojev poslovanja;*
- b) omejevanje proizvodnje, trgov ali tehničnega razvoja na škodo potrošnikov;*
- c) uporaba neenakih pogojev za primerljive posle z drugimi trgovskimi partnerji, ki slednje postavlja v podrejen konkurenčni položaj;*
- d) sklepanje pogodb, ki sopogodbnikom narekujejo sprejetje dodatnih obveznosti, ki po svoji naravi ali glede na trgovinske običaje nimajo nikakršne zveze s predmetom takšnih pogodb.”*

European
Commission

COMPETITION

2

Prevladujoč položaj (i)

Dvostopenjska presoja

1) Upoštevni trg

Ugotovitev upoštevnega trga je prvi korak v analizi v skladu z 102 PDEU

- Upoštevni trg proizvodov oziroma storitev (vpliv elastičnosti ponudbe in povpraševanja)
- Upoštevni geografski trg (vpliv faktorjev kot so tarife, carine, kvote, davki, različni pogoji konkurence in cen)

2) Prevladujoč položaj na upoštevnem trgu

Ali ima podjetje prevladujoč položaj na zadevnem upoštevnem trgu?

- Glavni kriteriji za presojo:
 - Tržni delež in moč podjetja in konkurentov
 - Položaj potencialnih konkurentov in vstopne ovire
 - Izravnalna kupna moč strank

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

European
Commission

COMPETITION

Prevladujoč položaj (ii)

“Položaj gospodarske moči, ki jo uživa podjetje in ki mu omogoča, da prepreči ohranitev učinkovite konkurence na upoštevnem trgu s tem, da mu omogoča, da ravna v precejšnji meri neodvisno od svojih konkurentov, strank in končno tudi od potrošnikov” (Zadeva 27/76, United Brands)

- Tudi obstoj živahne konkurence na določenem trgu ne izključuje možnosti prevladujočega položaja na tem trgu (Zadeva T-40/03, France Telecom SA)
- Podjetje, ki lahko v daljšem obdobju dobičkonosno poveča cene nad konkurenčno raven, ni izpostavljeno dovolj učinkovitemu konkurenčnemu pritisku in se lahko na splošno obravnava kot prevladujoče podjetje
- Prevladujoč položaj sam po sebi ni kazniv
- Prevladujoč položaj zadevnemu podjetju nalaga posebno odgovornost, obseg te odgovornosti pa je treba obravnavati glede na posebne okoliščine vsake zadeve (Zadeva 322/81, Michelin I)

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

European
Commission

COMPETITION

Prevladujoč položaj (iii)

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

- Kolektiven prevladujoči položaj je mogoč med večimi nepovezanimi oz neodvisnimi podjetji (*Zadeve C 6/72 Continental Can, T-68/89 Societa Italiano Vetro, C-212/98 Atlantic Lines*)
- "Superdominance" – podjetja, ki imajo kvazi-monopolni položaj (*Zadeva C-396/96 Compagnie Maritime Belge*).
- Primarni in poprodajni trg: uporabniki so zakljenjeni ("locked-in") v poprodajni trg (*Zadeva 22/78 Hugin*), na katerem ima ob izpolnenih pogojih podjetje lahko prevladujoči položaj (*Zadeva T-712/14, CEAHR; Zadeva C-56/12 P, EFIM proti Komisiji*)

European
Commission

COMPETITION

Prevladujoč položaj (iii)

Tržni delež

- Tržni delež ni edini kriterij za presojo, temveč kombinacija kriterijev, kompleksna presoja vseh dejavnikov od primera do primera
 - >50%: obstajajo indici (domneva?) o obstoju prevladujočega položaja če ima podjetje tržni delež nad 50% (*Zadevi C-61/86, AKZO; C-85/76, Hoffman la Roche*)
 - 40-50%: odvisno od obstoja drugih dejavnikov (*Zadeva 27/76, United Brands*)
 - <40%: majhna verjetnost, da obstaja prevladujoč položaj
- Dlje trajajoči visoki tržni deleži (sposobnost podjetja, da jih ohrani dlje časa) so dodaten indic obstoja prevladujočega položaja

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

European
Commission

COMPETITION

Prevladujoč položaj (iv)

Vstopne ovire

Pravne ovire

- Pravice intelektualne lastnine (patenti, blagovne znamke)
- Podeljene koncesije, državne licence, pravice za upravljanje, tarife ali kvote

Ekonomске ovire (prednosti uveljavljenih podjetij)

- Ekonomija obsega in povezanih proizvodov
- Privilegiran dostop do ključnih vložkov ali naravnih virov, pomembnih tehnologij
- Uveljavljene distribucijsko in prodajno omrežje, mrežni učinki, stroški, velike naložbe (uveljavljenih podjetij)
- Dolgoročne pogodbe prevladujočega podjetja s strankami, ki imajo občutne učinke omejevanja dostopa do trga

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

European
Commission

COMPETITION

Prevladujoč položaj (v)

Izravnalna kupna moč strank

- Moč strank kot zaščita trga: podjetju lahko onemogoča neodvisno ravnanje, omogoča hiter prestop h konkurenčnim dobaviteljem, spodbuja nov vstop na trg, podjetju preprečuje, da bi dobičkonosno povišalo cene,...

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

European
Commission

COMPETITION

Zloraba

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

- Ne obstaja izčrpen seznam vrst zlorab (novejše teorije zlorab npr. v zadevi AT.39740 Google Shopping)
- Objektiven koncept – zloraba ni pogojena z naklepom (Zadeva Case 85/76, Hoffman La Roche, Zadeva T-65/89 British Gypsum v Commission)
- Presoja po “cilju” in po “učinkih” – trend gre v smeri potrebe po dokazovanju učinkov (Navodila EK glede prednostnih nalog pri izvrševanju 102 PDEU)
- Prevladujoč položaj, zloraba in učinki se lahko dogajata na različnih trgih (sorodnih, povezanih trgih) (Zadeve 322/81 Michelin; C-333/94P Tetra Pak II; 6/73, Commercial Solvents)

European Commission

COMPETITION

Objektivna utemeljenost/upravičenost

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

- Prevladujoče podjetje lahko v svojo obrambo zatrjuje, da je bilo njegovo ravnanje objektivno potrebno ali da je njihovo ravnanje upravičeno
- Breme zatrjevanja in dokazovanja (z dovolj veliko stopnjo verjetnosti) je na podjetju s prevladujočim položajem, dokazati mora, da so kumulativno izpolnjeni naslednji pogoji :
 - Dosežena je **večja učinkovitost**, ki je/bo posledica ravnanja
 - Ravnanje je **nujno** za doseganje večje učinkovitosti (za doseganje enakega izboljšanja učinkovitosti ne sme biti nobenih drugih možnosti ravnanja, ki bi manj omejevale konkurenco)
 - Izboljšanje učinkovitosti, nastalo zaradi zadevnega ravnanja, **odtehta vse morebitne negativne učinke** na konkurenco in blaginjo potrošnikov
 - Ravnanje **ne odpravlja znatnega dela konkurence** (za ravnanja, ki utrdijo položaj, ki je skoraj monopolen, je verjetnost izjeme izredno majhna)

European Commission

COMPETITION

Postopek in posledice kršitve 102 PDEU

- Postopek se lahko začne in poteka *ex officio* (po uradni dolžnosti) ali na podlagi pritožbe
- Posledice:
 - Ugotovitev kršitve in zahteva za odpravo kršitve (7 člen Uredbe 1/2003)
 - Sprejem zavez (9 člen Uredbe 1/2003)
 - Možnost naložitve globe v višini max. 10 % celotnega prometa v predhodnem poslovnem letu (izračun globe je narejen z upoštevanjem resnosti in trajanja kršitve in ostalih dejavnikov - Smernice) (23 člen Uredbe 1/2003)
 - Odškodninske posledice

Vrste zlorab

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

Izključevalne zlorabe	Izkoriščevalske zlorabe
<i>Ravnanje, ki zaradi protikonkurenčnega omejevanja dostopa konkurentom škodi učinkoviti konkurenci – posredno škodljivo vpliva na blaginjo potrošnikov</i>	<i>Ravnanje, ki neposredno izkorišča potrošnike, na primer zaračunavanje čezmerno visokih cen</i>
Izključni sporazumi, single branding	Neupravičeno visoke cene
Plenilske cene	Nepošteni pogoji poslovanja
Zavrnitev dobave	Omejitev trgov, proizvodnje, tehničnega napredka
Vezana prodaja	Diskriminatorna ravnanja
Vertikalno zmanjševanje marž	

Posebne oblike zlorab (i) Izključni dogovori

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

- Izključna nabava:
 - Obveznost pridobivanja večine ali celotne količine naročil od prevladujočega podjetja, združevanje pod eno blagovno znamko, prepoved konkurence (*Zadeva 85/76 Hoffmann-La Roche*)
 - *De iure* in *de facto* ekskluzivnost – npr. pogojevanje zmrzovalnika za sladoledni proizvod z izključno nabavo (*Zadeva T-65/98, Van den Bergh*)
 - Obveznost s spodbudo: rabati, prednostno dostavo, ipd.
- Učinek “Angleške klavzule” (notifikacije boljše ponudbe) je zavezujoč (*Zadeva 85/76 Hoffmann-La Roche*)
- Zvestobni rabati - učinek kot izključni dogovori

European
Commission

COMPETITION

13

Posebne oblike zlorab (ii) Rabati

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

- Količinski rabati - načeloma lahko zakoniti
- Zvestobni rabati - protikonkurenčni po samem cilju
- Rebatne sheme “nekje vmes” - analiza vseh okoliščin kriteriji, pravila, referenčno obdobje, transparentnost, ali imajo učinek spodbujanja zvestobe
- *Zadeva 85/76, Hoffmann-La Roche*: Zvestobni rabati so v izhodišču nezakoniti kadar so pogojeni s tem da kupec pridobi večino svojih nabavnih zahtev od podjetja s prevladujočim položajem.
- Progresivni ali retroaktivni rabati:
retroaktivni rabati se nanašajo tudi na že kupljene enote v referenčnem obdobju – imajo močnejši učinek vključenosti in oviranja konkurence.

European
Commission

COMPETITION

14

Posebne oblike zlorab (iii) Rabati

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

Test enako učinkovitega konkurenta (*Navodila EK glede prednostnih nalog pri izvrševanju 102 PDEU*):

primerjava hipotetičnega enako učinkovitega konkurenta z enako stroškovno sestavo proizvodnje kot prevladujoče podjetje - bi moral poslovati z izgubo da bi izničil cenilno strategijo?

Nekaj primerov:

- Za določen delež nabave (*Zadeva 85/76, Hoffman la Roche*)
- Rabati za "vrhnji sloj" (*Zadeva T-57/01, Soda Ash*)
- Individualizirani ciljni rabati (*Zadeva 322/81, Michelin I, Zadeva T-155/06, Tomra*)
- Standardizirani ciljni rabati (*Zadeva T-203/01, Michelin II*)
- Individualizirana retroaktivna rabatna shema in spodbude (*Zadeva C-95/04 P in T-219/99, British Airways*)
- Izključni rabati (*Zadeva C-413/14 P, Intel*)

European
Commission

COMPETITION

Posebne oblike zlorab (iv) Plenilske cene

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

- Prodaja po nizkih cenah pod stroškom proizvodnje (z izgubo)
- S ciljem preprečiti nov vstop
- Običajno na trgih z visokimi vstopnimi ovirami ali na povezanih trgih
- Ni potreben dokaz, da bi podjetje s prevladujočim položajem lahko povrnilo stroške
- Test (*Zadeva C-62/86, AKZO*):
 - cene < PVS: domneva, da gre za plenilske cene
 - cene > PVS ampak < PCS, ni domneve, a lahko gre za plenilske cene če obstaja načrt za izločitev konkurenta (*Wanadoo*)

*PVS = povprečni variabilni stroški, PCS = povprečni celotni stroški

European
Commission

COMPETITION

Posebne oblike zlorab (v) Vezana in paketna prodaja

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

- Vezana prodaja:
 - Pogodbeno vezana prodaja - pogodbeni klavzula, ki npr. pogojuje nakup pištole za žeblice z nakupom žeblicev (*Zadeva T-30/89, Hilti v Commission*)
 - Tehnično vezana prodaja - vezani proizvod je tehnično ali fizično integriran v zavezujočega, npr. vezava IE in WMP (*Zadeva T-201/04 Microsoft*)
 - Pogojevanje dobave z vezavo
 - Pogojevanje garancije z vezavo
- Paketna prodaja (prodaja dveh proizvodov na enoten način z enotno ceno)
 - Čista - proizvoda je mogoče kupiti le skupaj
 - Mešana - proizvoda sta naprodaj ločeno, vendar kadar sta naprodaj skupaj sta deležna popusta na več izdelkov

European
Commission

COMPETITION

Posebne oblike zlorab (vi) Vezana in paketna prodaja

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

- *Zadeva T-201/04, Microsoft:*
 - Vezava Internet Explorer brskalnika z Windows Media Player predvajalnikom.
 - Pogoji za ugotovitev zlorabe:
 - Vezani in zavezujoči proizvod sta ločena
 - Podjetje ima prevladujoč položaj na zavezujočem trgu
 - Kupec je primoran kupiti oba proizvoda
 - Vezava lahko zapre konkurenco na vezanem trgu

European
Commission

COMPETITION

Posebne oblike zlorab (vii) Znižanje marž konkurentov (učinek cenovnih škarij)

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

- Vertikalno integrirano podjetje, dejavno na dveh stopnjah (upstream/downstream market, vele/maloprodajni trg)
- Vložek z veleprodajnega trga nujen za delovanje na maloprodajnem trgu
- Podjetje s prevladujočim položajem s ceno vložka vpliva na konkurenčnost konkurentov na maloprodajnem trgu
- Nepravična marža med velikoprodajnim in maloprodajnim proizvodom (izguba ali nezadostno za kritje stroškov)
- Tudi regulacija cen ne izvzame odgovornosti (*Zadeva C-280/08 P, Deutsche Telekom*)
- Test enako učinkovitega konkurenta
- Ključnost/neizogibnost vložka (*Zadeva C-52/09, TeliaSonera*)
- Prepovedano omejevanje konkurence po samem cilju (*Zadeva C-52/09, TeliaSonera*)

European
Commission

COMPETITION

Posebne oblike zlorab (viii) Zavrnitev dobave

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

- Izbira poslovnih partnerjev je načeloma prosta (*Bronner*) - razen v izjemnih situacijah
- Doktrina ključnih vložki oziroma dostopa ("Essential facility") (*Zadeva C-7/97 Oscar Bronner*):
 - Vložek oziroma dostop mora biti neobhodno potreben za poslovanje
 - Ne gre zgolj za preferenco, temveč za to, da substitutov ni na voljo
 - Učinek zaprtja konkurence na maloprodajnem trgu ali omejevanje inovacij in razvoja
 - Objektivne utemeljitve niso možne
- Primeri: *Zadeva C-241-242/91 P, "Magill"*, *Zadeva C-418/01 IMS Health*, *Zadeva T-201/04, Microsoft*

European
Commission

COMPETITION

Posebne oblike zlorab (ix)

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

- Cenovna diskriminacija: podjetje diskriminira med posameznimi kupci (*Zadeva 27/76, United Brands, Zadeva T-83/91 Tetra Pak II*) - zaračunavanje različnih cen za kupce na različnih geografskih trgih, brez utemeljitve v značilnostih trga
- Neupravičeno visoke cene (*Zadeva 27/76, United Brands*) – kaj je pravična ekonomska cena? Primerjava s cenami konkurentov, z cenami na dobavnem trgu.
- Nepošteni pogoji poslovanja (*Zadeva 27/76, United Brands, Zadeva C-333/94 Tetra Pak, Zadeva T-139/98 AAMS*)

European
Commission

COMPETITION

Viri

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

- Spletna stran Generalnega direktorata Evropske Komisije za konkurenco (DG COMP), dostopno na [Konkurenca | Evropska komisija \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/competition/)
- Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 in 82 Pogodbe, dostopno na [EUR-Lex - 32003R0001 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/uri/32003R0001)
- Navodila glede prednostnih nalog izvrševanja Komisije pri uporabi člena 82 Pogodbe ES za izključevalna ravnanja, s katerimi prevladujoča podjetja zlorablajo svoj položaj (2009/C 45/02), dostopno na [C_2009045SL.01000701.xml \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/uri/C_2009045SL.01000701.xml)
- Obvestilo Komisije o dobrih praksah za izvajanje postopkov v zvezi s členoma 101 in 102 PDEU (2011/C 308/06), dostopno na [C_2011308SL.01000601.xml \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/uri/C_2011308SL.01000601.xml)
- Obvestilo Komisije o opredelitvi upoštevnega trga za namene konkurenčnega prava Skupnosti (97/C 372/03), dostopno na [EUR-Lex - 31997Y1209\(01\) - SL \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/uri/eur-lex-31997Y1209(01)-SL)
- Smernice o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003 (2006/C 210/02), dostopno na [C_2006210SL.01000201.xml \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/uri/C_2006210SL.01000201.xml)
- Sodna praksa SEU, dostopno na [CURIA - Domov - Sodišče Evropske unije \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/uri/CURIA-Domov-Sodišče-Evropske-unije)

European
Commission

COMPETITION

Hvala za vašo pozornost

© European Union 2020

Unless otherwise noted the reuse of this presentation is authorised under the [CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) license. For any use or reproduction of elements that are not owned by the EU, permission may need to be sought directly from the respective right holders.

Slide xx: element concerned, source: e.g. Fotolia.com; Slide xx: element concerned, source: e.g. iStock.com

Aleksandar Dorich

**Sodna praksa Sodišča Evropske unije
v zvezi s pravico do odškodninskih zahtevkov zaradi kršitev
protimonopolnih pravil
in
Direktiva o odškodninah**

Aleksandar Dorich

Mnenja, podana v tej predstavitvi, so izključno mnenja predavatelja in jih ni dovoljeno obravnavati kot uradno stališče Sodišča Evropske unije.

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 – SI2.778715

Ta dokument je pripravljen za Evropsko komisijo. Upoštevajte, da vsebuje zgolj mnenja avtorja, zato Komisija ne odgovarja za kakršnokoli uporabo informacij iz dokumenta.

1

Teme

- 1. Politika**
- 2. Priznavanje pravice do uveljavljanja odškodnine**
- 3. Pritožniki in procesna legitimacija**
 - Neposredni in posredni kupci
 - Drugi kupci ali osebe, ki so utrpeli škodo zaradi kršitve konkurenčnega prava
- 4. Zoper koga je mogoče vložiti tožbo ali koncept 'podjetja' v zasebnem izvajanju**
- 5. Pravosodne zadeve v panevropskih primerih škode zaradi delovanja kartelov**
- 6. Ratione temporis Direktive o odškodninah**
- 7. Konkurenčno pravo EU in nacionalna pravila glede zastaranja**
- 8. Sodna praksa v prihodnje**

2

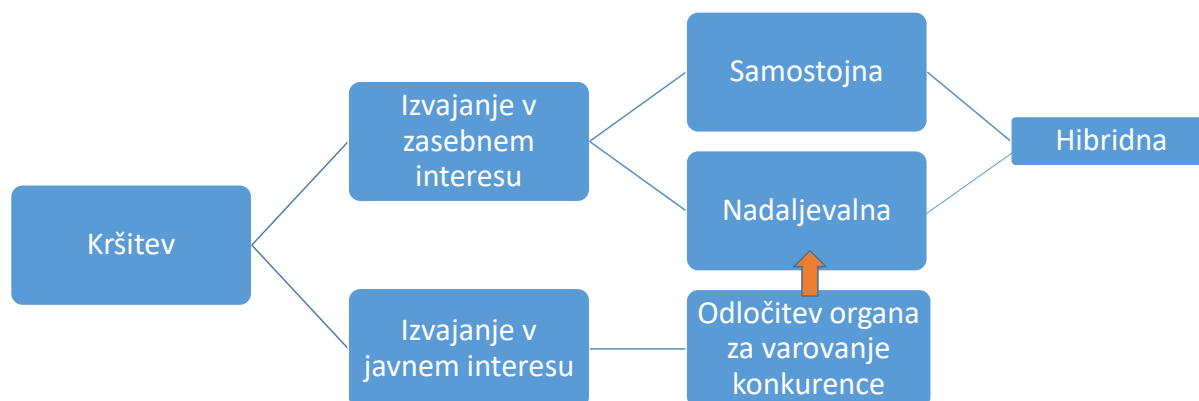
Vidiki politike

- Tožbe za uveljavljanje odškodnine zaradi kršitve konkurenčnih pravil so sestavni del sistema za uveljavitev navedenih pravil, ki so namenjena kaznovanju protikonkurenčnega ravnanja podjetij in njihovemu odvrčanju od takšnega ravnanja (sodba z dne 14. marca 2019, *Skanska Industrial Solutions in drugi*, C-724/17, EU:C:2019:204, 45. odstavek).
- Pravica do uveljavljanja odškodnine krepi učinkovitost pravil konkurenčnega prava EU in velja za bistven prispevek k ohranjanju učinkovite konkurence v Evropski uniji.
- Odvrča od protikonkurenčnih dogovorov ali praks, ki povzročajo omejitve ali izkrivljanje konkurence.

(Glej sodbe z dne 14. marca 2019, *Skanska Industrial Solutions in drugi*, C-724/17, EU:C:2019:204, 44. odstavek; z dne 5. junija 2014, *Kone in drugi*, C-557/12, EU:C:2014:1317, 23. odstavek; z dne 20. septembra 2001, *Courage in Crehan*, C-453/99, EU:C:2001:465, 27. odstavek; z dne 13. julija 2006, *Manfredi in drugi*, C-295/04 do C-298/04, EU:C:2006:461, 91. odstavek; z dne 14. junija 2011, *Pfleiderer*, C-360/09, EU:C:2011:389, 29. odstavek; z dne 6. novembra 2012, *Otis in drugi*, C-199/11, EU:C:2012:684, 42. odstavek in z dne 6. junija 2013, *Donau Chemie in drugi*, C-536/11, EU:C:2013:366, 23. odstavek.)

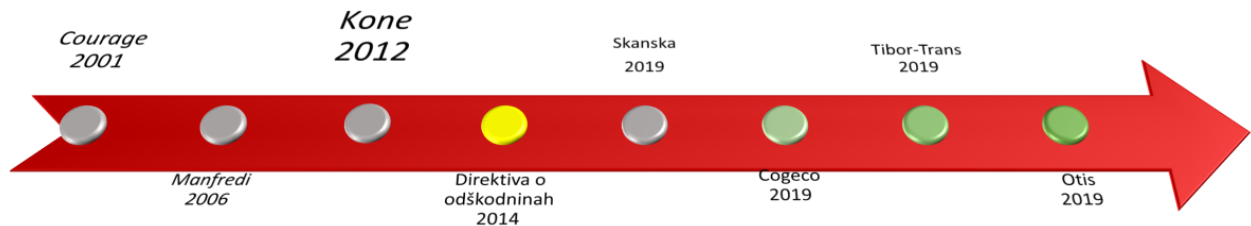
3

Uveljavitev konkurenčnega prava

4

Časovnica

5

Priznavanje pravice do uveljavljanja odškodnine

Ali lahko kdorkoli, ki je utrpel škodo zaradi kršitve konkurenčnega prava EU, ki jo je povzročilo določeno podjetje, zahteva popolno odškodnino za nastalo škodo od takšnega podjetja?

- a) *Da*
- b) *Ne*
- c) *Odvisno*

6

Priznavanje pravice do uveljavljanja odškodnine

Ali se lahko pogodbeni stranka, ki je odgovorna za omejevanje ali izkrivljanje konkurence v smislu 101. člena PDEU, sklicuje na kršitev določbe za pridobitev odškodnine od druge pogodbene stranke?

- a) Da
- b) Ne
- c) Odvisno

7

C-453/99 – Courage in Crehan (dejansko stanje)

- Primer iz VB o kršitvi 81. člena Pogodbe ES v zvezi z najemno pogodbo, ki je vsebovala klavzulo o izključni nabavi piva.
- Spor se je nanašal na neplačane dobave piva.
- Tožene stranke so bile najemnice točilnic v lasti družb tožeče stranke, ki so bile najemodajalke.
- Zadevne najemne pogodbe so vsebovale določbe glede izključne nabave piva (tj. klavzulo o izključni nabavi piva).
- Po navedbah predložitvenega sodišča angleško pravo stranki pogodbe, ki bi lahko omejila ali izkrivila konkurenco, prepoveduje zahtevati odškodnino za škodo, ki ji je nastala zaradi izvajanja te pogodbe, in to samo zato, ker je stranka te pogodbe.

8

Courage in Crehan (obrazložitev)

- Sodišče je opozorilo, da 1. odstavek 85. člena ter 86. člen Pogodbe ES povzročata neposredne učinke pri odnosih med posamezniki in zagotavljata pravice posameznikov, ki so jih dolžna zavarovati nacionalna sodišča (sodbi v primeru 127/73 BRT in SABAM [1974] ECR 51, 16. odstavek, (BRT I) in primer C-282/95 P Guérin Automobiles proti Komisiji [1997] ECR I-1503, 39. odstavek).
- Zato se lahko vsak posameznik pred nacionalnim sodiščem sklicuje na kršitev 1. odstavka 85. člena Pogodbe, tudi če je stranka pogodbe, ki bi lahko omejila ali izkrivila konkurenco.
- Polno učinkovanje člena 85 Pogodbe bi bilo ogroženo, če ne bi mogla vsaka oseba zahtevati nadomestila za škodo, ki ji je nastala zaradi pogodbe ali ravnanja, ki bi lahko omejila ali izkrivila konkurenco.
- Člen 85 Pogodbe nasprotuje pravilu nacionalnega prava, ki stranki pogodbe, ki bi lahko omejila ali izkrivila konkurenco, prepoveduje zahtevati odškodnino za škodo, ki ji je nastala zaradi izvajanja te pogodbe, in to samo zato, ker je stranka te pogodbe.

9

Courage in Crehan (žrtev ali storilec?)

- ***Vendar pa mora nacionalni pravni red vsake države članice, če ne bi obstajala pravila prava EU na tem področju, določiti pristojne organe in urediti podrobna postopkovna pravila za tožbe, ki zagotavljajo varstvo pravic posameznikov na podlagi neposrednega učinka prava EU, pri čemer ta pravila ne smejo kršiti načela enakovrednosti učinkovitosti.***
- Pod takšnimi pogoji pravo EU ne nasprotuje temu, da nacionalno pravo stranki, glede katere se ugotovi, da je pomembno odgovorna za izkrivljanje konkurence, odreče pravico do pridobitve odškodnine od druge pogodbene stranke. V skladu z načelom, ki je priznано v večini pravnih sistemov držav članic in ki ga je Sodišče že uporabilo, naj posameznik namreč ne bi smel uživati ugodnosti iz svojega dokazano nezakonitega ravnanja.
- Nacionalno sodišče mora preizkusiti zlasti to, ali je bila stranka – ki zatrjuje, da je utrpela škodo zaradi pogodbe, ki bi lahko omejila ali izkrivila konkurenco – glede na drugo stranko v občutno podrejenem položaju, ki bi lahko resno ogrozil ali celo izničil njeno svobodo pogajati se o določbah te pogodbe in njeno sposobnost izogniti se izgubi ali omejiti njen obseg, in sicer zlasti s pravočasno uporabo razpoložljivih pravnih sredstev.

10

Združene zadeve od C-295/04 do C-298/04 *Manfredi* (dejansko stanje)

- Julija 2000 je italijanski organ za konkurenco ugotovil, da so določene zavarovalne družbe sprejele nezakonit sporazum zaradi izmenjave informacij glede zavarovalnega sektorja.
- Dogovor je omogočil zvišanje zavarovalnih premij za obvezno škodno zavarovanje v zvezi z nesrečami, ki so jih povzročila motorna vozila, plovila in mopedi, ki niso bila upravičena z razmerami na trgu.
- G. Manfredi in drugi so pri Giudice di pace di Bitonto (Italija) vložili tožbo z zahtevo, da se zavarovalnim družbam naloži vračilo zvišanih zavarovalnih premij, plačanih zaradi sporazuma, razglašenega za nedopustnega.

11

Manfredi (vprašanja)

Italijansko sodišče je Sodišču Evropske unije (SEU) posredovalo več vprašanj o tem:

- ali lahko tretje osebe zahtevajo odškodnino za škodo, ki je posledica prepovedanega omejevalnega sporazuma; in
- ali so bili nacionalni predpisi, kot so tisti v zadevi v glavni stvari, o določitvi pristojnih sodišč, zastaralnih rokov za vložitev tožb in višini odškodnine, ki jo je treba plačati, združljivi s členom 81 ES.

12

Manfredi (obrazložitev)

- Sodišče je ponovno opozorilo, da 81. člen povzroča neposredne učinke v odnosih med posamezniki.
- Skladno s tem se **lahko vsakdo** sklicuje na navedeni člen ter uveljavlja ničnost omejevalnega sporazuma ali usklajenega ravnanja, prepovedanega s tem členom in **zahteva odškodnino za povzročeno škodo**, kadar med omejevalnim sporazumom ali usklajenim ravnanjem ter škodo **obstaja vzročna zveza**.

13

Manfredi (obrazložitev)

- Sodišče je ugotovilo, da če ni skupnostne ureditve na tem področju, države članice:
 - določijo pristojna sodišča in postopkovna pravila za pravna sredstva, ki zagotavljajo varovanje pravic, ki jih posamezniki imajo zaradi neposrednega učinka prava Skupnosti, pod pogojem, da ta pravila ne kršijo načel enakovrednosti in učinkovitosti;
 - določijo zastaralni rok za vložitev zahteve za odškodnino za škodo, ki jo je povzročil omejevalni sporazum ali ravnanje, prepovedano s členom 81 ES, in postavijo merila za določitev višine odškodnine, pri čemer je treba upoštevati načela enakovrednosti in učinkovitosti.
- Nacionalno sodišče mora preveriti, ali nacionalni predpis, na podlagi katerega začne teči zastaralni rok za vložitev odškodninskega zahtevka od dneva sprejetja omejevalnega sporazuma ali prepovedanega ravnanja, zlasti če je v tem nacionalnem predpisu določen tudi kratek zastaralni rok, ki ga ni mogoče prekiniti, praktično onemogoča ali bistveno oteži izvrševanje pravice do odškodninskega zahtevka za nastalo škodo.
- Glede višine odškodnine: oškodovane osebe morajo imeti možnost zahtevati odškodnino ne le za nastalo škodo, temveč tudi za izgubljeni dobiček in plačilo obresti.

14

Zakonska opredelitev pravice do popolne odškodnine

- Trenutno je pravica do popolne odškodnine, vključno s pravico do odškodnine za dejansko izgubo in izgubljeni dobiček ter plačilo obresti, opredeljena v **3. členu Direktive o odškodninah**.
- Obveznost držav članic je zagotoviti, da so nacionalna pravila in postopki, ki se nanašajo na uveljavljanje pravic do odškodnine, skladni z načeloma enakovrednosti in učinkovitosti, opredeljenima v **4. členu Direktive o odškodninah**.

15

Vrste tožnikov

16

Vrste tožnikov

- Žrtve kršitev konkurenčnega prava niso le potrošniki. Lahko so tudi konkurenti, dobavitelji in družbe, ki delujejo na dopolnilnih trgih.
- Kršitve konkurenčnega prava povzročajo širok krog potencialnih tožnikov.
- Obstajajo tri različne kategorije tožnikov:
 - (i) neposredni kupci;
 - (ii) posredni kupci;
 - (iii) drugi tožniki.

17

Vrste tožnikov

- Neposredni kupci – kupujejo izdelke in storitve od kršitelja.
- Posredni kupci – kupujejo izdelke in storitve od neposrednega kupca kršitelja ali od nadaljnjega kupca.
- Drugi tožniki (*Kone, Otis*).
- Do sprejetja direktive o odškodninah so pravila glede vrnitve v prejšnje stanje v EU izhajala iz sodb SEU.
- Na podlagi uveljavljene sodne prakse „lahko vsakdo zahteva odškodnino za škodo, ki jo je utrpel, če obstaja vzročna zveza med takšno škodo in kršitvijo“ (glej sodbe z dne 5. junija 2014, *Kone* in drugi, C-557/12, EU:C:2014:1317, 22. odstavek; z dne 13. julija 2006, *Manfredi* in drugi, C-295/04 do C-298/04, EU:C:2006:461, 61. odstavek; in z dne 6. novembra 2012, *Otis* in drugi, C-199/11, EU:C:2012:684, 43. odstavek).
- Sodna praksa ni razlikovala med neposrednimi in posrednimi kupci. Omogočala je vlaganje tožb tako neposrednim kot posrednim kupcem.

18

Vrste tožnikov

Kaj pa drugi tožniki, na primer osebe, ki kupujejo od osebe, ki ni udeleženka omejevalnega sporazuma ali njenih kupcev, in pri tem plačujejo višje cene zaradi strukturne motnje pri učinkoviti konkurenci na upoštevнем trgu (t. i. tožniki na podlagi obstoja zaščitne cene – „umbrella claimants“)?

19

C-557/12 – Kone in drugi

- Leta 2007 je Komisija skupinam Kone, Otis, Schindler in ThyssenKrupp naložila globo v višini 992 milijonov evrov zaradi njihove udeležbe v kartelu, ki se nanaša na vgradnjo in vzdrževanje dvigal in tekočih stopnic v Belgiji, Nemčiji, Luksemburgu in na Nizozemskem.
- Leta 2008 so tudi avstrijski organi naložili globe več podjetjem (vključno z družbami Kone, Otis in Schindler) zaradi izvajanja omejevalnega sporazuma na avstrijskem trgu, ki se je nanašal na zgoraj navedeno blago. Omenjeni kartel si je prizadeval zagotoviti svojim članom **višje cene, kot bi jih sicer lahko pričakovali na podlagi običajnih konkurenčnih pogojev**.
- ÖBB-Infrastruktur AG (ÖBB), hčerinska družba avstrijskih zveznih železnic, **je nabavila dvigala in tekoče stopnice od podjetij, ki niso bile udeležene v kartelu**. Od udeležencev avstrijskega kartela je zahtevala odškodnino v znesku 1.839.239,74 EUR za **škodo, nastalo, ker so dobavitelji ÖBB ponudili višje cene, kot bi jih sicer dosegli, če kartel ne bi obstajal**.
- Avstrijsko vrhovno sodišče je vprašalo SEU, ali so lahko udeleženci kartela odgovorni za škodo družbe ÖBB. **V skladu z avstrijskim pravom odškodnina ni bila možna, ker je bila škoda posledica odločitve dobavitelja, ki ni bil udeleženec kartela in je deloval zakonito.**

20

Kone (obrazložitev)

- SEU je navedlo, da *lahko kartel vodi do tega, da družbe, ki niso udeležene v kartelu, dvignejo svoje cene z namenom njihove prilagoditve na tržne cene, ki izhajajo iz kartela, kar udeležene v kartelu gotovo vedo. Tržna cena je eden od glavnih dejavnikov, ki jih upošteva posamezno podjetje, ko določa svoje cene za ponujeno blago ali storitve.*
- V takem okviru, tudi če se *določitev cene ponudbe šteje za popolnoma samostojno odločitev, ki jo je sprejelo podjetje, ki ni udeleženo v kartelu, je bilo to ceno mogoče sprejeti s sklicevanjem na tržno ceno, ki jo je izkrivil kartel. Posledično, če se dokaže, da je kartel kriv za dvig cen konkurentov, ki niso udeleženi v kartelu, morajo imeti žrtve takšnega dviga cen možnost od udeležencev v kartelu zahtevati odškodnino za škodo, ki so jo utrpeli.*
- SEU ugotavlja, da pravo EU nasprotuje avstrijski zakonodaji, saj izrecno in neodvisno od posebnih okoliščin primera zahteva, da obstajajo pogodbeni razmerja med žrtvijo in udeleženci v kartelu, tako da žrtve lahko zahtevajo odškodnino.

21

C-435/18 Otis in drugi proti zvezni deželi Gornja Avstrija in drugim

- Primer je nastal po **tožbi**, ki jo je med drugim vložila zvezna dežela Gornja Avstrija **za uveljavitev odškodnine zoper pet družb, ki delujejo na področju vgradnje in vzdrževanja dvigal in tekočih stopnic**, katerih udeležba pri protikonkurenčnem ravnanju je bila v okviru istega kartela, kot je bil obravnavan v zadevi Kone.
- **Zvezna dežela Gornja Avstrija ni utrpela škode kot kupec** proizvodov, na katere se je nanašal omejevalni sporazum.
- Po drugi strani je zaradi **povečanih stroškov gradnje, ki jih je povzročil kartel, dodelila subvencije** v obliki subvencioniranih posojil za potrebe financiranja gradbenih projektov, na katere je vplival kartel, **v višjem znesku, kot bi to bilo v primeru, če kartela ne bi bilo, kar je onemogočilo, da bi zvezna dežela to razliko uporabila bolj dobičkonosno.**
- V skladu z avstrijskim vrhovnim sodiščem je mogoče **na podlagi nacionalnega prava odobriti odškodnino** v primeru čiste materialne škode **le za škodo, ki jo je kršeno pravilo želelo preprečiti.** V skladu z mnenjem vrhovnega sodišča **je tako zelo verjetno izključena odškodnina, ki so jo utrpeli osebe, ki ne delujejo kot ponudniki ali povpraševalci na trgu, na katerega vpliva kartel.**
- Avstrijsko vrhovno sodišče **se je vprašalo o združljivosti** takšne omejitve s 101. členom PDEU.

22

Otis (obrazložitev)

- PDEU v 101. členu **omogoča vsakomur, ki ne deluje kot ponudnik ali povpraševalec** na trgu, na katerega se nanaša omejevalni sporazum, **da zahteva odškodnino za utrpelo škodo** kot posledico dejstva, da zaradi zneska subvencije, ki je bil višji, kot bi bil ob odsotnosti takšnega kartela, ni imel možnosti uporabiti omenjene razlike bolj dobičkonosno.
- **Nacionalno sodišče mora ugotoviti, ali je tožnik imel možnost izvesti bolj dobičkonosno vlaganje in ali je zaznal obstoj vzročne zveze** med omenjeno škodo in zadevnim kartelom.
- **Ni nujno, da bi škoda, ki jo je utrpel oškodovanec, predstavljala posebno povezavo s ciljem** varstva iz **101. člena PDEU**.

23

Kdo je lahko tožena stranka ali pojem podjetja v izvajanju v zasebnem interesu

- **Družba je bila udeležena v kartelnem sporazumu. To družbo so pozneje prevzele druge družbe, ki so jo likvidirale. Ne glede na to so prevzemne družbe nadaljevale z izvajanjem gospodarske dejavnosti omenjene družbe. Ali so lahko prevzemne družbe odgovorne za škodo, ki jo je povzročil zadevni kartel?**
- Da
- Ne

24

Kdo je lahko tožena stranka ali pojem podjetja v izvajanju v zasebnem interesu

Opredelitev toženih strank

- Odgovor na vprašanje, kdo je prejemnik odškodninskega zahtevka v kontekstu prestrukturirane skupine podjetij, je podan v eni od zadnjih sodb Sodišča.

Sodba Skanska

25

C-724/17 – Skanska Industrial Solutions in drugi: dejansko stanje

- Med letoma 1994 in 2002 se je na Finskem izvajal omejevalni sporazum na trgu asfalta.
- Omejevalni sporazum: določanje cen, razdelitev območij in koordinirane ponudbe v primeru javnih razpisov.
- V družbah, ki so bile od samega začetka vključene v kartel, je bilo več poslovnih prestrukturiranj in so jih prevzele druge pravne osebe.
- Vrhovno upravno sodišče je globe dosodilo ustreznim pravnim naslednikom.

26

Skanska: dejansko stanje

- Zato je mesto Vantaa vložilo tožbo za plačilo odškodnine zaradi previsoke cene kot posledice omejevalnega sporazuma (nadaljevalna tožba).
- Tožba mesta Vantaa je bila vložena zoper tri družbe, udeležene v kartelu, ob sklicevanju na njihov status pravnega naslednika.
- Finsko vrhovno sodišče je bilo mnenja, da ni bilo jasno, ali osebe, ki so dolžne plačati odškodnino za takšno škodo, opredeljuje pravo EU, še zlasti 101. člen PDEU, ali nacionalno pravo.

27

Skanska: vprašanja za predhodno odločanje

- Nacionalno sodišče je vprašalo, ali je treba člen 101 PDEU razlagati tako, da je v položaju, kot je v postopku v glavni stvari, mogoče družbe pridobiteljice družb, ki so bile udeležene pri omejevalnem sporazumu, mogoče šteti za odgovorne za škodo, povzročeno s tem omejevalnim sporazumom, ob upoštevanju, da so družbe pridobiteljice kljub likvidaciji prevzetih družb nadaljevale z njihovimi gospodarskimi dejavnostmi.

28

Skanska: obrazložitev

- SEU je navedlo, da **določitev oseb, odgovornih za plačilo odškodnine, neposredno ureja pravo Unije, zlasti člen 101(1) PDEU** (točka 28).

29

Skanska: obrazložitev

Uvod v izvajanje v zasebnem interesu konkurenčnega prava EU pojma gospodarske kontinuitete, ki se je do takrat uporabljal za namene izvajanja v javnem interesu.

- Pojem „podjetje“ v smislu člena 101 PDEU zajema vse subjekte, ki opravljajo gospodarsko dejavnost, ne glede na njihov pravni status in način financiranja (točka 36).
- V zvezi s položajem prestrukturiranja podjetja, je SEU opozorilo, da kadar je subjekt, ki je storil kršitev pravil o konkurenci, pravno ali organizacijsko spremenjen, ta sprememba ne pomeni nujno ustanovitve novega podjetja, ki ni odgovorno za ravnanja predhodnega subjekta v nasprotju s pravili o konkurenci, če z gospodarskega vidika med tem subjektom in novim subjektom obstaja istovetnost (točka 38).

30

Skanska: obrazložitev

Zato

se lahko odgovornost za kršitev pripiše družbi v njeni vlogi družbe, ki se je združila z družbo, ki je storila zadevno kršitev, če je zadnjenavedena prenehala.

31

32

C-451/18 – Tibor-Trans (dejansko stanje)

- Zadeva se nanaša na **razlago 2. odstavka 7. člena** Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih sporih (**Uredba Bruselj Ia**).
- Evropska komisija je 19. julija 2016 je **sprejela sklep, s katerim je ugotovila obstoj omejevalnega sporazuma 15 mednarodnih proizvajalcev tovornjakov**, vključno z nizozemsko družbo DAF Trucks NV, kar zadeva dve kategoriji proizvodov, in sicer tovornjake, katerih teža je med 6 in 16 ton, ali tiste, ki presegajo težo 16 ton, ne glede na to, ali gre za rigidne tovornjake ali za priklopne tovornjake.
- Omejevalni sporazum je imel obliko enotne in trajajoče kršitve, ki je za družbo DAF Trucks in za 11 drugih udeleženih družb trajala od 17. januarja 1997 do 18. januarja 2011.
- Kršitev je temeljila na nedovoljenem dogovarjanju o določanju cen.

33

Tibor-Trans (dejansko stanje)

- Madžarska družba Tibor-Trans je 20. julija 2017 vložila odškodninsko tožbo proti nizozemski družbi DAF Trucks za škodo, ki naj bi nastala zaradi kartela proizvajalcev tovornjakov.
- Zatrjevana škoda je nastala zato, ker je družba Tibor-Trans s tajnimi dogovori, pri katerih je sodelovala družba DAF Trucks, pridobila tovornjake po ceni, ki je bila izkrivljena.
- Družba Tibor-Trans je trdila, da so madžarska sodišča mednarodno pristojna za odločanje o zadevi v glavni stvari na podlagi člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia.
- Sodišče v Győru ba Madžarskem je s sklepom z dne 19. aprila 2018 ugotovilo, da ni pristojno za odločanje o zadevi v glavni stvari, s čimer je kot navezno okoliščino za uporabo člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia privilegiralo kraj vzročnega dogodka, ki je bil povod za škodo, in sicer kraj, v katerem so potekali tajni dogovori.

34

Tibor-Trans (vprašanje)

- Predložitveno sodišče, ki je odločalo o pritožbi zoper ta sklep, je dvomilo, ali je treba člen 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia razlagati tako, da je mogoče, za kraj, kjer je prišlo do škodnega dogodka, šteti kraj, za katerega oškodovanec trdi, da mu je ta škoda nastala v njem, čeprav je tožba usmerjena proti udeležencu zadevnega omejevalnega sporazuma, s katerim ta oškodovanec ni v pogodbenem razmerju.
- V skladu z 2. odstavkom 7. člena uredbe Bruselj Ia:
„Oseba s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožena v drugi državi članici: | [...] | 2. | v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti pred sodišči v kraju, kjer je prišlo ali lahko pride do škodnega dogodka.“

35

Tibor-Trans (obrazložitev)

- Tožba za povračilo škode, nastale zaradi domnevnih kršitev konkurenčnega prava Unije, je zajeta s pojmom „civilne in gospodarske zadeve“ v smislu člena 1(1) Uredbe št. 1215/2012 (točka 24).
- Pojem „kraj, kjer je prišlo do škodnega dogodka“ se nanaša tako na kraj nastanka škode kot na kraj vzročnega dogodka, zaradi katerega je škoda nastala, tako da je tožena stranka lahko po izbiri tožeče stranke tožena pred sodiščem enega ali drugega kraja (točka 25).
- V obravnavani zadevi se zatrjevana škoda kaže v povečanih stroških, nastalih zaradi umetno zvišanih cen tovarnjakov kot posledica tajnih dogovorov, ki pomenijo enotno in trajajočo kršitev člena 101 PDEU.
- SEU je upoštevalo, da če je škoda, zatrjevana v postopku v glavni stvari, v glavnem posledica povečanih stroškov, nastalih zaradi umetno zvišanih cen, zaradi česar je očitno neposredna posledica kršitve člena 101 PDEU, torej pomeni neposredno škodo, ki načeloma omogoča utemeljiti pristojnost sodišč države članice, na ozemlju katere je nastala (točka 31).
- Kadar pa je trg, prizadet s protikonkurenčnim ravnanjem, v državi članici, na ozemlju katere naj bi domnevno nastala škoda, je treba šteti, da je kraj nastanka škode za uporabo člena 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012 v tej državi članici (točka 33).

36

C-637/17 – Cogeco Communications

Dne 28. marca 2019 je SEU v svoji sodbi glede Cogeco zagotovilo smernice glede uporabe racione temporis Direktive o odškodninah EU 2014/104/EU (Direktiva)

in poudarilo pomembnost načela učinkovitosti za odškodninske tožbe zaradi kršitve konkurenčnega prava EU v kontekstu nacionalnih pravil glede zastaralnih rokov.

37

Cogeco: dejansko stanje

- Upoštevni trgi: posebni športni TV-kanali na Portugalskem.
- Družba Cogeco Communications Inc. je bila v letih med 2006 in 2012 družbenik portugalske družbe Cabovisão-Televisão Por Cabo SA (Cabovisão).
- Dne 30. aprila 2008 sta Cabovisão in Sport TV Portugal sklenila pogodbo o distribuciji za televizijski kanal.
- Dne 30. julija 2009 je družba Cabovisão vložila pritožbo pri portugalskemu organu, pristojnem za konkurenco, med drugim zoper Sport TV Portugal SA.
- Na podlagi odločbe z dne 14. junija 2013 je organ, pristojen za konkurenco, zoper Sport TV izrekel globo, saj je menil, da je izrabil svoj prevladujoči položaj.
- Družba Cogeco je vložila odškodninsko tožbo med drugim zoper Sport TV.
- Tožene stranke so trdila: zahtevke zastaral.
- Na podlagi spisa je bil zahtevek vložen pred iztekom skrajnega roka za prenos direktive o odškodninah.
- V času vložitve direktiva še ni bila prenesena v portugalsko zakonodajo.

38

Cogeco: vprašanja

Okrožno sodišče v Lizboni je postavilo naslednja vprašanja:

1. Ali se direktiva uporablja za spor o glavni stvari?
2. Ali je treba 102. člen PDEU ter načeli enakovrednosti in učinkovitosti razlagati tako, da nasprotujejo nacionalni zakonodaji, ki:
 - a) določa, da je zastaralni rok za odškodninske tožbe tri leta in začne teči z dnem, ko je oškodovanec izvedel, da ima pravico do odškodnine, tudi če ne pozna identitete subjekta, ki je odgovoren za škodo, in natančnega obsega škode; in
 - b) ne določa nobene možnosti zadržanja ali pretrganja teka tega roka za čas postopka pred nacionalnim organom za konkurenco?

39

Cogeco: obrazložitev (prvi sklop vprašanj)

- SEU je bilo mnenja, da **direktiva o odškodninah ne velja** za spor o glavni stvari.
- Direktiva o odškodninah vsebuje **posebno določbo, ki izrecno ureja pogoje za časovno uporabo njenih procesnopравnih in materialnopравnih določb** (22. člen).
- SEU je navedlo, da da so imele države članice diskrecijsko pravico glede odločitve pri prenosu te direktive, ali se nacionalna pravila za prenos njenih procesnopравnih določb uporabljajo za odškodninske tožbe, vložene po 26. decembru 2014, vendar pred datumom prenosa te direktive ali najkasneje pred iztekom roka za njen prenos.

40

Cogeco: obrazložitev (prvi sklop vprašanj)

- Tako v primeru, da so se države članice pri izvrševanju te pravice odločile, da se določbe njihovega notranjega pravnega reda, s katerimi se prenašajo procesnopravne določbe Direktive 2014/104, ne bodo uporabljale za odškodninske tožbe, vložene pred datumom začetka veljavnosti teh nacionalnih določb, za tožbe, vložene po 26. decembru 2014, vendar pred datumom izteka roka za prenos te direktive, še naprej veljajo samo nacionalna procesnopravna pravila, ki so že veljala pred prenosom te direktive.

41

Cogeco: obrazložitev (prvi sklop vprašanj)

- Odškodninska tožba družbe Cogeco Communications je bila vložena 27. februarja 2015, to je pred iztekom roka za prenos Direktive 2014/104 in pred prenosom te direktive v portugalski pravni red z zakonom št. 23/2018.
- Portugalski zakonodajalec v členu 24 tega zakona odločil, da se nacionalna pravila, s katerimi se prenašajo procesnopravne določbe te direktive, ne uporabljajo za odškodninske tožbe, vložene pred začetkom veljavnosti tega zakona.
- Posledično je SEU sklenilo, da se ta direktiva *ratione temporis* v nobenem primeru ne uporablja za spor o glavni stvari.

42

Cogeco: obrazložitev (drugi sklop vprašanj)

- PDEU ima v 102. členu neposredne učinke v odnosih med posamezniki in v korist pravnih subjektov ustvarja pravice (točka 38).
- Vsakdo lahko zahteva odškodnino za nastalo škodo, če obstaja vzročna zveza med to škodo in zlorabo prevladujočega položaja, ki je prepovedana s členom 102 PDEU (točka 40).
- Ob neobstoju ureditve Unije na tem področju, ki bi se *ratione temporis* uporabljala, mora notranji pravni red vsake države članice določiti podrobna pravila glede izvrševanja pravice zahtevati odškodnino za škodo, ki izhaja iz zlorabe prevladujočega položaja, vključno s tistimi glede zastaralnih rokov, pri čemer je treba spoštovati načeli enakovrednosti in učinkovitosti (točka 42).

43

Cogeco: obrazložitev (drugi sklop vprašanj)

- Glede zastaralnih rokov je SEU upoštevalo vse elemente portugalske ureditve zastaranja (točka 45).
- Upoštevati je treba tudi posebnosti zadev konkurenčnega prava in natančneje okoliščino, da vložitev odškodninskih tožb zaradi kršitve konkurenčnega prava Unije načeloma terja izvedbo kompleksne dejanske in ekonomske analize (točka 46).
- V teh okoliščinah je treba poudariti, da mora biti nacionalna ureditev, ki določa dan začetka teka zastaralnega roka, trajanje in načine zadržanja ali pretrganja, prilagojena posebnostim konkurenčnega prava in ciljem izvajanja pravil tega prava s strani zadevnih oseb, da ne izniči polnega učinka člena 102 PDEU (točka 47).

44

Cogeco: obrazložitev (drugi sklop vprašanj)

- Iz tega sledi, da zastaralni rok ne sme biti tako kratek, da bi skupaj z drugimi pravili glede zastaranja izvrševanje pravice zahtevati odškodnino praktično onemogočal ali čezmerno oteževal (točka 48).
- Kratki zastaralni roki, ki začnejo teči, preden oseba, ki je bila oškodovana s kršitvijo konkurenčnega prava Unije, lahko izve za identiteto storilca te kršitve, lahko praktično onemogočajo ali čezmerno otežujejo izvrševanje pravice zahtevati odškodnino (točka 49).
- Enako velja za kratek zastaralni rok, katerega tek ne more biti zadržan ali pretrgan za čas trajanja postopkov, v katerih nacionalni organ za konkurenco ali pritožbena instances izda pravnomočno odločbo (točka 51.).

45

Cogeco: obrazložitev (drugi sklop vprašanj)

- Ustreznost zastaralnega roka je posebej pomembna tako glede samostojnih kot nadaljevalnih tožb (točka 52).
- Če je glede nadaljevalnih tožb zastaralni rok:
 1. ki je začel teči pred zaključkom postopkov, v katerih nacionalni organ za konkurenco ali pritožbena instances izda pravnomočno odločbo
 2. prekratek glede na trajanje teh postopkov, in
 3. njegov tek ne more biti ne zadržan ne pretrgan za čas trajanja takih postopkov,

lahko ta zastaralni rok poteče celo preden so ti postopki končani.

V takem primeru noben oškodovanec ne bi mogel vložiti tožbe, ki temelji na pravnomočni odločbi o ugotovitvi kršitve konkurenčnega prava Unije.

46

Cogeco: obrazložitev (drugi sklop vprašanj)

- V zvezi s tem je SEU ugotovilo, da triletni zastaralni rok, kot je ta iz spora o glavni stvari, ki:
 1. začne teči z dnem, ko je oškodovanec izvedel, da ima pravico do odškodnine, čeprav oseba, odgovorna za kršitev, ni znana, in
 2. njegov tek ne more biti zadržan ali pretrgan za čas postopka pred nacionalnim organom za konkurenco, izvrševanje pravice do polne odškodnine praktično onemogoča ali čezmerno otežuje.

47

Sodna praksa v prihodnje

Zadeva C-882/19 – Sumal

• Vprašanja za predhodno odločanje

- Ali doktrina gospodarske enote, ki izhaja iz sodne prakse Sodišča Evropske unije, upravičuje razširitev odgovornosti matične družbe na hčerinsko ali pa se ta doktrina uporablja samo za razširitev odgovornosti hčerinskih družb na matično družbo?
- Ali je treba za uporabo koncepta gospodarske enote v okviru odnosov znotraj skupine upoštevati izključno dejavnike nadzora ali jo je mogoče utemeljiti tudi z drugimi merili, vključno s tem, da se je lahko hčerinska družba okoristila s kršitvami?
- Če se prizna možnost razširitve odgovornosti z matične na hčerinsko družbo, pod katerimi pogoji je taka razširitev mogoča?
- Če odgovori na prejšnja vprašanja pritrjujejo priznanju razširitve odgovornosti za dejanja matičnih družb na hčerinske družbe, ali je nacionalni predpis, kot je člen [71(2)] zakona o varstvu konkurence, ki zajema samo možnost razširitve odgovornosti s hčerinske na matično družbo pod pogojem, da ima matična družba nadzor nad hčerinsko družbo, v skladu s to doktrino Unije?

48

Sodna praksa v prihodnje

Zadeva C-882/19 – Sumal

15. april 2021, generalni pravobranilec Pitruzzella predstavi svoje sklepne predloge

V nadaljnji odškodninski tožbi zaradi kršitve 101. člena PDEU je lahko pravna oseba odgovorna kljub dejstvu, da je Komisija izrekla sankcije le zoper njeno matično družbo, ob pogoju, da so bile v času kršitve ugotovljene poslovne, organizacijske in pravne povezave, in da je ravnanje obvladujočega subjekta v pomembni meri prispevalo k nezakonitemu ravnanju in učinkom omenjene kršitve.

49

Sodna praksa v prihodnje

Zadeva C-30/20 – Volvo in drugi

• Vprašanja za predhodno odločanje

- Ali je treba 2. odstavek 7. člena Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, ki določa, da je mogoče osebo s sedežem v eni državi članici, tožiti v drugi državi članici: *‘v zadevah, ki se nanašajo na oškodovanje, delikt in kvazi-delikt, na sodiščih v kraju, kjer se je ali bi se lahko zgodil dogodek oškodovanja’*, tolmačiti kot vzpostavitev le mednarodne pristojnosti sodišč držav članic glede prej omenjenega kraja, kar pomeni, da se nacionalno sodišče s krajevno pristojnostjo v državi določi s sklicevanjem na domača postopkovna pravila ali pa naj se razlaga kot kombinirano pravilo, ki zato neposredno določa tako mednarodno pristojnost kot nacionalno krajevno pristojnost, ne da bi se bilo treba sklicevati na domače predpise?
- Glej sklepne predloge generalnega pravobranilca Richarda de la Toura, predstavljene 22. aprila 2021.

50

Sodna praksa v prihodnje

Zadeva C-267/20 – Volvo in DAF Trucks

• Vprašanja za predhodno odločanje

- Ali je treba člen 101 PDEU in načelo učinkovitosti razlagati tako, da nasprotujeta razlagi nacionalne določbe, v skladu s katero se šteje, da petletnega roka za vložitev tožbe, ki ga določa člen 10 Direktive, in člena 17 o sodnem ocenjevanju škode ni mogoče uporabiti retroaktivno, tako da določa, da se retroaktivnost nanaša na datum sankcije, ne pa na datum vložitve tožbe?
- Ali je treba člen 22(2) Direktive 2014/104/EU (1) in izraz „retroaktivno“ razlagati tako, da se člen 10 te direktive uporabi za tožbo, kakršna je vložena v sporu o glavni stvari, ki pa se – čeprav je bila vložena po začetku veljavnosti Direktive in določbe, ki to direktivo prenaša – nanaša na dejstva ali sankcije, ki so obstajale pred tem[?]
- Ali je treba, ko se uporabi določba, kakršna je člen 76 zakona o varstvu konkurence, člen 17 Direktive 2014/104/EU o sodnem ocenjevanju škode razlagati tako, da gre za procesnopravno določbo, ki se uporabi za spor o glavni stvari, v katerem je bila tožba vložena po tem, ko je začela veljati nacionalna določba, ki prenaša to direktivo?

51

Sodna praksa v prihodnje

Zadeva C-588/20 – Daimler

• Vprašanje za predhodno odločanje

- Ali je treba Sklep Komisije Evropskih skupnosti z dne 19. julija 2016 (C(2016) 4673 final), ki je bil sprejet v postopku na podlagi člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP (Zadeva AT.39824 – Tovornjaki), razlagati tako, da ugotovitve v tej odločbi Komisije obsegajo tudi posebna/specializirana vozila, zlasti smetarska vozila?

52

Sodna praksa v prihodnje

Zadeva C-163/21 – PACCAR in drugi

• Vprašanje za predhodno odločanje

- Ali je treba člen 5(1) Direktive 2014/104/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. novembra 2014 o nekaterih pravilih, ki urejajo odškodninske tožbe po nacionalnem pravu za kršitve določb konkurenčnega prava držav članic in Evropske unije¹ razlagati tako, da se razkritje upoštevni dokazov nanaša samo na dokumente, s katerimi razpolaga tožena stranka ali tretja oseba, ki že obstajajo, ali pa člen 5(1) vključuje tudi možnost razkritja dokumentov, ki jih mora stranka, na katero je naslovljena zahteva za informacije, ustvariti ex novo, z dodajanjem ali razvrstitvijo informacij, poznanih dejstev ali podatkov, s katerimi razpolaga?

53

Direktiva 2014/104/EU (Direktiva o odškodninah)

• Namen:

- Zagotovitev, da lahko vsakdo, ki je utrpel škodo zaradi kršitve konkurenčnega prava s strani podjetja ali podjetniških združenj, učinkovito uveljavlja pravico, da od tega podjetja ali združenja zahteva popolno odškodnino za takšno škodo
- Prilagoditev medsebojnega vpliva med izvajanjem v javnem in zasebnem interesu

• Področje uporabe

- Razkritje dokazov
- Učinek nacionalnih odločb, zastaralni roki, solidarna odgovornost
- Nadaljnji prenos povečanih stroškov
- Ocenjevanje višine škode
- Sporazumno reševanje sporov

• Časovna veljavnost

54

Vprašanja ...

Nataša Pipan Nahtigal

ŠELIH &
PARTNERJI

NACIONALNA ZAKONODAJA, S KATERO SE PRENAŠA DIREKTIVA O ODŠKODNINSKIH TOŽBAH

mag. Nataša Pipan Nahtigal, LL.M.,
odvetnica

Member
LexMundi
World Ready

Financira Evropska unija
Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715
Dokument je bil pripravljen za Evropsko komisijo. Izraža samo mnenja avtorjev
in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

1

SPLOŠNI PREGLED

- Direktiva 2014/104/EU o nekaterih pravilih, ki urejajo odškodninske tožbe po nacionalnem pravu za kršitve določb konkurenčnega prava držav članic in Evropske unije
 - delovni dokument Evropske komisije o implementaciji direktive SWD(2020) 338 z dne 14. 12. 2020
 - občutno povečanje števila odškodninskih tožb
 - 6 odločitev Sodišča EU v postopkih s predhodnimi vprašanji (+ 4)
 - možnost zaprositi Evropsko komisijo za mnenje

2

SPLOŠNI PREGLED

- ZPOmK-1G (velja od 20. 5. 2017)
 - prvotno predvideno besedilo sprememb – širše
 - Kakšen je vpliv sprejetih sprememb na sodno prakso?
 - v praksi oškodovanci v postopkih pred tujimi sodišči
- Javno-pravni pomen zasebnega uveljavljanja konkurenčno-pravnih kršitev
- Potrebne dodatne spremembe?

RAZKRITJE DOKAZOV

- 5. do 7. člen Direktive 2014/104/EU
- Sporočilo Evropske komisije o varstvu zaupnih informacij na nacionalnih sodiščih v postopkih za zasebno uveljavljanje konkurenčnega prava EU (2020/C 242/01)
- Členi 62a., 62č., 62d., 62e., 62f. ZPOmK-1
- Prej v veljavi splošna pravila po ZPP (10. člen, prvi odstavek 227. člena, prvi odstavek 228. člena ...)
 - še vedno subsidiarna uporaba

SPLOŠNI POGOJI ZA ODREDETEV RAZKRITJA

- OD KOGA?
 - domnevnega kršitelja
 - oškodovanca
 - tretje osebe
 - AVK (subsidiarno): Če stranka ne more iz razumnih razlogov pridobiti dokazov oziroma podatkov od nasprotne stranke ali tretje osebe.
- KAJ? Vse, razen izjem.
 - Privilegirana komunikacija med odvetnikom in stranko.
 - Izjava zaradi prizanesljivosti ali vloga za poravnavo.
 - Dodatno precej dokumentov iz spisov AVK.

SPLOŠNI POGOJI ZA ODREDETEV RAZKRITJA

- Natančna, podrobno opisana zahteva na podlagi dejstev, dostopnih pod razumnimi pogoji.
- V zadostni meri izkazan (ne)obstoje odškodninske terjatve zaradi kršitev konkurenčnega prava (v zatrjevani višini).
 - preprečevanje ribarjenja
- Relevantnost podatkov.
- Sorazmernost med upravičenimi interesi vseh oseb.
 - Kaj je dodana vrednost zahtevanih podatkov?
 - Obseg in stroški razkritja (zlasti za tretje osebe).
 - Zaupnost podatkov in ukrepi za spoštovanje zaupnosti.

RAZKRITJE DOKAZOV S STRANI TRETJE OSEBE

- Zoper vsako tretjo osebo, za katero domnevni kršitelj ali oškodovanec trdi, da razpolaga z dokazi oziroma podatki, potrebnimi za uveljavljanje odškodninskega zahtevka ali ugovarjanje zoper odškodninski zahtevek.
- Kateri dokazi?
 - ZPP: Predložitev listine le, če jo mora po zakonu pokazati ali predložiti ali če gre za listino, ki je po svoji vsebini skupna zanj in za stranko, ki se sklicuje na listino
 - ZPOMK-1: Vsi dokazi, razen izjem.

7

ZAVAROVANJE ZAUPNOSTI

- Zaupni krogi
 - Razkritje samo določenim strankam.
 - Pregled, prepis ali preslikava dovoljena zgolj izvedencu, revizorju, odvetniku, zunanjemu strokovnemu pomočniku + obveznost varovanja podatkov.
 - Sklicevanje v vlogah, tako da zaupni podatki niso razkriti.
 - Razmerje med odvetnikom in stranko (kot v skrbnih pregledih).
- Redigiranje: Zaupne in nezaupne različice dokumentov.
- Vpogled samo v prostorih osebe, ki razkriva zaupne podatke.
- Zaprtje (dela) obravnave za javnost.

8

POSLEDICE NERAZKRITJA DOKAZOV / KRŠITVE ZAUPNOSTI

- Posledice nerazkritja za stranke: sodišče v odškodninskem postopku odloči o stroških postopka(?) po prostem preudarku.
 - Bolj ugodna je ureditev po ZPP, se še uporablja?
- Posledice nerazkritja za tretje osebe: izvršba po uradni dolžnosti.
- Posledice kršitve zaupnosti:
 - denarna kazen
 - do 5.000 EUR za fizične osebe,
 - 5.000 do 100.000 EUR za odvetnike,
 - kaznivo dejanje izdaje / neupravičene pridobitve poslovne skrivnosti.

RAZKRITJE DOKAZOV IZ SPISA AVK

Dodatni pogoji za ugotovitev sorazmernosti:

- Dovolj natančna opredelitev narave, predmeta ali vsebine dokazov?
 - Dejansko dodaten pogoj?
- Je dokaz relevanten za utemeljitev odškodninske terjatve?
- Javni interes varovanja dokazov oziroma podatkov iz spisa:
 - Ali lahko stranka sama doseže razkritje na drug način?
 - Dodaten test sorazmernosti, ki ga izvede AVK.

RAZKRITJE DOKAZOV IZ SPISA AVK

- Dodatne izjeme glede obveznosti razkritja:
 - izvzeti interni dokumenti AVK, umaknjene vloge za poravnavo – razen, če je postopek zaključen,
 - dokazi iz prve, tretje, četrte in pete alineje petega odstavka 18. člena (?),
 - izjava zaradi prizanesljivosti, vloga za poravnavo.
- Omejitev glede oseb:
 - Dokaze oziroma podatke lahko navaja oziroma predloži samo stranka, ki jih je pridobila, ali njen pravni naslednik, vključno z osebo, na katero je bil prenesen odškodninski zahtevek.
 - Pomen?

UČINEK NACIONALNIH ODLOČB O KRŠITVAH

- 9. člen Direktive 2014/104/EU
- 62g. in 62k. člen ZPOmK-1
- podobna ureditev že od leta 2008

VRSTE ODŠKODNINSKIH TOŽB

- samostojne
 - Vložene so pred pravnomočnostjo odločbe o ugotovitvi kršitve.
 - Kršitev se tako lahko ugotavlja v upravnem, prekrškovnem, kazenskem in odškodninskem postopku.
 - Sodišče ima dolžnost obveščanja AVK – se izvaja v praksi?
- nadaljevalne
 - Vezanost sodišča na odločitev AVK, Evropske komisije ali pristojnega organa druge države članice.
 - Odpade (samo) dokazovanje protipravnosti.
 - Smiselno samo, če je upravni postopek dovolj hiter.

UČINEK NACIONALNIH ODLOČB O KRŠITVAH

- Praksa AVK s področja omejevalnih sporazumov
 - 8 zadev v 2017, izdani 2 odločbi o ugotovitvi kršitev
 - 7 zadev v 2018, izdana 1 odločba o ugotovitvi kršitev
 - 6 zadev v 2019, izdana 1 odločba o ugotovitvi kršitev
- Dopusten nasproten dokaz?
 - Ne glede pravnomočne odločbe AVK ali Evropske komisije oz. pravnomočne odločbe o kršitvi, izdane v postopku sodnega varstva.
 - Da glede pravnomočne odločbe organa druge države članice ali pravnomočno odločbo sodišča druge države članice Evropske unije.

UČINEK NACIONALNIH ODLOČB O KRŠITVAH

- Sodna praksa (V Cpg 678/2016 z dne 31. 8. 2016)
 - Vežanost le na pravnomočno odločbo.
 - Vežanost le glede ugotovitve obstoja kršitve.
 - Obstoj dejanj, ki omejujejo konkurenco.
 - Pravna presoja, da ta dejanja pomenijo kršitev.
- Dodatna domneva, da karteli povzročajo škodo.
 - Nasproten dokaz dopusten.
 - Omejeno na kartele, ne velja za druge konkurenčno-pravne kršitve.

ZASTARALNI ROKI

- 10. člen Direktive 2014/104/EU
- 62j. in 62n. člen ZPOmK-1
- prej v veljavi splošna pravila OZ in dodatno zadržanje zastaranja po ZPOmK-1 od 2008
 - še vedno subsidiarna uporaba OZ

ZASTARALNI ROKI

- 5-letni subjektivno-objektivni rok
 - prenehanje kršitve
 - seznanjenost (oziroma domnevna seznanjenost) oškodovanca
- 10-letni objektivni rok
 - prenehanje kršitve
 - nastanek škode

ZADRŽANJE ZASTARANJA

- Zastaranje ne teče do:
 - prenehanja kršitve in
 - seznanjenosti tožnika z ravnanjem, škodo in identiteto kršitelja
 - Velja tudi, če bi moral biti seznanjen.
 - Od 2008 do ZPOmK-1G samo zadržanje za čas trajanja postopka pred organom za varstvo konkurence.
- Velja poleg pravil OZ o zadržanju in pretrganju zastaranja.

ZADRŽANJE ZASTARANJA

- Zdržanje zastaranja
 - Kaj je res novo glede na koncept enotnosti škode št. 2?
 - II Ips 68/2011 z dne 30. 6. 2011: če škoda izvira iz trajajočega ravnanja in se pojavlja zrcalno z njenim vsakokratnim vzrokom, začne zastaranje teči šele s prenehanjem trajajoče kršitve.
 - Dodatno seznanjenost tožnika?
- Seznanjenost s čim?
 - 3-letni subjektivni rok po OZ: škoda in povzročitelj
 - 5-letni subjektivno-objektivni rok po ZPOmK-1: škoda, povzročitelj in dejstvo, da ravnanje predstavlja kršitev konkurenčnega prava in je kršitev vzrok za škodo (vzročna zveza)

POSTOPEK PRED AVK / EVROPSKO KOMISIJO

- Zastaranje ne teče:
 - od dneva, ko organ, pristojen za varstvo konkurence, izvede dejanje za namene preiskave ali postopka zaradi kršitve konkurenčnega prava,
 - do dneva, ko preteče eno leto po pravnomočnosti odločbe o kršitvi ali drugačnem zaključku postopka.
- Problem nezadostnih prehodnih določb!
- Predvidena prekinitve sodnega postopka zaradi sporazumnega reševanja sporov.

ZASTARANJE V PRIMERU ODPUŠČENE GLOBE

"Zastaranje odškodninske terjatve zaradi kršitev konkurenčnega prava, ki jo je povzročilo več oseb skupaj, ne teče med kršiteljem, ki mu je odpuščena globa, in oškodovancem, ki ni njegov neposreden ali posreden kupec ali dobavitelj, v času od dneva, ko je oškodovanec vložil odškodninski zahtevek zoper druge kršitelje, in se nadaljuje naslednji dan, odkar oškodovanec ni mogel pridobiti popolne odškodnine od drugih solidarnih dolžnikov. Čas, ki je pretekel pred zadržanjem, se všteje v zastaralni rok."

- Da terjatev ne zastara pred ugotovitvijo, da oškodovanec od drugega ne more pridobiti odškodnine.
- Težava prejemnika imunitete, če ne izpodbija odločbe o ugotovitvi kršitve!

SOLIDARNA ODGOVORNOST

- 11. člen Direktive 2014/104/EU
- 186. do 188. člen OZ
- 62h., 62i. in 62o. člen ZPOmK-1

SOLIDARNA ODGOVORNOST

- Splošno pravilo 11. člena Direktive = splošno pravilo OZ
 - Za škodo, ki jo je povzročilo več oseb skupaj, odgovarjajo vsi udeleženci solidarno.
 - Solidarno odgovarjajo tudi tisti, ki so škodo povzročili neodvisno, če ni mogoče ugotoviti njihovih deležev pri povzročenih škodi.
- Posebni režimi za MSP, osebe z imuniteto in v primeru sklenjene poravnave.

IZJEMA ZA MSP

- MSP je odgovoren le svojim neposrednim in posrednim kupcem, če:
 - tržni delež pod 5 %,
 - uporaba splošnih pravil bi nepopravljivo ogrozila njegovo gospodarsko sposobnost preživetja, njegova sredstva pa bi izgubila celotno vrednost,
 - lahko drugi oškodovanci dobijo popolno odškodnino od drugih podjetij, ki so odgovorna za isto kršitev,
 - ni bil vodja pri kršitvi in
 - ni ponovil kršitve.

IZJEMA ZA OSEBE Z IMUNITETO

- Kratko o možnosti odpustitve globe:
 - Razmerje s kazenskim pravom
 - Razmerje z odškodninskim pravom
- Oseba z imuniteto je solidarno odgovorna le:
 - svojim neposrednim ali posrednim kupcem ali dobaviteljem in
 - drugim oškodovancem le izjemoma, če ti od drugih podjetij, ki so odgovorna za isto kršitev, ne morejo pridobiti popolne odškodnine.

IZJEMA ZA OSEBE Z IMUNITETO

- Povračilo drugim solidarnim dolžnikom:
 - Prispevek osebe z imuniteto ne sme preseči deleža v škodi, ki jo je povzročila svojim neposrednim ali posrednim kupcem ali dobaviteljem.
 - Regresni zahtevek glede škode, povzročena drugim oškodovancem, se odmeri glede na njegov delež odgovornosti za to škodo (188. člen OZ?).
 - Izpostavljenost oseb z imuniteto, če sodišče na koncu odloči, da do kršitve dejansko ni prišlo.
 - Izpostavljenost odškodninskim zahtevkom vseh oškodovancev!

OCENJEVANJE ŠKODE

- 3. in 17. člen Direktive 2014/104/EU
- 216. člen ZPP
- 62. in 62k. člen ZPOmK-1

27

DOLOČANJE VIŠINE ŠKODE PO PROSTEM PREUDARKU

- 216. člen ZPP: če se višina odškodnine ne da ugotoviti ali bi se mogla ugotoviti samo z nesorazmernimi težavami
- III Ips 98/2013 z dne 23. 5. 2014
 - Oblikovanje hipotetičnega scenarija (*but-for*).
 - Nemogoče je vedeti, kako bi se trg razvijal v odsotnosti kršitve pravil konkurenčnega prava, zato se hipotetični scenarij po svoji naravi opira na vrsto predpostavk.
 - V takšnih primerih se višine škode praviloma ne da ugotoviti na način, kot je to sicer običajno v odškodninskih zadevah, oziroma bi bilo to mogoče samo z nesorazmernimi težavami.

28

ZAHTEVE DIREKTIVE

- Dokazno breme in dokazni standard v praksi ne smeta onemogočiti ali pretirano otežiti uveljavljanja pravice do odškodnine.
- Sodišča morajo imeti možnost ocenjevanja višine škode, če se dokaže, da je tožnik utrpel škodo, vendar višine na podlagi razpoložljivih dokazov v praksi ni mogoče ugotoviti ali je to pretirano oteženo.
- ZPOmK-1: Pri odmeri odškodnine po prostem preudarku po ZPP lahko sodišče upoštevata tudi del dobička kršitelja, ki je bil pridobljen s kršitvijo konkurenčnega prava.

29

DODATNE PROCESNE MOŽNOSTI

- Pomen izvedencev.
- Zaposilo na AVK ali organ druge države članice za mnenje glede določitve višine škode.
- Zaposilo Evropski komisiji.
 - Sodelovanje med sodišči, Evropsko komisijo in AVK

30

NADALJNI PRENOS POVEČANIH STROŠKOV

- 12. – 16. člen Direktive 2014/104/EU
- Smernice Evropske komisije za nacionalna sodišča o ocenjevanju deleža povečanih stroškov, ki so bili preneseni na posrednega kupca (2019/C 267/07).
- 62l. in 62m. člen ZPOmK-1

KAKŠNE OKOLIŠČINE?

- Oškodovanec prenese razliko v ceni (v celoti ali delno) naprej po dobavni verigi:
 - Na kupce: primer kartela proizvajalcev tovarnjakov.
 - Na dobavitelje: primer kartela trgovcev na drobno.
- Dovoljen *passing-on* ugovor kartelista?
 - Če je prepovedan, bi lahko odškodnina tožniku presegla popolno odškodnino.
- Dovoljeno uveljavljanje sodnega varstva s strani kupca kartelistovega kupca ali dobavitelja kartelistovega dobavitelja?

NAVADNA ŠKODA

- Ugovor prenosa razlike v ceni (*passing on*): dovoljen.
 - Dokazno breme kartelista.
 - Dopustno zahtevati predložitev dokazov s strani toženca ali tretje osebe.
- Navadna škoda: razlika med dejansko plačano ceno in ceno, ki bi veljala, če ne bi bilo kršitve konkurenčnega prava (*but-for*).
- Odškodnina za navadno škodo na vsaki stopnji dobavne verige največ razlika v ceni, ki je bila prenesena na to stopnjo dobavne verige.
- Ne upošteva se zmanjšanje škode, ki ga doseže oškodovanec z ukrepi zmanjšanja stroškov.

IZGUBLJENI DOBIČEK

- Priznan izgubljeni dobiček: če celotni ali delni prenos razlike v ceni na naslednjo stopnjo dobavne verige povzroči oškodovancu manjšo prodajo oziroma manjše nakupe.

POSREDNI KUPCI

- Smernice Evropske komisije za nacionalna sodišča o ocenjevanju deleža povečanih stroškov, ki so bili preneseni na posrednega kupca (2019/C 267/07).
 - Niso zavezujoče, niti za Sodišče EU.
- Domneva dokaza prenosa povečanih stroškov na posrednega kupca (ali dobavitelja), če dokaže:
 - kršitev konkurenčnega prava s strani toženca,
 - vzročno zvezo do neposrednega kupca: posledice kršitve so povečani stroški za neposrednega kupca,
 - da je kupil blago ali storitve, ki so bili predmet kršitve oziroma izhajajo iz tega blaga oz. storitev.
 - Dopusten nasproten dokaz.

35

POSREDNI KUPCI

- Dodatne relevantne okoliščine pri prenosu razlike v ceni:
 - Odškodninske tožbe in pravnomočne sodbe v zvezi z isto kršitvijo konkurenčnega prava, ki so jih vložili tožniki iz drugih stopenj dobavne verige.
 - Upoštevanje postopkov v teku? Možnost prekinitve postopka.
 - Javno dostopne informacije iz primerov izvajanja konkurenčnega prava v javnem interesu.
 - Je to res "zagotovitev ustreznih ukrepov, da sodišča lahko upoštevajo te okoliščine"? Nobenih dodatnih pooblastil.
 - Rahljanje razpravnega načela?
- Dopustno odločanje po prostem preudarku.

36

ŠELIH &
PARTNERJI

Hvala!

Odvetniki Šelih & partnerji, o.p., d.o.o.
Komenskega ulica 36, 1000 Ljubljana
Slovenija
+386 1 300 76 50
info@selih.si
www.selih.si

Aleš Ferčič

FINANCIRANA EVROPSKA UNIJA
STORITVENA POGODBA DG COMP/2017/015 - SI2.778715
TA DOKUMENT JE PRIPRAVLJEN ZA EVROPSKO KOMISIJO. IZRAŽA SAMO MNENJA AVTORJA IN KOMISIJA NE MORE BITI ODGOVORNA ZA KAKRŠNO KOLI UPORABO INFORMACIJ, KI IJH VSEBUJE.
ENAKO VELJA GLEDE PRAVNE FAKULTETE UNIVERZE V MARIBORU, EVROPSKE-PRAVNE AKADEMIE IN MINISTRSTVA ZA PRAVOSODJE REPUBLIKE SLOVENIJE.

OSNOVE KONKURENČNEGA PRAVA EVROPSKE UNIJE: SPLETNI SEMINAR ZA SLOVENSKO SODSTVO
SEKCIJA III: ZASEBNO UVELJAVLJANJE PRAVA EVROPSKE UNIJE O DRŽAVNIH POMOČEH
< 16. 6. 2021 >

UVOD V PRAVO EVROPSKE UNIJE O DRŽAVNI POMOČI

IZR. PROF. DR. ALEŠ FERČIČ
PRAVNA FAKULTETA UNIVERZE V MARIBORU
ales.fercic@um.si

ORGANIZATOR:
ERA V SODELOVANJU S CENTROM ZA IZOBRAŽEVANJE V PRAVOSODJU MINISTRSTVA ZA PRAVOSODJE REPUBLIKE SLOVENIJE V IMENU EVROPSKE KOMISIJE

PRVI PROBLEMSKI SKLOP

- Splošno o pravilih Evropske unije o državnih pomočeh
- Pregled temeljnih pravil Evropske unije o državnih pomočeh
- Osnove opredelitve državne pomoči v smislu čl. 107(1) PDEU

SPLOŠNO O PRAVILIH EVROPSKE UNIJE O DRŽAVNIH POMOČEH [1]

- Uvodna pojasnila
 - > PEU določa vrednote in cilje Evropske unije, ki jih ta uresničuje z ustreznimi sredstvi na podlagi pristoynosti, ki so ji dodeljene s PEU in PDEU
 - * gl. čl. 2 in 3 PEU
 - * kolizija ciljev in kompleksnost njihovega vsakokratnega razvrščanja se kaže tudi v pravilih o državnih pomočeh in njihovi razlagi
 - > načelo prenesenih pristoynosti
 - * gl. čl. 4(1), 5(1-2) PEU
 - * izključne, deljene in podporne pristoynosti
 - ~ Evropska unija je med drugim izključno pristojna za določanje pravil o konkurenci (torej tudi za določanje pravil o državnih pomočeh), potrebnih za delovanje notranjega trga; gl. čl. 3(1)(b) PDEU
 - > načelo lojalnega sodelovanja
 - > načelo primarnosti
 - > načelo učinkovitosti
 - > [...].

SPLOŠNO O PRAVILIH EVROPSKE UNIJE O DRŽAVNIH POMOČEH [2]

- Narava pravil Evropske unije o državnih pomočeh
 - > integralni del konkurenčnega prava
 - * struktura konkurenčnega prava
- Funkcija pravil Evropske unije o državnih pomočeh
 - > primarna
 - * preprečevanje negativnih učinkov, ki so rezultat omejevanja tržne konkurence na notranjem trgu z dodeljevanjem pomoči, ki jo enemu ali več podjetjem selektivno dodeli javna oblast ali oseba pod njenim prevladujočim vplivom
 - > sekundarne
 - * pozitivni stranski učinki

SPLOŠNO O PRAVILIH EVROPSKE UNIJE O DRŽAVNIH POMOČEH [3]

- Zavezanci pravil Evropske unije o državnih pomočeh
 - > neposredna in posredna zavezanost
- Obveznosti,
 - ki jih določajo pravila Evropske unije o državnih pomočeh
 - > za javno oblast; državno, regionalno in lokalno
 - > za beneficiary
- Pravne posledice kršitev obveznosti,
 - ki jih določajo pravila Evropske unije o državnih pomočeh
 - > v sferi javne oblasti
 - > v sferi beneficiary

DRUGI PROBLEMSKI SKLOP

- Splošno o pravilih Evropske unije o državnih pomočeh
- Pregled temeljnih pravil Evropske unije o državnih pomočeh
- Osnove opredelitve državne pomoči v smislu čl. 107(1) PDEU

PREGLED TEMELJNIH PRAVIL EVROPSKE UNIJE O DRŽAVNIH POMOČEH [1]

- Pravila Evropske unije o državnih pomočeh in njihovo razlago najdemo v:
 - > predpisih (hard law)
 - * viri primarnega prava
 - * viri sekundarnega prava
 - > sklepov Evropske komisije in sodbah Sodišča Evropske unije (case law)
 - > virih mehkega prava (soft law).
- Izbrane povezave do relevantnih pravil Evropske unije o državnih pomočeh:
 - > https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/legislation_en
 - > https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?clear=1&policy_area_id=3
 - > <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>
 - > <https://curia.europa.eu/juris/recherche.jsf?language=sl>

PREGLED TEMELJNIH PRAVIL EVROPSKE UNIJE O DRŽAVNIH POMOČEH [2]

- PDEU kot temeljni vir pravil Evropske unije o državnih pomočeh
 - > čl. 107 – 109 ter čl. 3, 42, 50, 93, 106(2), 346(1)(b) PDEU, ...
- PEU kot temeljni vir načel in drugih splošnih določb
 - > čl. 3 – 5, ...
- Protokol (št. 26) o storitvah splošnega gospodarskega pomena
- Protokol (št. 27) o notranjem trgu in konkurenci
- [...].

PREGLED TEMELJNIH PRAVIL EVROPSKE UNIJE O DRŽAVNIH POMOČEH [3]

- Pregled pravil Evropske unije o državnih pomočeh po izbranih temah
 - > opredelitev državne pomoči
 - * čl. 107(1) PDEU
 - * Obvestilo Komisije o pojmu državne pomoči po členu 107(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije (Ur. l. EU, C 262, 19. 7. 2016, str. 1-50)
 - * [...]
 - > pomoč *de minimis*
 - * Uredba Komisije (EU) št. 1407/2013 [...] o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči *de minimis* (Ur. l. EU, L 352, 24. 12. 2013)
 - * [...]
 - > skupinske izjeme
 - * Uredba Komisije (EU) št. 651/2014 [...] o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgom pri uporabi členov 107 in 108 (Ur. l. EU, L 187, 26. 6. 2014, str. 1-78)
 - ~ spremembe in popravki!
 - * [...]

PREGLED TEMELJNIH PRAVIL EVROPSKE UNIJE O DRŽAVNIH POMOČEH [4]

- > preglednost finančnih odnosov
 - * Direktiva Komisije 2006/111/ES [...] o preglednosti finančnih odnosov med državami članicami in javnimi podjetji ter o finančni preglednosti znotraj določenih podjetij (Ur. l. EU, L 318, 17.11.2006, str. 17–25)
 - ~ Zakon o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti (ZPFOLERD-1, Ur. l. RS, 33/11)
- > storitve splošnega gospodarskega pomena (gospodarske javne službe)
 - * čl. 14, 93 in 106(2) PDEU
 - * Uredba Komisije (EU) št. 360/2012 [...] o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči *de minimis* za podjetja, ki opravljajo storitve splošnega gospodarskega pomena (Ur. l. EU, L 114, 26. 4. 2012, str. 8–13)
 - * Sklep Komisije [...] o uporabi člena 106(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije za državno pomoč v obliki nadomestila za javne storitve, dodeljenega nekaterim podjetjem, pooblaščenim za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena (Ur. l. EU, L 7, 11.1.2012, str. 3–10)
 - * [...]

PREGLED TEMELJNIH PRAVIL EVROPSKE UNIJE O DRŽAVNIH POMOČEH [5]

> postopek

* Uredba Sveta (EU) 2015/1589 [...] o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije (Ur. l. EU, L 248, 24. 9. 2015, p. 9–29)

~ Zakon o spremljanju državnih pomoči (ZSDrP, Ur. l. RS, 37/04)

* [...].

Opomba: pregled relevantnih pravil Evropske unije o državnih pomočeh za ostale teme ali področja [https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/legislation_en].

TRETJI PROBLEMSKI SKLOP

- Splošno o pravilih Evropske unije o državnih pomočeh
- Pregled temeljnih pravil Evropske unije o državnih pomočeh
- Osnove opredelitve državne pomoči v smislu člena 107(1) PDEU

OSNOVE OPREDELITVE DRŽAVNE POMOČI V SMISLU ČLENA 107(1) PDEU [1]

- Člen 107(1) PDEU

„Razen če Pogodbi ne določata drugače, je vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali posameznega blaga, nezdružljiva z notranjim trgov, kolikor prizadene trgovino med državami članicami.“

* opomba: slovensko besedilo je prevod izvirnega besedila v jeziku, ki ne pozna dvojine, zato je govora o trgovini med državami članicami.

- Državna pomoč v smislu čl. 107(1) PDEU je torej pomoč, ki kumulativno izpolnjuje naslednje pogoje:
 - > dodeli jo država ali je kakor koli dodeljena iz državnih sredstev,
 - > kaže se kot gospodarska prednost ali kvalificirana korist za vsaj eno podjetje,
 - > daje se posameznim podjetjem ali posameznemu blagu (selektivnost),
 - > (lahko) izkrivlja tržno konkurenco in
 - > (lahko) prizadene trgovino med vsaj dvema državama članicama.
- Avtonomen pojem prava Evropske unije.

OSNOVE OPREDELITVE DRŽAVNE POMOČI V SMISLU ČLENA 107(1) PDEU [2]

- Državna pomoč se lahko dodeli z akti javnega ali zasebnega prava oziroma v okviru oblastnih, netržnih ali tržnih transakcij, npr.:
 - > subvencija
 - > davčna olajšava ali oprostitvev ter odpust ali odlog izterjave davčnega dolga
 - > javno (so)financiranje gospodarske javne službe
 - > koncesija za izkoriščanje naravnega vira
 - > javno naročilo oziroma javni nakup blaga ali storitev
 - > prodaja javnega premoženja (privatizacija), npr. zemljišča, podjetja ali kapitalskega deleža v gospodarski družbi
 - > javno poroštvo, -posojilo ali -zavarovanje
 - > dokapitalizacija gospodarske družbe.

OSNOVE OPREDELITVE DRŽAVNE POMOČI V SMISLU ČLENA 107(1) PDEU [3]

- „Pomoč dodeli država ali je kakor koli dodeljena iz državnih sredstev“

> v okviru tega pogoja se kumulativno presojata dva elementa,
tj. pripisljivost pomoči in njena obremenitev državnih sredstev

* [1] pomoč je pripisljiva državi

~ „država“ se razlaga široko

+ centralna, regionalna ali lokalna javna oblast

+ osebe, nad katerimi ima javna oblast odločilen vpliv?

- izbrana sodna praksa

> C-303/88, Italija proti Komisiji (ENI), ECLI:EU:C:1991:136

> C-39/94, SFEI, ECLI:EU:C:1996:285

> C-482/99, Francija proti Komisiji (Stardust), ECLI:EU:C:2002:294

+ posebnosti pri presoji pripisljivosti pomoči javni oblasti, če je (formalni) dodeljevalec te pomoči javno podjetje

- izbrana sodna praksa

> C-482/99, Francija proti Komisiji (Stardust), ECLI:EU:C:2002:294

> T-305/13, SACE in Sace BT proti Komisiji, ECLI:EU:T:2015:435

OSNOVE OPREDELITVE DRŽAVNE POMOČI V SMISLU ČLENA 107(1) PDEU [4]

- zgolj dejstvo, da je pomoč formalno dodelilo javno podjetje, samo po sebi ne zadošča za pripisljivost te pomoči državi,

saj je prej treba ugotoviti, če je javna oblast v konkretnem primeru izkoristila svoj prevladujoči vpliv na podjetje in bila torej tako ali drugače vpletena v dodelitev pomoči, kar se dokazuje s pomočjo kazalnikov pripisljivosti, primeroma določenih v sodni praksi, zlasti v prej omenjeni zadevi Stardust:

> opazovana oseba javnega ali zasebnega prava ni mogla sprejeti sporne odločitve brez upoštevanja zahtev javnega organa

> strukturne značilnosti, ki opazovano osebo povezujejo z javno oblastjo ali jo celo umeščajo v javno upravo

> javnopravni status opazovanega podjetja

> stopnja nadzora in nasploh razmerje med opazovano osebo in javno oblastjo

> vrsta dejavnosti opazovane osebe

> kateri koli drugi kazalnik pripisljivosti, ki kaže na vpletenost javnih organov pri sprejemanju zadevnega ukrepa ali majhno verjetnost, da niso vpleteni,

ob upoštevanju področja uporabe ukrepa, njegove vsebine ali pogojev, ki jih vsebuje

~ pomoč ni pripisljiva državi članici, če jo država članica dolžna dodeliti po pravu Evropske Unije brez vsakršne diskrecije (v tem primeru je zgolj izvajalec, ne odločevalec), medtem ko to ne velja v primerih, ko pravo Evropske unije le dovoljuje nekatere nacionalne ukrepe oziroma dodelitev pomoči za določen namen, država članica pa ima diskrecijo glede dodelitve ali značilnosti pomoči.

OSNOVE OPREDELITVE DRŽAVNE POMOČI V SMISLU ČLENA 107(1) PDEU [5]

* [2] pomoč je dodeljena iz državnih sredstev

~ „državna sredstva“ se razlagajo široko

+ sredstva centralne, regionalne in lokalne javne oblasti in nasploh sredstva oseb, ki tvorijo javni sektor, vključno s sredstvi javnih podjetij, v nekaterih primerih, kot sledi, pa tudi sredstva oseb zasebnega prava

- lastninska pravica na sredstvih ni pogoj, načeloma zadošča že posest ali javni nadzor oziroma možnost neposrednega ali posrednega razpolaganja s sredstvi

> C-83/98 P, Francija proti Ladbroke Racing Ltd in Komisiji, ECLI:EU:C:2000:248

> T-358/94, Air France proti Komisiji, ECLI:EU:T:1996:194

- ne gre za dodelitev pomoči iz javnih sredstev, če država s predpisom zgolj naloži določeno ravnanje, čeprav pomeni pomoč za vsaj eno podjetje, vendar brez nadaljnje vpletenosti, kar pomeni, da se denar pretaka neposredno z enega zasebnega subjekta na drugega in brez posredovanja osebe javnega ali zasebnega prava, ki ga je država imenovala za upravljanje prenosa

> 82/77, Van Tiggele, ECLI:EU:C:1978:10

> C-379/98, PreussenElektra, ECLI:EU:C:2001:160

> C-222/07, UTECA, ECLI:EU:C:2009:124

~ državna oziroma javna sredstva morajo biti vključena oziroma obremenjena, pri čemer ni mišljena zgolj dajatev, temveč tudi opustitev, prav tako ni mišljena zgolj že realizirana obremenitev javnih teh sredstev, temveč tudi bodoča in celo potencialna

+ posebna obravnava primerov, ko javna oblasti deluje kot regulator, ki zasleduje ustavno skladne javne cilje

- izbrana sodna praksa

> C-431/07 P, Bouygues Télécom proti Komisiji, ECLI:EU:C:2009:223

> C-279/08 P, Komisija proti Nizozemski, ECLI:EU:C:2011:551

> C-518/13, Eventech Ltd proti The Parking Adjudicator, ECLI:EU:C:2015:9

~ trenutek dodelitve pomoči se določi glede na veljavno pravno podlago, ki vzpostavi obveznost dodelitve pomoči

~ pomoč se lahko dodeli neposredno s strani javne oblasti ali posredno, tj. z angažiranjem osebe javnega ali zasebnega prava.

OSNOVE OPREDELITVE DRŽAVNE POMOČI V SMISLU ČLENA 107(1) PDEU [6]

• „Pomoč kot gospodarska prednost ali kvalificirana korist za vsaj eno podjetje“

> v okviru tega pogoja se presoja narava prejemnika pomoči (biti mora podjetje) in

narava gospodarske prednosti ali kvalificirane koristi

* [1] prejemnik pomoči je podjetje

~ funkcionalna opredelitev podjetja, tj. oseba, ki opravlja gospodarsko dejavnost, ne glede na pravnoorganizacijsko obliko, način financiranja in lastništvo

+ kot podjetje v prej navedenem smislu se lahko šteje oseba javnega ali zasebnega prava

+ pridobitni namen ni odločilen

+ bistveno je opravljanje gospodarske dejavnosti

- obstoj trga in s tem povezana dinamika

- izbrani primeri razmejitve gospodarskih in negospodarskih dejavnosti

+ če oseba opravlja več dejavnosti, se lahko glede gospodarskih dejavnosti šteje kot podjetje, glede negospodarskih dejavnosti pač ne

+ več oseb se lahko šteje kot eno podjetje, če je razmerje med njimi takšno, da gre dejansko samo za en center odločanja oziroma vodenja poslova

OSNOVE OPREDELITVE DRŽAVNE POMOČI V SMISLU ČLENA 107(1) PDEU [7]

* [2] narava gospodarske prednosti ali kvalificirane koristi

- ~ presoja se obstoje kvalificirane koristi, tj. učinek opazovanega javnega ukrepa na podjetje (stanje prej in potem), ne pa vzrok ali cilj ukrepanja
 - + 173/73, Italija proti Komisiji, ECLI:EU:C:1974:71
 - + ne gre za kvalificirano korist, če se podjetju vrne nezakonito naložena dajatev ali če se mu plača ustrezna odškodnina ali razlastitveno nadomestilo
- ~ analizira se finančni položaj podjetja v lastnem pravnem in dejanskem okolju s posameznim ukrepom in brez njega (morebitni ugodnejši položaj v drugi državi članici ni relevanten: 173/73, Italija proti Komisiji, ECLI:EU:C:1974:71)
- ~ relevantna je korist (dohodek ali prihranjen oziroma zmanjšan odhodek, skratka, razbremenitev: C-126/01, GEMO SA, ECLI:EU:C:2003:622), ki je podjetje v normalnih tržnih pogojih, tj. brez tržno neracionalnega posredovanja javne oblasti, ne bi doseglo
 - + v nekaterih primerih je brez posebne analize očitno, da je podjetje prejelo kvalificirano korist, če npr. nekaj dobi brez, da bi kaj dalo v zameno, vendar pa golo dejstvo, da podjetje v zameno za prej navedeno korist kaj da, stori, dopusti ali opusti ne izključuje možnosti kvalificirane koristi, saj mora iti med koristjo in proti-koristjo za ekvivalenco ali tržno ustrezno razmerje, kar se presoja s posebnim testom:
 - test zasebnega podjetja v tržnem gospodarstvu za klasične tržne transakcije, kot so npr. posojilo, poroštvo, nakup, prodaja (privatizacija), zavarovanje, dokapitalizacija
 - test Altmark za financiranje storitev splošnega gospodarskega pomena, ki imajo pri nas pojavno obliko gospodarske javne službe

OSNOVE OPREDELITVE DRŽAVNE POMOČI V SMISLU ČLENA 107(1) PDEU [8]

> test zasebnega podjetja v tržnem gospodarstvu

- * uporabljen je za transakcije, v katerih se v tržnem gospodarstvu lahko znajdejo zasebna podjetja, ki zasledujejo dobiček, medtem ko je neuporabljiv za presojo pristnih oblastnih ravnanj (iure imperii), npr. v zvezi z javnimi službami in obdavčitvijo
- * izbrana sodna praksa
 - + C-142/87, Belgija proti Komisiji („Tubemeuse“), ECLI:EU:C:1990:125
 - + C-305/89, Italija proti Komisiji („Alfa Romeo“), ECLI:EU:C:1991:142
 - + C-525/04 P, Španija proti Komisiji, ECLI:EU:C:2007:698
 - + C-73/11 P, Frucona proti Komisiji, ECLI:EU:C:2013:32
 - + T-268/08 in T-281/08, Land Burgenland in Avstrija proti Komisiji, ECLI:EU:T:2012:90
 - + T-228/99 in T-233/99, Westdeutsche Landesbank Girozentrale in Land Nordrhein-Westfalen proti Komisiji, ECLI:EU:T:2003:57
- * modalitete
 - + test zasebnega vlagatelja
 - + test zasebnega prodajalca
 - + test zasebnega kupca
 - + test zasebnega posojilodajalca
 - + test zasebnega poroka
 - + [...]
- * pri presoji tržne racionalnosti je merodajen čas odločitve in izvedbe opazovanega javnega ukrepa
- * primarno, če je možno, se kot merilo uporabi vsaj eno realno zasebno podjetje
 - + če v opazovani transakciji, npr. dokapitalizacija, javno-zasebno partnerstvo ipd., relevantno nastopa tudi referenčno zasebno podjetje ali če je izpeljan ustrezen razpis oziroma postopek, ki je konkurenčen, pregleden, nediskriminatoren in brez (necenovnih oziroma tržno neracionalnih) pogojev
- * sekundarno se kot merilo uporabi hipotetično zasebno podjetje, ki zasleduje razumen dobiček, v razumnem roku in ob razumnem tveganju, pri čemer se v največji možni meri upoštevajo resnični primerljivi primeri (primerjalna analiza), v nekaterih primerih pa se lahko uporabi splošno priznana standardna metodologija presoje, kot sta npr. notranja stopnja donosa in neto sedanja vrednost za določitev (letne) donosnosti naložb

OSNOVE OPREDELITVE DRŽAVNE POMOČI V SMISLU ČLENA 107(1) PDEU [9]

> test Altmark

- * uporabljen presojo javnega financiranja storitev splošnega gospodarskega pomena, ki imajo pri nas pojavno obliko gospodarske javne službe
- * izbrana sodna praksa
 - + C-280/00, Altmark Trans, ECLI:EU:C:2003:415
- * vsebina oziroma struktura testa Altmark
 - + 4 kumulativno določeni pogoji
 - glejte tudi Sporočilo o uporabi pravil Evropske unije o državni pomoči za nadomestilo, dodeljeno za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, Ur. l. EU, C 8, 11. 1. 2021, str. 4

Opomba: t. i. Almunia sveženj

OSNOVE OPREDELITVE DRŽAVNE POMOČI V SMISLU ČLENA 107(1) PDEU [10]

- „Pomoč se daje posameznim podjetjem ali posameznemu blagu (selektivnost)“

> v okviru tega pogoja se presoja, če je pomoč dodeljena selektivno,

tj. posameznim podjetjem ali kategorijam podjetij ali posameznim gospodarskim sektorjem

* materialna selektivnost

~ opazovani ukrep ali ravnanje javne oblasti zajema celoten teritorij države članice

~ ločiti je treba pravno in dejansko selektivnost

+ C-106/09 P in C-107/09 P, Komisija in Španija proti Government of Gibraltar in Združenemu kraljestvu, ECLI:EU:C:2011:732

~ diskrecija javnih organov pri dodelitvi se šteje kot znak selektivnosti

+ DMTransport, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332

~ 3-stopenjska analiza materialne selektivnosti, ki se običajno uporablja za primere, ko je korist razbremenitev podjetij

+ določitev referenčnega sistema

- usklajen niz pravil, ki na podlagi objektivnih meril splošno veljajo za vsa podjetja, ki spadajo v njegovo področje uporabe, kakor ga opredeljuje cilj sistema

+ preverjanje, ali opazovani ukrep ali ravnanje javne oblasti razlikuje med podjetji, ki so v podobnem dejanskem in pravnem položaju glede na cilj, ki je del referenčnega sistema, in tako od tega sistema odstopa

- če je odgovor pritrdilen, je opazovani ukrep ali ravnanje selektivno *prima facie*

+ preverjanje, ali je odstopanje od referenčnega sistema upravičeno zaradi narave ali splošne sheme tega sistema

* regionalna selektivnost

* posebnosti pri presoji davčnih ukrepov

OSNOVE OPREDELITVE DRŽAVNE POMOČI V SMISLU ČLENA 107(1) PDEU [11]

- „Pomoč izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco“
 - > v okviru tega pogoja se presoja, ali bi opazovani ukrep ali ravnanje javne oblasti verjetno izboljšal konkurenčni položaj prejemnika pomoči v primerjavi z drugimi podjetji, s katerimi tekmuje
 - * 730/79, Philip Morris, ECLI:EU:C:1980:209
 - * ni mišljeno le povečanje tržne moči, temveč tudi njena ohranitev ali manjše zmanjšanje, kot bi se zgodilo brez pomoči
 - * praviloma lahko že relativno majhni zneski pomoči izkrivijo konkurenco
 - v nekaterih primerih so določeni pogoji za t. i. pomoč *de minimis* in če so izpolnjeni, ne gre za državno pomoč v smislu čl. 107(1) PDEU

OSNOVE OPREDELITVE DRŽAVNE POMOČI V SMISLU ČLENA 107(1) PDEU [12]

- „Pomoč lahko prizadene trgovanje med vsaj dvema državama članicama“
 - > v okviru tega pogoja se presoja, ali bi opazovani ukrep ali ravnanje javne oblasti okrepil položaj enega podjetja v razmerju do drugih konkurenčnih podjetij v drugi državi članici Evropske unije
 - * C-518/13, Eventech proti The Parking Adjudicator, ECLI:EU:C:2015:9
 - * relevantni trg se razteza na vsaj dve državi članici, pri čemer se učinek ukrepa razteza čez mejo
 - * ni mišljeno le povečanje tržne moči, temveč tudi njena ohranitev ali manjše zmanjšanje, kot bi se zgodilo brez pomoči
 - * praviloma lahko že relativno majhni zneski pomoči izkrivijo konkurenco
 - v nekaterih primerih so določeni pogoji za t. i. pomoč *de minimis* in če so izpolnjeni, ne gre za državno pomoč v smislu čl. 107(1) PDEU.

Hvala za pozornost.
Razmišljanja, opombe in vprašanja?

Andrés Borja Alcaraz Riaño

Vloga nacionalnih sodišč pri izvajanju pravil EU o državni pomoči

**Borja ALCARAZ, skrbnik primerov
GD za konkurenco. Enota H4. Izvrševanje in spremljanje**

Osnove konkurenčnega prava EU – spletni seminar za slovensko sodstvo, 16. junij 2021

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Ta listina je bila pripravljena za Evropsko komisijo. Kljub temu izraža zgolj mnenja avtorjev, Komisija pa pod nobenimi pogoji ni odgovorna za kakršnokoli uporabo informacij, navedenih v njej

Mnenja, predstavljena v tej predstavitvi, so zgolj mnenja predavatelja in jih ni mogoče pod nobenimi pogoji obravnavati kot uradna stališča Evropske komisije

1

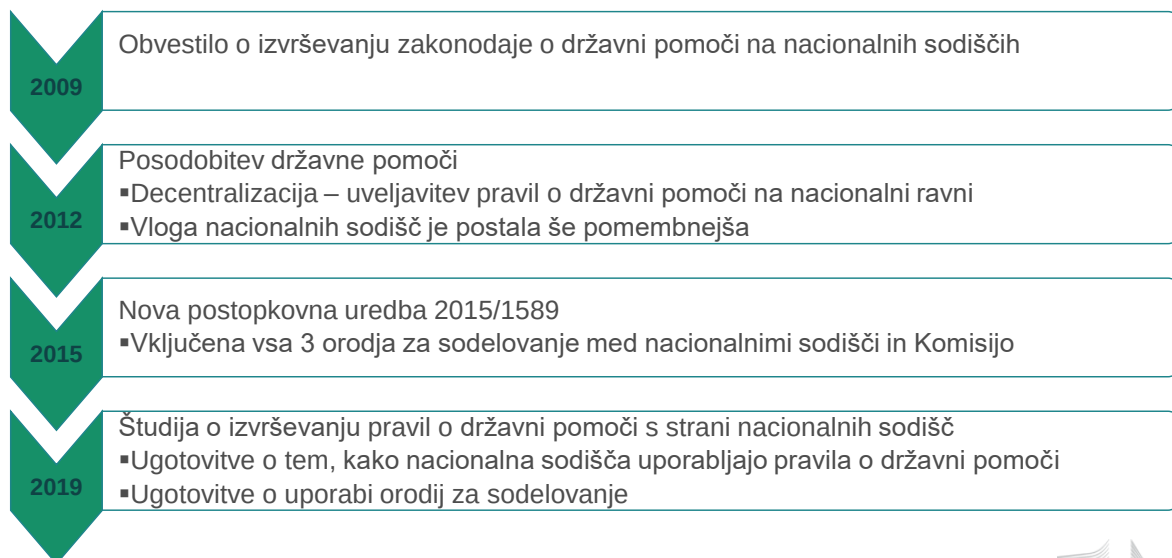
Vsebina

1. Ozadje
2. Pravni okvir
3. Izvajanje zakonodaje o državni pomoči
4. Vloga nacionalnih sodišč
5. Pristojnosti nacionalnih sodišč
6. Pooblastila nacionalnih sodišč

2

Ozadje

3

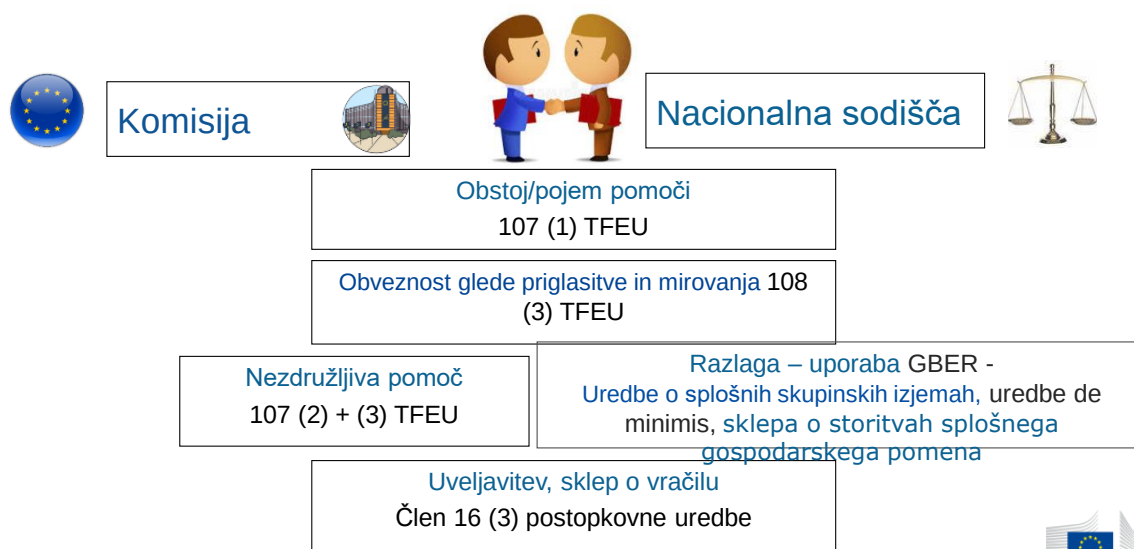
Pravni okvir

Pogodbe EU	Druge določbe	Sporočila Komisije	Postopkovna uredba 2015/1589
- Člen 4(3) PEU - Člen 107(1) PDEU - Člen 108(3) PDEU	- Uredbe <i>de minimis</i> - (EU) 1407/2013, (EU) 360/2012 - GBER - Uredba o splošnih skupinskih izjemah (EU) 651/2014 - SGEI - sklep o storitvah splošnega gospodarskega pomena 2012/21/EU	- Obvestilo o vračilu (2019/C 247/01) - Obvestilo komisije o izvrševanju zakonodaje o državni pomoči na nacionalnih sodiščih (2009/C 85/01)	- Člen 16(3) - Člen 17 - Člen 28 - Člen 29

4

Izvrševanje zakonodaje o državni pomoči

5

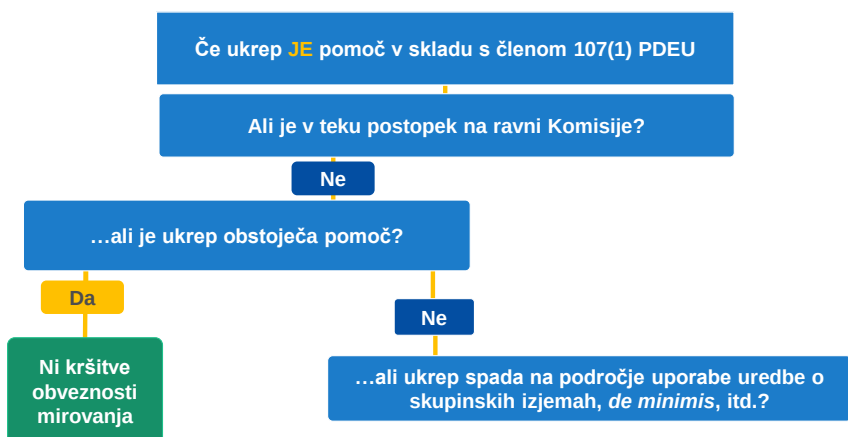
Vloga nacionalnih sodišč

6

Pristojnost nacionalnih sodišč

Obstoječa pomoč

Pristojnost nacionalnih sodišč

Izvezeti ukrepi

Pristojnost nacionalnih sodišč

Kadar poteka vzporeden postopek Komisije

Pooblastila nacionalnih sodišč

Pooblastila nacionalnih sodišč

Ključne zadeve

Procesno upravičenje

Res judicata

Zastaranje

Obrestna mera

Vprašanja?

Hvala za vašo pozornost

Kontaktni naslov za vašo vprašanja

comp-recovery-state-aid@ec.europa.eu

© Evropska unija 2021

Če ni navedeno drugače je uporaba te predstavitve dovoljena na podlagi licence [CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/). Za kakršnokoli uporabo ali kopiranje elementov, ki niso last EU, je potrebno pridobiti dovoljenje neposredno od ustreznih imetnikov pravic.

Sodelovanje med nacionalnimi sodišči in Evropsko komisijo

**Borja ALCARAZ, skrbnik primerov
GD za konkurenco. Enota H4. Izvrševanje in spremljanje**

Osnove konkurenčnega prava EU – spletni seminar za slovensko sodstvo,

16. junij 2021

Financira Evropska unija

Storitvena pogodba DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Ta listina je bila pripravljena za Evropsko komisijo. Kljub temu izraža zgolj mnenja avtorjev, Komisija pa pod nobenimi pogoji ni odgovorna za kakršnokoli uporabo informacij, navedenih v njej.

Mnenja, predstavljena v tej predstavitvi, so zgolj mnenja predavatelja in jih ni mogoče pod nobenimi pogoji obravnavati kot uradna stališča Evropske komisije

1

Oris

1. Evropski okvir
2. Načela lojalnega sodelovanja
3. Orodja za sodelovanje
4. Uporaba orodij za sodelovanje

2

Evropski okvir

- Pogodba o Evropski uniji
 - 3. odstavek 4. člena
- Postopkovna uredba (EU) št. 2015/1589
 - 29. člen
- Obvestilo komisije o izvrševanju zakonodaje o državni pomoči na nacionalnih sodiščih 2009/C 85/01
 - 3. poglavje: Pomoč Komisije nacionalnim sodiščem
- Študija o izvrševanju pravil o državni pomoči in odločb nacionalnih sodišč

3

Načelo lojalnega sodelovanja

- Tretji odstavek 4. člena Pogodbe o Evropski uniji
- Evropska komisija in nacionalni organi so dolžni sodelovati v dobri veri
- Dolžnost sodelovanja vključuje tudi nacionalna sodišča
- Kontakt za nacionalne sodnike
 - comp-amicus-state-aid@ec.europa.eu

4

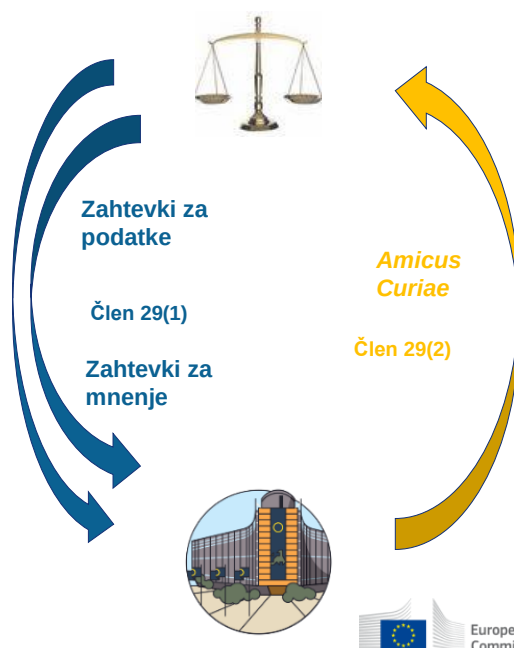
Orodja za sodelovanje

- **Zahtevek za podatke in zahtevek za mnenje**

- Vzpostavljena z obvestilom o izvrševanju
- Podlaga v postopkovni uredbi
 - Člen 29(1)

- **Stališča *Amicus curiae***

- Vzpostavljena in opredeljena v postopkovni uredbi
 - Člen 29(2)

5

Zahtevek za podatke

1. Odstavek 29. člena – pobuda nacionalnih sodišč

- **Posredovanje vseh ustreznih podatkov nacionalnim sodiščem**

- informacije o postopku, ki teče pred Komisijo
- Kopije sklepov, dejanskih podatkov, statistik, tržnih raziskav, ekonomskih analiz itd.
- Komisija si bo prizadevala zagotoviti zahtevane podatke v enem mesecu od datuma zahtevka

- **Zavrnitev**

- Kadar nacionalna sodišča ne morejo zagotoviti varstva zaupnih informacij in poslovnih skrivnosti
- Kadar bi posredovanje vplivalo na delovanje in neodvisnost Evropske unije

6

Zahtevki za mnenje

1. odstavek 29. člena – pobuda nacionalnega sodišča

- **Mnenje Komisije glede pomembnih vprašanj, ki se nanašajo na uporabo pravil o državni pomoči**
 - Ekonomska, podatkovna ali pravna pojasnila
 - Komisija ne bo zaslišala udeleženih strank in ne bo vsebinsko presojala zadeve
 - Komisija si bo prizadevala zagotoviti zahtevano mnenje v 4 mesecih
 - Mnenja niso zavezujoča

Posredovanje kot amicus curiae

2. odstavek 29. člena – pobuda Komisije

- **Pisna ali ustna stališča Evropske komisije na lastno pobudo**
 - Komisija lahko zahteva ustrezno dokumentacijo, da oceni zadevo
 - Komisija je dolžna obvestiti zadevne države članice o svoji nameri, da bo predložila stališče *amicus curiae*
 - Stališča niso zavezujoča
- **Posredovanje Komisije**
 - V primerih, pomembnih za dosledno uporabo pravil o državni pomoči
 - V zadevah, ki so bistvene za uveljavljanje ali nadaljnji razvoj sodne prakse Unije o državni pomoči

Uporaba orodij za sodelovanje

- Obvestilo iz leta 2009 je povečalo obseg prejetih zahtevkov, vendar je uporaba orodij za sodelovanje še vedno omejena

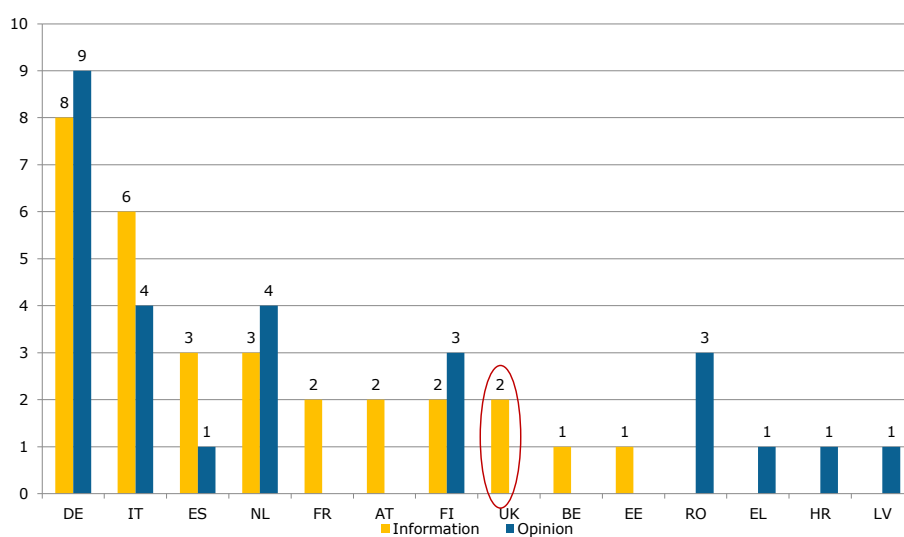

Število zahtevkov za mnenje po državah članicah (2009-2018)

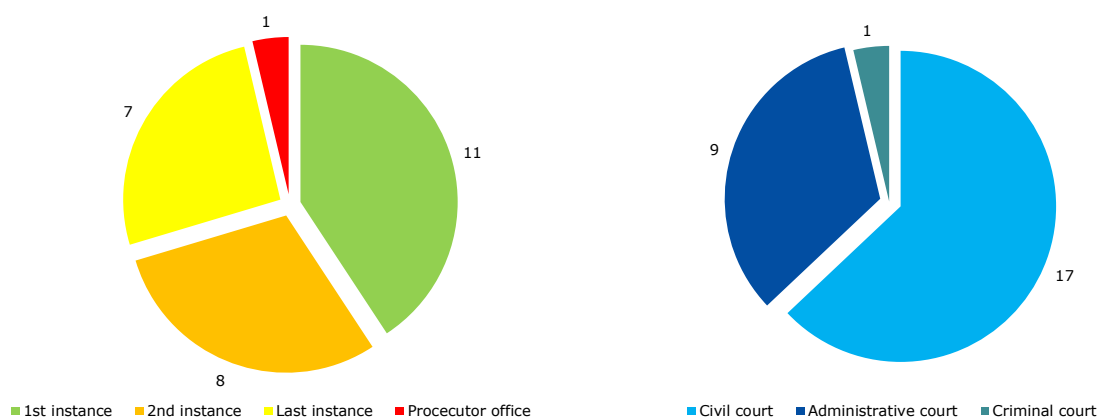

Število stališč *amicus curiae* po državah članicah (2014-2017)

Najbolj aktivne države članice

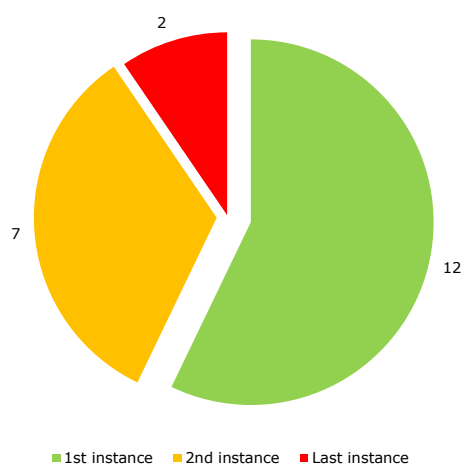

Predložitve nacionalnih sodišč

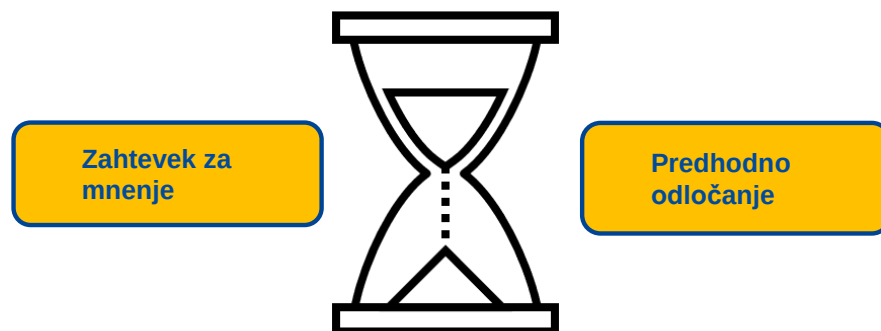
11

Amicus curiae

12

Povzetek...

Vprašanja?

Hvala za vašo pozornost

Kontaktni naslov za vaš vprašanja

comp-recovery-state-aid@ec.europa.eu

© Evropska unija 2021

Če ni navedeno drugače je uporaba te predstavitve dovoljena na podlagi licence [CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/). Za kakršnokoli uporabo ali kopiranje elementov, ki niso last EU, je potrebno pridobiti dovoljenje neposredno od ustreznih imetnikov pravic

OSNOVE KONKURENČNEGA PRAVA EU – SPLETNI SEMINAR ZA SLOVENSKEO SODSTVO

14. – 16. JUNIJ 2021

ŠTUDIJA PRIMERA

Ozadje

1. Družbi Wood Corporation (**Wood**) in Forest Management Board of Region A (**FMB**) sta 15. Februarja 2015 sklenili pogodbo o dobavi lesa. V skladu s to pogodbo se je družba FMB zavezala, da bo družbi Wood dobavila določene količine lesa po fiksni ceni v obdobju od 15. februarja 2015 do 31. decembra 2020. Poleg tega se je družba FMB zavezala, da drugim kupcem ne bo prodajala lesa po nižji ceni, kot je bila pogodbeno dogovorjena.
2. V letih 2015 in 2016 je družba FMB dobavljala les družbi Wood, vendar ne dogovorjenih količin. Leta 2016 je imela družba Wood finančne težave, zaradi katerih je obveznosti do družbe FMB poravnava z zamudo. Avgusta 2017 je družba FMB prekinila pogodbo o dobavi z dne 15. februarja 2015 in je v drugi polovici leta prenehala dobavljati les družbi Wood na podlagi pogodbenih določil.
3. Po domnevni prekinitvi pogodbe s strani družbe FMB so se finančne težave družbe Wood še povečale in ni mogla več poravnati svojih obveznosti do upnikov. Septembra 2019 je bila zoper družbo Wood sprejeta sodna odločba v postopku reševanja v zvezi s poravnavo njenih dolgov.
4. Medtem je družba Wood na pristojnem sodišču vložila tožbo zoper FMB z zahtevo za izdajo ugotovitvene odločbe, s katero je želela pridobiti zagotovilo, da ostaja pogodba z dne 15. februarja 2015 kljub prekinitvi s strani FMB še naprej v veljavi (**1. primer**). Po mnenju prvostopenjskega sodišča je bil tožbeni razlog družbe Wood utemeljen in s sodbo z dne 24. aprila 2019 je potrdilo, da je zadevna pogodba še naprej v veljavi.
5. Na drugi strani je na podlagi pritožbe konkurenta družbe Wood, ki je bil oškodovan zaradi zaveze družbe FMB, da drugim strankam ne bo zaračunavala nižjih cen, kot jih je zaračunavala družbi Wood, Komisija s sklepom z dne 5. julija 2019 izrazila dvom glede združljivosti ugodnejše cene, ki jo je družba FMB zaračunavala družbi Wood, s pravili o državni pomoči in je sprožila formalno preiskavo glede pogodbe z dne 15. februarja 2015.
6. Sodbo prvostopenjskega sodišča, ki je ugotovilo, da družba FMB zadevne pogodbe ni veljavno prekinila, je potrdilo tudi pritožbeno sodišče s pravnomočno ugotovitveno sodbo z dne 3. decembra 2020.
7. Nato je družba Wood januarja 2021 pred pristojnim sodiščem vložila novo tožbo zoper družbo FMB, s katero je na podlagi pravnomočne ugotovitvene sodbe iz 1. primera zahtevala najprej dodelitev odškodnine v višini približno 14 milijonov EUR,

ker družba FMB v letu 2012 ni dobavljala lesa, nato pa še, da naj se družbi FMB naloži, naj dobavi približno 1,5 milijona kubičnih metrov lesa za izpolnitev sporne pogodbe v obdobju od leta 2017 do decembra 2020 (**2. primer**).

8. V okviru druge tožbe se je družba FMB zagovarjala tako, da je zatrjevala, da je izpolnitev zadevne pogodbe v nasprotju s pravom Evropske unije. Trdila je, da je pogodba predstavljala državno pomoč v smislu 1. odstavka 107. člena PDEU in da je bila izpolnjena ob kršitvi tretje podtočke tretjega odstavka 108. člena PDEU.
9. Družba Wood je v svojem odgovoru trdila, da očitki družbe FMB niso bili predloženi v postopkih, ki se nanašajo na 1. primer in zato naj zakonitosti pogodbe ne bi bilo več mogoče oporekati, saj je prišlo do *res judicata*.
10. Postopek v 2. primeru še ni zaključen.

Teme za razpravo:

- A. Katere elemente zakonodaje EU o državnih pomočeh načeloma lahko razlaga in uporablja nacionalno sodišče?
- B. Kaj za nacionalna sodišča pomeni dejstvo, da je Komisija sprožila formalno preiskavo?
- C. Če je pogodba predstavljala nezakonito državno pomoč, kakšne posledice bi morale ugotoviti nacionalno sodišče v zvezi z 2. primerom?
- D. Ali bi se presoja spremenila, če bi medtem Komisija že zaključila formalno preiskavo in ugotovila, da je država članica A nezakonito odobrila nezdružljivo državno pomoč družbi Wood na podlagi pogodbe z družbo FMB z dne 15 februarja 2015?

Negativen sklep Komisije in obveznost izterjave za državo članico A

11. Na podlagi sklepa z dne 20. decembra 2020 o zaključku preiskovalnega postopka je Komisija presodila, da je država članica A družbi Wood nezakonito odobrila nezdružljivo državno pomoč v višini 8 milijonov EUR zaradi uporabe ugodnejše cene v obdobju od 15. februarja 2015 do decembra 2017 in državi članici A naložila, naj v štirih mesecih znesek izterja od upravičenca.
12. V času, ko je Komisija sprejela sklep, je bil zoper družbo Wood uveden stečajni postopek. Zasebni upniki so se dogovorili, da zmanjšajo svoje terjatve na 60 %. Država članica A se s tem ni strinjala in je do postavljenega roka na podlagi nacionalne insolvenčne zakonodaje v stečajno maso prijavila celoten znesek državne pomoči vključno z obrestmi.
13. Stečajni postopek zoper družbo Wood je bil zaključen junija 2021 ob poplačilu vseh upnikov v višini 60 % njihovih terjatev.
14. Država članica A je obvestila Evropsko komisijo, da je prepričana, da je ravnala skladno s svojo obveznostjo glede izvršitve sklepa o izterjavi.

Teme za razpravo:

- E. Ali lahko država članica A trdi, da delna izterjava višini 60 % celotnega zneska izterjave predstavlja popolno in dejansko uveljavitev sklepa Komisije?
- F. Diskusija po posameznih skupinah argumentov za in proti takojšnji in dejanski uveljavitvi obveznosti izterjave na podlagi prava EU s strani države članice A.

* * *

EVROPSKA KOMISIJA

DG Konkurenca

Državna pomoč: Splošni nadzor in izvrševanje
izvrševanje in spremljanje

OSNOVE KONKURENČNEGA PRAVA – SPLETNO PREDAVANJE ZA SLOVENSKE PRAVOSODNE ORGANE 14.–16. junij 2021

**PREVERJANJE ZNANJA: VLOGA NACIONALNEGA SODNIKA PRI UPORABI PRAVIL IN
SKLEPOV GLEDE DRŽAVNE POMOČI**

1. vprašanje

Kaj je namen vračila?

A:	Uveljaviti kazen zoper upravičenca zaradi nezdržljive pomoči.
B:	Vzpostaviti stanje, ki je na trgu obstajalo pred odobritvijo pomoči.
C:	Zagotoviti dodatne prihodke državam članicam in tako omogočiti zmanjšanje davkov ali povečanje potrošnje.
D:	Likvidirati družbo, ki se je okoristila z nezdržljivo pomočjo.

2. vprašanje

Kakšni postopki veljajo za vračilo državne pomoči?

A:	Postopki EU, in sicer Predpisi o postopkih EU 2007.
B:	Nacionalni in EU postopki.
C:	Nacionalni postopki.
D:	Nacionalni postopki, ob pogoju, da zagotavljajo takojšnje in učinkovito vračilo.

3. vprašanje

Ko Komisija sprejme sklep, da mora država članica doseči vračilo sredstev, kaj je treba dejansko vrniti?

A:	Znesek pomoči.
B:	Znesek pomoči in obresti od vračila.
C:	Znesek pomoči, obresti in pavšalni znesek.
D:	Obresti od vračila.

4. vprašanje

Kakšne so omejitve glede vračil?

A:	Ne obstajajo omejitve, vračilo se mora izvršiti v vsakem primeru.
B:	Takšne, kot so opredeljene v veljavni nacionalni zakonodaji.
C:	Zastaralni rok.
D:	Zastaralni rok in splošna načela prava EU.

5. vprašanje

Ali se lahko v upravičenih primerih sklep Komisije o vračilu uveljavi začasno, medtem ko sodni postopek še teče?

A:	Da, z vplačilom vrnjenega zneska na skrbniški račun.
B:	Da, z izdajo bančnih garancij ali plačilom na skrbniški račun.
C:	Ne, začasne uveljavitve niso mogoče.
D:	Za zadevo velja veljavno nacionalno pravo .

6. vprašanje

Kaj se zgodi v primeru vračila, če je prejemnik insolventen?

A:	Vračilo ni mogoče.
B:	Vračilo ni mogoče, če se lahko dokaže, da je prejemnik pomoči insolventen zaradi nepredvidenega dogajanja na trgu.
C:	Insolventnost ne vpliva na obveznost vračila. Likvidacija je lahko alternativni način za zagotovitev vračila.
D:	Komisija in zadevna država članica se pogajata ločeno za vsak posamezni primer.

7. vprašanje

Deggendorf je:

A:	Sodna praksa sodišč EU, ki opredeljuje pogoje, ki so jih dolžna izpolniti nacionalna sodišča pri odobravanju začasnih odredb.
B:	Nekdanji nemški sodnik Sodišča EU, ki je učinkovito vzpostavil doktrino glede vračil.
C:	Sodba, s katero se ugotovi, da je mogoče odobriti dodatno pomoč istemu upravičencu šele po vračilu predhodne nezdružljive pomoči (brez obresti za vračilo)
D:	Sodba, s katero se ugotovi, da je mogoče odobriti dodatno pomoč istemu upravičencu šele po vračilu predhodne nezdružljive pomoči

8. vprašanje

Na podlagi zahteve za informacije Evropska komisija

A:	zagotovi nacionalnim sodiščem vse zaprosene informacije ali listine, razen informacij, za katere velja poklicna tajnost.
B:	zagotovi nacionalnim sodiščem vse zahtevane informacije ali listine, vključno z informacijami, za katere velja poklicna tajnost.
C:	zagotovi informacije ali listine, za katere velja poklicna tajnost, ob izpolnjenem pogoju, da lahko nacionalno sodišče zagotovi zaščitno zaupnih informacij
D:	zagotovi nacionalnim sodiščem vse zahtevane informacije ali listine, razen informacij, za katere velja poklicna tajnost, in informacij, katerih razkritje bi vplivalo na delovanje Unije.

9. vprašanje

Katere so glavne razlike med predhodnimi odločbami SES in zahtevki za podajo mnenja, naslovljeni na Komisijo?

A:	Zahtevki za podajo mnenja se nanaša na ekonomske, dejanske in pravne zadeve, medtem ko se predhodne odločbe nanašajo na razlago prava Evropske unije in veljavnost aktov sekundarne zakonodaje.
B:	Mnenja Komisije niso zavezujoča za nacionalne sodnike v nasprotju z avtoritativno razlago zakonodaje EU, ki jo poda Sodišče.
C:	Zahtevki za podajo mnenja se običajno obravnavajo hitreje kot predhodne odločbe.
D:	Vse od naštetega.

10. vprašanje

Pri zagotavljanju podpore nacionalnim sodiščem Evropska komisija:

A:	ne bo zaslišala nobene od udeleženih strank v nacionalnih postopkih kot del svoje dolžnosti pri obrambi javnega interesa.
B:	bo ostala nevtralna in objektivna pri zaslišanju udeleženih strank v nacionalnih postopkih.
C:	bo upoštevala dejansko stanje zadeve in udeležene stranke zaslišala samo, kadar nacionalnemu sodišču predloži pripombe <i>amicus curiae</i> .
D:	bo upoštevala dejansko stanje zadeve in udeležene stranke zaslišala samo pri zagotavljanju mnenja na podlagi zahteve nacionalnega sodišča.

Osnovna dokumentacija/ Background Documentation

Dokumentacija

OSNOVE KONKURENČNEGA PRAVA EU SPLETNI SEMINAR ZA SLOVENSKO SODSTVO 14.–16. junij 2021

A. UVOD V KONKURENČNO PRAVO EU

A.01	Pogodba o delovanju Evropske unije: členi 101 , 102 , 103 , 104 , 105 , 106 , 107 , 108 , 109
A.02	OBVESTILO KOMISIJE o opredelitvi upoštevne trga za namene konkurenčnega prava Skupnosti
A.03	COMMISSION NOTICE Guidelines on the effect on trade concept contained in Articles 81 and 82 of the Treaty (angleška različica)
A.04	UREDBA SVETA (ES) št. 1/2003z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 in 82 Pog (Trenutna prečiščena različica)
A.05	URBEDA KOMISIJE (ES) št. 773/2004 z dne 7. aprila 2004 v zvezi z vodenjem postopkov Komisije v skladu s členoma 81 in 82 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti (Trenutna prečiščena različica)
A.06	Obvestilo Komisije o sodelovanju med Komisijo in sodišči držav članic EU pri uporabi členov 81 in 82
A.07	SPOROČILO KOMISIJE Spremembe Obvestila Komisije o sodelovanju med Komisijo in sodišči držav članic EU pri uporabi členov 81 in 82 ES
A.08	SPOROČILO KOMISIJE Obvestilo o sporazumih manjšega pomena, ki neznatno omejujejo konkurenco v skladu s členom 101(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije (obvestilo de minimis)

A.09	<u>Commission Staff Working Document – Guidance on restrictions of competition “by object” for the purpose of defining which agreements may benefit from the De Minimis Notice</u> Accompanying the document Communication from the Commission Notice on agreements of minor importance which do not appreciably restrict competition under Article 101(1) of the Treaty on the Functioning of the European Union (De Minimis Notice) (Trenutna prečiščena različica)
A.10	<u>COMMUNICATION FROM THE COMMISSION</u> <u>Guidelines on the application of Article 81(3) of the Treaty</u> (angleška različica)
A.11	<u>UREDBA SVETA (EGS) št. 2821/71 z dne 20. decembra 1971 o uporabi člena 85(3) Pogodbe za skupine sporazumov, sklepov in usklajenih ravnanj</u> (Trenutna prečiščena različica)
A.12	<u>SPOROČILO KOMISIJE Smernice o uporabi člena 101 Pogodbe o delovanju Evropske unije za sporazume o horizontalnem sodelovanju</u>
A.13	<u>UREDBA KOMISIJE (EU) št. 330/2010 z dne 20. aprila 2010 o uporabi člena 101(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije za skupine vertikalnih sporazumov in usklajenih ravnanj</u>
A.14	<u>Smernice o vertikalnih omejitvah</u>
A.15	<u>SPOROČILO KOMISIJE Navodila glede prednostnih nalog izvrševanja Komisije pri uporabi člena 82 Pogodbe ES za izključevalna ravnanja, s katerimi prevladujoča podjetja zlorabljaajo svoj položaj</u>
A16	<u>DIREKTIVA (EU) 2019/1 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 11. decembra 2018 o krepitvi vloge organov držav članic, pristojnih za konkurenco, da bodo učinkoviteje uveljavljali pravila konkurence, in o zagotavljanju pravičnega delovanja notranjega trga</u>

B. ZASEBNO UVELJAVLJANJE PRAVA UNIJE O OMEJEVALNIH SPORAZUMIH

B.01	<u>DIREKTIVA 2014/104/EU EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 26. novembra 2014 o nekaterih pravilih, ki urejajo odškodninske tožbe po nacionalnem pravu za kršitve določb konkurenčnega prava držav članic in Evropske unije</u>
B.02	<u>COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT</u> <u>on the implementation of Directive 2014/104/EU of the European Parliament and of the Council of 26 November 2014 on certain rules governing actions for damages under national law for infringements of the competition law provisions of the Member States</u> <u>and of the European Union</u> (14.12.2020) (angleška različica)
B.03	<u>SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ „Evropskemu horizontalnemu okviru za kolektivna pravna sredstva naproti“</u>
B.04	<u>Priporočilo Komisije z dne 11. junija 2013 o skupnih načelih za mehanizme kolektivnih opustitvenih in odškodninskih tožb v državah članicah v zvezi s kršitvami pravic iz prava Unije</u>
B.05	<u>Sporočilo Komisije o ocenjevanju škode v odškodninskih tožbah zaradi kršitev člena 101 ali 102 Pogodbe o delovanju Evropske unije</u>
B.06	<u>European Commission:</u> <u>Study on the passing-on of overcharges - Final report (2016)</u> (angleška različica)
B.07	<u>SPOROČILO KOMISIJE Smernice za nacionalna sodišča o o cenjevanju deleža povečanih stroškov, ki so bili preneseni na posrednega kupca</u>

B.08	<u>SPOROČILO KOMISIJE</u> Sporočilo o varstvu zaupnih informacij na nacionalnih sodiščih v postopkih za zasebno uveljavljanje konkurenčnega prava EU
------	--

C. ZASEBNO UVELJAVLJANJE PRAVA EU O DRŽAVNIH POMOČEH

C.01	<u>EVROPSKA KOMISIJA Obvestilo Komisije o pojmu državne pomoči po členu 107(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije</u> (2016/C 262/01)
C.02	<u>UREDBA KOMISIJE (EU) št. 651/2014 z dne 17. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe</u> (Trenutna prečiščena različica)
C.03	<u>UREDBA KOMISIJE (EU) št. 1407/2013 z dne 18. decembra 2013 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči de minimis</u> (Trenutna prečiščena različica)
C.04	<u>UREDBA SVETA (EU) 2015/1588 z dne 13. julija 2015o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije za določene vrste horizontalne državne pomoči (kodificirano besedilo)</u> (Trenutna prečiščena različica)
C.05	<u>UREDBA SVETA (EU) 2015/1589 z dne 13. julija 2015 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije (kodificirano besedilo)</u> (Trenutna prečiščena različica)
C.06	<u>UREDBA KOMISIJE (ES) št. 794/2004 z dne 21. aprila 2004 o izvajanju Uredbe Sveta (EU) 2015/1589 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije</u> (Trenutna prečiščena različica)
C.07	<u>Kodeks najboljših praks pri izvajanju postopkov za nadzor državne pomoč</u>

C.08	<u>KOMISIJA Obvestilo komisije o izvrševanju zakonodaje o državni pomoči na nacionalnih sodiščih</u> (2009/C 85/01)
C.09	<u>SPOROČILO KOMISIJE Obvestilo Komisije o izvrševanju pravil o državni pomoči na nacionalnih sodiščih</u>
C.10	<u>SPOROČILO KOMISIJE Obvestilo Komisije o vračilu nezakonite in nezdružljive državne pomoči</u> (2019/C 247/01)
C.11	<u>Study on the enforcement of state aid rules and decisions by national courts</u> (angleška različica)

D. NACIONALNA ZAKONODAJA

D.01	<u>Zakoni in podzakonski akti - konkurence</u>
D.02	<u>Zakon o spremljanju državnih pomoči (ZSDrP)</u>
D.03	<u>Uredba o posredovanju podatkov in poročanju o dodeljenih državnih pomočeh in pomočeh po pravilu »de minimis«</u>
D.04	<u>Uredba o metodologiji za ocenjevanje škode, pogojih in postopku dodelitve javnih sredstev iz točke b) drugega odstavka 20.a člena Zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo</u>

D.05	<u>Uredba o posredovanju vsebine in poročanju podatkov o državnih pomočeh s področja kmetijstva in ribištva</u>
D.06	<u>Pravilnik o načinu posredovanja podatkov in poročanju o državnih pomočeh s področja kmetijstva in ribištva</u>
D.07	<u>Navodilo za merjenje učinkovitosti dodeljenih državnih pomoči</u>
D.08	<u>Uredba o standardni klasifikaciji institucionalnih sektorjev</u>

E. SODNA PRAKSA – SODIŠČE EVROPSKE UNIJE

E.01	<u>C-179/16</u> F. Hoffmann-La Roche Ltd in drugi proti Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (2018)
E.02	<u>C-194/14 P</u> AC-Treuhand AG proti Evropski komisiji (2015)
E.03	<u>C-286/13 P</u> Dole Food Company, Inc. in Dole Fresh Fruit Europe proti Evropski komisiji (2015)
E.04	<u>T-587/08</u> Fresh Del Monte Produce, Inc. proti Evropski komisiji (2013)

E.05	<u>T-588/08</u> Dole Food Company, Inc. in Dole Germany OHG proti Evropski komisiji (2013)
E.06	<u>C-32/11</u> Allianz Hungária Biztosító Zrt. in drugi proti Gazdasági Versenyhivatal (2013)
E.07	<u>C-226/11</u> Expedia Inc. proti Autorité de la concurrence in drugim (2012)
E.08	<u>GlaxoSmithKline Services Unlimited proti Komisiji Evropskih skupnosti (C-501/06 P) in Komisija Evropskih skupnosti proti GlaxoSmithKline Services Unlimited (C-513/06 P) in European Association of Euro Pharmaceutical Companies (EAEPC) proti Komisiji Evropsk (2009)</u>
E.09	<u>C-8/08</u> T-Mobile Netherlands BV, KPN Mobile NV, Orange Nederland NV in Vodafone Libertel NV proti Raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit. (2009)
E.10	<u>C-209/07</u> Competition Authority proti Beef Industry Development Society Ltd in Barry Brothers (Carrigmore) Meats Ltd (2008)
E.11	<u>C-238/05</u> Asnef-Equifax, Servicios de Información sobre Solvencia y Crédito, SL proti Asociación de Usuarios de Servicios Bancarios (Ausbanc)(2006)
E.12	<u>T-325/01</u> DaimlerChrysler AG proti Komisiji Evropskih skupnosti (2005)

E.13	T-41/96 Bayer AG proti Komisiji Evropskih skupnosti (2000) (angleška različica)
E.14	C-309/99 J. C. J. Wouters, J. W. Savelbergh in Price Waterhouse Belastingadviseurs BV proti Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten, ob udeležbi Raad van de Balies van de Europese Gemeenschap (2002)
E.15	T-185/00 Métropole Télévision SA (M6) (T-185/00), Antena 3 de Televisión, SA (T-216/00), Gestevisión Telecinco, SA (T-299/00) in SIC - Sociedade Independente de Comunicação, SA (T-300/00) proti Komisiji Evropskih skupnosti (2002) (angleška različica)
E.16	T-112/99 Métropole télévision (M6), Suez-Lyonnaise des eaux, France Télécom in Télévision française 1 SA (TF1) proti Komisiji Evropskih skupnosti (2001)
E.17	C-395/96 P Compagnie maritime belge transports SA (C-395/96 P), Compagnie maritime belge SA (C-395/96 P) in Dafra-Lines A/S (C-396/96 P) proti Komisiji Evropskih skupnosti(2000)(angleška različica)
E.18	T-374/94 , T-375/94 , T-384/94 ir T-388/94 European Night Services Ltd (ENS), Eurostar (UK) Ltd, nekdanji European Passenger Services Ltd (EPS), Union internationale des chemins de fer (UIC), NV Nederlandse Spoorwegen (NS) in Société nationale des chemins de fer français (SNCF) proti Komisiji Evropskih skupnosti (1998) (angleška različica)
E.19	C-359/95 P Komisija Evropskih skupnosti in Francoska republika proti Ladbroke Racing Ltd (1997) (angleška različica)
E.20	C-73/95 P Viho Europe BV proti Komisiji Evropskih skupnosti (1997) (angleška različica)

E.21	T-528/93 , T-542/93 , T-543/93 ir T-546/93 Métropole télévision SA, Reti Televisive Italiane SpA, Gestevisión Telecinco SA in Antena 3 de Televisión proti Komisiji Evropskih skupnosti (1996) (angleška različica)
E.22	T-275/94 Groupement des cartes bancaires "CB" proti Komisiji Evropskih skupnosti (1995) (angleška različica)
E.23	C-250/92 Gøttrup-Klim in drugi Grovwareforeninger proti Dansk Landbrugs Grovareselskab AmbA (1994)(angleška različica)
E.24	C-89/85 . Ahlström Osakeyhtiö in drugi proti Komisiji Evropskih skupnosti (1994) (angleška različica)
E.25	T-68/89 Società Italiana Vetro SpA, Fabbrica Pisana SpA in PPG Vernante Pennitalia SpA proti Komisiji Evropskih skupnosti (1992) (angleška različica)
E.26	C-234/89 Stergios Delimitis proti Henninger Bräu AG (1991) (angleška različica)
E.27	C-161/84 Pronuptia de Paris GmbH proti Pronuptia de Paris Irmgard Schillgallis (1986) (angleška različica)
E.28	C-107/82 Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft AEG-Telefunken AG proti Komisiji Evropskih skupnosti (1983) (angleška različica)

E.29	C-26/76 Metro SB-Großmärkte GmbH & Co. KG proti Komisiji Evropskih skupnosti (1977) (angleška različica)
E.30	C-48/69 Imperial Chemical Industries Ltd. proti Komisiji Evropskih skupnosti (1972) (angleška različica)
E.31	C-56/64 , C-58/64 Établissements Consten S.à.R.L. in Grundig-Verkaufs-GmbH proti Komisiji Evropske gospodarske skupnosti (1966)
E.32	C-56/65 ociété Technique Minière (L.T.M.) proti Maschinenbau Ulm GmbH (M.B.U.) (1966) (angleška različica)
E.33	C-525/16 MEO – Serviços de Comunicações e Multimédia SA proti Autoridade da Concorrência (2018)
E.34	C-413/14 P Intel Corp. proti Evropski komisiji (2017)
E.35	C-177/16 Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra / Latvijas Autoru apvienība proti Konkurences padome (2017)
E.36	C-295/12 P Telefónica SA in Telefónica de España SAU proti Evropski komisiji (2014)

E.37	<u>C-549/10 P</u> Tomra Systems ASA in drugi proti Evropski komisiji (2012)
E.38	<u>C-209/10</u> Post Danmark A/S proti Konkurrencerådet (2012)
E.39	<u>C-457/10 P</u> AstraZeneca AB in AstraZeneca plc proti Evropska komisija (2012)
E.40	<u>C-109/10 P</u> Solvay SA proti Evropski komisiji (2011)
E.41	<u>C-52/09</u> Konkurrensverket proti TeliaSonera Sverige AB (2011)
E.42	<u>T-155/06</u> Tomra Systems ASA in drugi proti Evropski komisiji (2010)
E.43	<u>C-280/08 P</u> Deutsche Telekom AG proti Evropski komisiji (2010)
E.44	<u>C-202/07 P</u> France Télécom SA proti Komisiji Evropskih skupnosti (2009)

E.45	T-271/03 Deutsche Telekom AG proti Komisiji Evropskih skupnosti (2008)
E.46	C-95/04 P British Airways plc proti Komisiji Evropskih skupnosti (2007)
E.47	T-201/04 Microsoft Corp. proti Komisiji Evropskih skupnosti (2007)
E.52	C-62/86 AKZO Chemie BV proti Komisiji Evropskih skupnosti (1991) (angleška različica)
E.53	C-322/81 NV Nederlandsche Banden Industrie Michelin proti Komisiji Evropskih skupnosti (1983) (angleška različica)
E.54	C-85/76 Hoffmann-La Roche & Co. AG proti Komisiji Evropskih skupnosti (1979) (angleška različica)
E.55	C-22/78 Hugin Kassaregister AB in Hugin Cash Registers Ltd proti Komisiji Evropskih skupnosti (1979) (angleška različica)
E.56	C-27/76 United Brands Company in United Brands Continentaal BV proti Komisiji Evropskih skupnosti (1978) (angleška različica)

E.57	C-127/73 Belgische Radio en Televisie in société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs proti SV SABAM in NV Fonior (1974) (angleška različica)
E.58	C-6/72 Europemballage Corporation in Continental Can Company Inc. proti Komisiji Evropskih skupnosti (1973) (angleška različica)
E.59	C-48/69 Imperial Chemical Industries Ltd. proti Komisiji Evropskih skupnosti (1972) (angleška različica)
E.60	C-451/18 Tibor-Trans Fuvarozó és Kereskedelmi Kft. proti DAF TRUCKS NV (2019)
E.61	C-617/17 Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie S.A. proti Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (2019)
E.62	C-637/17 Cogeco Communications Inc proti Sport TV Portugal SA in drugim (2019)
E.63	C-724/17 Vantaan kaupunki proti Skanska Industrial Solutions Oy in drugimi (2019)
E.64	C-557/12 Kone AG in drugi proti ÖBB-Infrastruktur AG (2014)

E.65	C-536/11 Bundeswettbewerbsbehörde proti Donau Chemie AG in drugim (2013)
E.66	C-199/11 Europese Gemeenschap proti Otis NV in drugim (2012)
E.67	C-360/09 Pfeiderer AG proti Bundeskartellamt (2011)
E.68	T-437/08 CDC Hydrogene Peroxide Cartel Damage Claims (CDC Hydrogene Peroxide) proti Evropski komisiji (2011)
E.69	C-295/04-C-298/04 Vincenzo Manfredi proti Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA (C-295/04), Antonio Cannito proti Fondiaria Sai SpA (C-296/04) in Nicolò Tricarico (C-297/04) in Pasqualina Murgolo (C-298/04) proti Assitalia SpA (2006)
E.70	C-453/99 Courage Ltd proti Bernard Crehan in Bernard Crehan proti Courage Ltd in drugi (2001)
E.71	C-127/16 P SNCF Mobilités proti Evropski komisiji (2018)
E.72	C-579/16 P Evropska komisija proti FIH Holding A/S in FIH Erhvervsbank A/S (2018)

E.73	C-300/16 P Evropska komisija proti Frucona Košice a.s.(2017)
E.74	C-228/16 P Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE (DEI) proti Evropski komisiji (2017)
E.75	T-219/14 Regione autonoma della Sardegna proti Evropski komisiji (2017)
E.76	C-415/15 P Stichting Woonpunt in drugi proti Evropski komisiji (2017)
E.77	C-100/16 P Ellinikos Chrysos AE Metalleion kai Viomichanias Chrysou proti Evropski komisiji (2017)
E.78	T-103/14 Frucona Košice a.s. proti Evropski komisiji (2016)
E.79	T-233/1 - T-262/11 Helenska republika in Ellinikos Chrysos AE Metalleion kai Viomichanias Chrysou proti Evropski komisiji (2015)
E.80	C-63/14 Evropska komisija proti Francoski republiki (2015)

E.81	C-527/12 Evropska komisija proti Zvezni republiki Nemčiji (2014)
E.82	C-284/12 Deutsche Lufthansa AG proti Flughafen Frankfurt-Hahn GmbH (2013)
E.83	C-287/12 P Ryanair Ltd proti Evropska komisija (2013) (angleška različica)
E.84	C-615/11 P Evropska komisija proti Ryanair Ltd (2013) (angleška različica)
E.85	C-610/10 Evropska komisija proti Kraljevini Španiji (2012)
E.87	T-88/09 Idromacchine Srl in drugi proti Evropski komisiji (2011)
E.88	C-507/08 Evropska komisija proti Slovaški republiki (2010)
E.89	C-369/07 Komisija Evropskih skupnosti proti Helenski republiki (2009)

E.90	C-199/06 Centre d'exportation du livre français (CELF) in Ministre de la Culture et de la Communication proti Société internationale de diffusion et d'édition (SIDE) (2008)
------	--